

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

สารนิพนธ์

ของ

วนัทยา หนูแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พฤษภาคม 2550

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

สารนิพนธ์
ของ
วนัทยา หนูแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พฤษภาคม 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา : วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

บทคัดย่อ

ของ

วันทยา หนูแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พฤษภาคม 2550

วนัทยา หนูแก้ว. (2550). *เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ*.

สารนิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม).

กรุงเทพ ฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:

อาจารย์ ดร.นลินา ประไพรัชสิทธิ์.

ฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่หลากหลายทั้งธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตดั้งเดิม ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพทรัพยากร ประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา และจัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ วิเคราะห์ศักยภาพ จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยว เพื่อจัดเส้นทางการท่องเที่ยวที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพต่อไป

จากผลการศึกษาสภาพทรัพยากร และการประเมินแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา 15 แห่ง พบว่าทุกแห่งมีศักยภาพอยู่ในระดับสูง ผู้วิจัยจึงนำมาจัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ได้ 5 เส้นทาง คือ **เส้นทางที่ 1**: “ทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา ทัศนาวินิจฉัยสองฝั่งบางปะกง” **เส้นทางที่ 2**: “ไหว้พระพุทธรูปโสธร ท่องเมืองประวัติศาสตร์ ทัศนาวินิจฉัยสองฝั่งบางปะกง” **เส้นทางที่ 3**: “เที่ยวตลาดน้ำบางคล้า ผ่านพนมสารคาม ศึกษาธรรมชาติงามเขาหินซ้อน แวะงานมะม่วงแปดริ้ว” **เส้นทางที่ 4**: “เที่ยวสามตลาด กวาดมะม่วงริมสวน ชวนดูฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย” **เส้นทางที่ 5**: “เที่ยวสองตลาด อุดหนุนหัตถกรรมพื้นบ้าน ดูงานฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย” และเมื่อศึกษาศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวดังกล่าวโดยใช้แบบประเมินศักยภาพกับประชาชนในท้องถิ่นที่พำนักอาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา และนักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวพบว่า มีเส้นทางที่มีศักยภาพสูง 4 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่ 4 2 1 และ 5 โดยมีผลคะแนนเฉลี่ยรวม 2.54 2.46 2.43 และ 2.43 คะแนน ตามลำดับ และมีเส้นทางที่มีศักยภาพปานกลาง 1 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่ 3 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 2.28 คะแนน ส่วนผลของการวิเคราะห์ พบว่า **จุดแข็งที่สำคัญ** คือ ทุกเส้นทางมีความหลากหลายผสมผสานของทรัพยากรและกิจกรรมการท่องเที่ยว และประชาชนท้องถิ่นเป็นมิตร และชอบให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว **จุดอ่อนที่สำคัญ** คือ มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งที่เปิดหรือมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะวันหยุด ทำให้ไม่สามารถจัดโปรแกรมท่องเที่ยวได้ทุกวัน **โอกาสที่สำคัญ** ของเส้นทางท่องเที่ยว คือ แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ผู้บริหารและประชาชนในท้องถิ่น ทั้งด้านการจัดการ และการประชาสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ส่วน**อุปสรรค** คือ ถนนบางสายในเส้นทางมีขนาดเล็ก และบางส่วนชำรุดทำให้เดินทางไม่สะดวก

ECOTOURISM ROUTES IN CHACHOENGSAO PROVINCE: ONE DAY TRIP FROM
BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
WANATTAYA NUKAEW

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Master of Science in Ecotourism Planning and Management
at Srinakharinwirot University
May 2007

Wanattaya Nukaew. (2007). *Ecotourism Routes in Chachoengsao Province: One Day Trip from Bangkok*. Master's Project, M.Sc. (Ecotourism Planning and Management) Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr. Nalena Praphairaksit.

Chachoengsao province has various kinds of ecotourism attractions; natural, cultural and conservative lifestyle. This brings researcher to study 15 of Chachoengsao's nature resources and also to find out the potential level of these ecotourism attractions. Then, ecotourism routes in Chachoengsao: one day trip from Bangkok were created and organized to find out what are Strength, Weakness, Opportunity and Threat (SWOT analysis) of each route. The result will lead to improvement of other ecotourism routes in Chachoengsao province: one day Trip from Bangkok in the future.

5 ecotourism Routes in Chachoengsao province: one day trip from Bangkok are: 1) "From Sodhara temple to Nature Scenery along Bangpakong river and Local Lifestyle Experience on Buddhist lent day" 2) "From Sodhara Temple to Nature Scenery along Bangpakong river and Local Lifestyle Experience" 3) "Bangkhla Floating Market - Khao Hin Son Nature Study Center – Mango Festival Fair" 4) "Three Classic Markets – Mango Garden Visiting – Eco Shrimp Farm Tour - Rafting with Fireflies along Bangpakong River" 5) "Two Classic Markets – Famous Local Handicrafts - Eco Shrimp Farm Tour - Rafting with Fireflies along Bangpakong River".

The route's evaluation results from tourists are: 4 of 5 routes (4, 2, 1, and 5) have high potential level with the accumulative points of 2.54, 2.46, 2.43 and 2.43 while only one route (3) has fair potential level at the point of 2.28. SWOT analysis results are: Strength; 1) varieties of ecotourism attractions and activities in the route 2) local participation, Weakness; some of ecotourism attractions are open only on the weekend, Opportunity; 1) good supporting from the government and local people 2) good management and public relation Threat; some roads are too small and some are in bad conditions.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ เรื่อง เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพฯ
ของ วนทยา หนูแก้ว ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศา
สตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(อาจารย์ ดร. นลินา ประไพรัชสิทธิ์)

..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง) ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร. ไพฑูรย์ อ่อนมั่ง)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร. นลินา ประไพรัชสิทธิ์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความเมตตากรุณาอย่างสูงจาก ดร. นลินา ประไพรัชสิทธิ์ ประธานกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ ที่ได้ทุ่มเท และเสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา ตรวจแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ยิ่งในการศึกษาวิจัยทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร. ไพบุลย์ อ่อนมั่ง ที่ได้ร่วมเป็นกรรมการในการสอบปากเปล่า และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่การทำสารนิพนธ์ของผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่าน ผู้อบรม และประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยในทุก ๆ สาขาวิชา และทุก ๆ ด้าน

ขอกราบขอบพระคุณคณะวิจัยของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทุกท่าน นำโดยรองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง ดร. นลินา ประไพรัชสิทธิ์ ดร. รัชนก โคโต คุณชวิศร์ อรรถสาสน์ และคุณฐาติณี พงษ์รูป ที่กรุณาสละเวลาส่วนตัวอันมีค่า เพื่อตรวจแก้ไข และให้คำแนะนำสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้อย่างดีจนสารนิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐของจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้เกี่ยวข้องที่กรุณาให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล อีกทั้งขอขอบพระคุณประชาชนท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทรา นักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการเอกชนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้ ขออภัยหากมิได้กล่าวชื่อครบทุกท่าน

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ-คุณแม่ของผู้วิจัย คุณพ่อ-คุณแม่ของสามี รวมถึงสามี และเพื่อน ๆ ของผู้วิจัยทุกท่านที่ได้เสียสละเวลา มอบกำลังใจที่ดีเยี่ยม ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย รวมทั้งบุตรสาวผู้เป็นแรงบันดาลใจที่สำคัญ

วนัทยา หนูแก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว.....	13
การจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว.....	17
ลักษณะของพื้นที่ที่ทำการศึกษา.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	43
แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	43
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	46
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
ผลการวิเคราะห์สภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ.....	75
ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยว เชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ.....	105
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	109
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	109
ความสำคัญของการวิจัย.....	109
วิธีดำเนินการวิจัย.....	109
สรุปผลการวิจัย.....	110
อภิปรายผล.....	117
ข้อเสนอแนะ.....	119
บรรณานุกรม.....	121
ภาคผนวก.....	126
ภาคผนวก ก. แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว.....	127
ภาคผนวก ข. แบบประเมินศักยภาพ สำหรับประชาชนท้องถิ่น.....	131
ภาคผนวก ค. แบบประเมินศักยภาพ สำหรับนักท่องเที่ยว.....	139
ภาคผนวก ง. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ.....	142

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงจำนวนอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และพื้นที่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา.....	26
2 กำหนดการเดินทางของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 1.....	66
3 กำหนดการเดินทางของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 2.....	68
4 กำหนดการเดินทางของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 3.....	70
5 กำหนดการเดินทางของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 4.....	72
6 กำหนดการเดินทางของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 5.....	74
7 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 1: “ทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา – ทัศนวิถีชีวิตสองฝั่งบางปะกง” จากประชาชนในท้องถิ่น.....	76
8 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 2: “ไหว้พระพุทธรูปโสธร ท่องเมือง – ประวัติศาสตร์ ทัศนวิถีชีวิตสองฝั่งบางปะกง” จากประชาชนในท้องถิ่น.....	79
9 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 3: “เที่ยวตลาดน้ำบางคล้า ผ่านพนม – สารคาม ศึกษาธรรมชาติงามเขาหินซ้อน แวะงานมะม่วงแปดริ้ว” จากประชาชน ในท้องถิ่น.....	82
10 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 4: “เที่ยวสามตลาด กวาดมะม่วง – ริมสวน ชวนดูฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย”.....	85
11 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 5: “เที่ยวสองตลาด อุดหนุนหัตถกรรม – บ้านดูงานฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย”	88
12 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 1: “ทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา – ทัศนวิถีชีวิตสองฝั่งบางปะกง” จากนักท่องเที่ยว.....	91
13 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 2: “ไหว้พระพุทธรูปโสธร ท่องเมือง – ประวัติศาสตร์ ทัศนวิถีชีวิตสองฝั่งบางปะกง” จากนักท่องเที่ยว.....	94
14 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 3: “เที่ยวตลาดน้ำบางคล้า ผ่านพนมสาร คาม ศึกษาธรรมชาติงามเขาหินซ้อน แวะงานมะม่วงแปดริ้ว” จากนักท่องเที่ยว....	97

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

- 15 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 4: “เที่ยวสามตลาด กวาดมะม่วง –
ริมสวนชวนดูฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย” จากนักท่องเที่ยว..... 100
- 16 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 5: “เที่ยวสองตลาด อุดหนุน –
หัตถกรรมพื้นบ้าน ดูงานฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย” จากนักท่องเที่ยว... 103

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	10
3 ตราประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา.....	22
4 นนทรี ดอกไม้ประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา.....	23
5 แผนที่สภาพภูมิประเทศของจังหวัดฉะเชิงเทรา.....	25
6 เขตการปกครองจังหวัดฉะเชิงเทรา.....	26
7 วัดโสธรวรารามวรวิหาร.....	48
8 ตลาดคลองสวน.....	49
9 ตลาดน้ำบางคล้า.....	50
10 ตลาดบ้านใหม่.....	51
11 ศูนย์ศึกษา ฯ เขาหินซ้อน.....	52
12 ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ.....	53
13 ล่องแพ ชมหิ่งห้อย ค้างคาวแม่ไก่.....	54
14 ล่องเรือรอบเกาะลัด.....	55
15 วัดจีนประชาสโมสร.....	56
16 วัดโพธิ์บางคล้า.....	57
17 พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช.....	58
18 สวนมะม่วงกฤษณา.....	59
19 แหล่งผลิตหมวกก๊วยเล็ย.....	60
20 งานเทศกาลมะม่วงและของดีแปดริ้ว.....	61
21 แหล่งผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องทองเหลืองจักสาน.....	62
22 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1.....	65
23 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2.....	67
24 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3.....	69
25 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4.....	71
26 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 5.....	73

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีนักวิชาการกล่าวว่าเป็น “อุตสาหกรรมปราศจากปล่องควัน” ซึ่งประกอบไปด้วยธุรกิจมากมาย และทำรายได้เข้าสู่ประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนเงินมหาศาล จากสถิติรายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2546 คิดเป็นมูลค่ากว่า 380.6 พันล้านบาท (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2550: ออนไลน์) ตัวเลขดังกล่าวถือเป็นตัวชี้วัดว่า รายได้ที่เกิดจากการท่องเที่ยวมีจำนวนมากเป็นอันดับต้น ๆ ของอุตสาหกรรมหลักที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศ นอกจากนี้ องค์การการท่องเที่ยวระหว่างประเทศยังคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตของการท่องเที่ยวว่า จะได้รับความนิยมมากขึ้น จึงถือเป็นข้อได้เปรียบของประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีความอุดมสมบูรณ์และหลากหลาย เหมาะแก่การที่จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เหล่านี้ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา พักผ่อน ท่องเที่ยว และใช้จ่าย ในขณะเดียวกัน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังสามารถสร้างงานให้แก่ประชาชนในประเทศได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการคาดการณ์ว่า อัตราการจ้างงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2543 – 2553 จะมีจำนวนถึง 4.8 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 13 ของกำลังแรงงานทั้งหมดของประเทศ (พรทิพย์ เขียววิทย์, 2548)

สืบเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของโลกในเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง รวมถึงภัยธรรมชาติ ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อแนวโน้มด้านการท่องเที่ยวของโลก สำหรับในประเทศไทยนั้น ด้วยปัจจัยด้านลบจากกรณีธรณีพิบัติภัยสึนามิในแถบอันดามันเมื่อปี พ.ศ. 2548 รวมทั้งการแพร่ระบาดของโรคไข้หวัดนก ความหวาดกลัวจากภัยก่อการร้าย เป็นผลให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศชะลอตัวลง เกิดปัญหาอัตราการว่างงานสูง ภาวะเงินเฟ้อ ราคาน้ำมันในตลาดโลกสูงขึ้น การคมนาคมทุกด้านรวมทั้งสายการบินหลายแห่งต้องปรับเพิ่มค่าบริการให้สูงขึ้น โดยเฉพาะเส้นทางการบินระยะไกล ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น (นิศา ชัชกุล, 2550) ฉะนั้น การท่องเที่ยวระยะสั้นภายในประเทศที่ใช้เวลาเดินทางในระยะไม่กี่วัน หรือแม้แต่การเดินทางในระยะใกล้เคียงแบบวันเดียว จึงเป็นทางเลือกที่เข้ามาเติมช่องว่างได้เป็นอย่างดี และอาจช่วยฟื้นฟูธุรกิจท่องเที่ยวที่กำลังซบเซาให้เติบโตต่อไปได้

ปัจจุบัน แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ถูกนำมาพิจารณาควบคู่ไปกับการวางแผนนโยบายในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น ไม่เพียงแต่เป็นการท่องเที่ยวที่ใส่ใจต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แต่ยังรวมถึงการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งทางด้านสถาปัตยกรรม

ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม รวมถึงวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ จะช่วยให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ยังคงอยู่ในสภาพสมบูรณ์ เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนต่อระบบนิเวศ และคนในชุมชน เป็นทางเลือกที่จะเข้ามาประสานผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและธรรมชาติ ควรได้รับการจัดการควบคู่ไปกับการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ เพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable development) ของประเทศ

จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 5,351 ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือติดกับจังหวัดนครนายก และจังหวัดปราจีนบุรี ทิศใต้ติดกับจังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี ทิศตะวันออกติดกับจังหวัดสระแก้ว และจังหวัดปราจีนบุรี ทิศตะวันตกติดกับจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ (องค์การปกครองจังหวัดฉะเชิงเทรา. 2550) เนื่องจากที่ตั้งที่ไม่ไกลจากเมืองหลวง ใช้เวลาเดินทางจากกรุงเทพมหานครเพียง 1.30 ชั่วโมงเท่านั้น หรือเพียงแค่ 30 นาทีจากท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ อีกทั้งยังมีสิ่งอำนวยความสะดวก และระบบสาธารณูปโภคที่ทันสมัยและได้มาตรฐาน รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และวิถีในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งท่องเที่ยวด้านศาสนสถานที่มีมากมายในเขตอำเภอต่าง ๆ ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติให้เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา เช่น วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดโพธิ์บางคล้า วัดหลวงพ่อบ้างปางง ฯลฯ นอกจากนี้ เส้นทางล่องเรือตามลำน้ำบางปะกง รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในตลาดโบราณ ก็ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสถึงทัศนียภาพอันงดงาม และการดำเนินชีวิตของผู้คนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีแม่น้ำบางปะกงซึ่งเป็นเสมือนเส้นเลือดหลักในการหล่อเลี้ยงชีวิตเป็นตัวเชื่อมโยง คุณลักษณะดังกล่าวเป็นวิถีชีวิตที่หาชมได้ยากยิ่งในสังคมเมือง ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อจัดเส้นทางท่องเที่ยวที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ ใช้ระยะเวลาสั้น ต้นทุนต่ำ เพื่อเสนอทางเลือกให้นักท่องเที่ยวที่มีงบประมาณน้อย หรือมีเวลาน้อย อีกทั้งยังสามารถนำไปปรับใช้เป็นต้นแบบให้กับผู้สนใจประกอบธุรกิจท่องเที่ยวภายในประเทศต่อไป และได้เลือกจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นแหล่งวิจัยเพื่อศึกษาทรัพยากร สำรวจและจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวแบบวันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพมหานคร โดยจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เที่ยวได้หลากหลายแบบ ได้ทั้งความรู้และความบันเทิงอย่างครบครัน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของไทยให้พัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบวันเดียวสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา
4. เพื่อประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบวันเดียวสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ คาดว่าผลงานที่ได้จากการวิจัย จะเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว สถานศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ผู้ประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว รวมถึงผู้ประกอบการ จะได้ใช้ประโยชน์ และใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดฉะเชิงเทราให้มีประสิทธิภาพ และเป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ขอบเขตด้านข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากแหล่งที่มา 3 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. ประชาชนในท้องถิ่นที่พำนักอาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน
2. นักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทราตามโปรแกรมท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 20 คน
3. เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 2 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่งเพื่อการพักผ่อน โดยเป็นไปอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษา ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

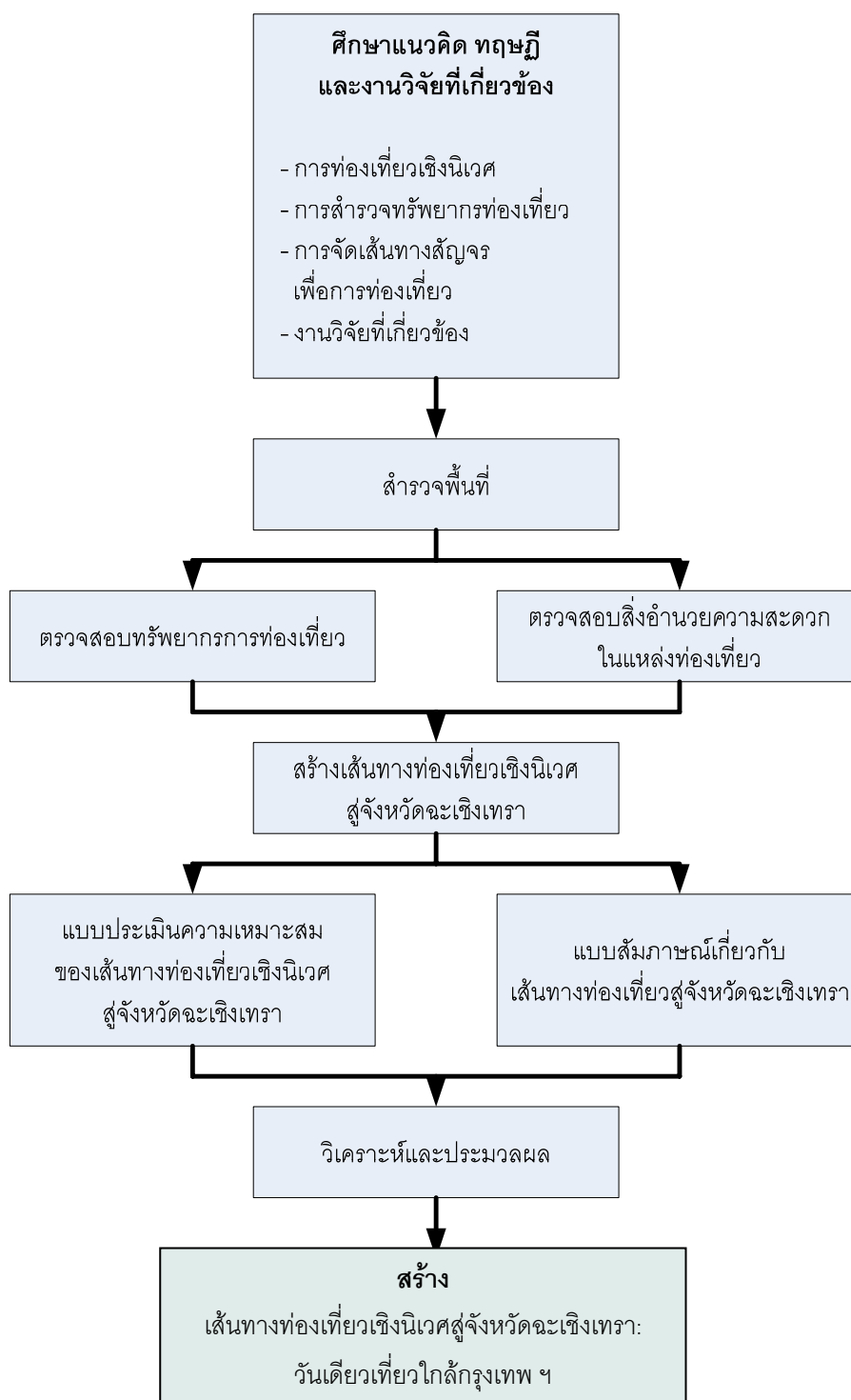
การท่องเที่ยวแบบวันเดียว หมายถึง การเดินทางเพื่อการพักผ่อนแบบไปเช้าเย็นกลับ จาก 06.00 – 20.00 น. โดยประมาณ โดยไม่มีการพักค้างคืน

นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวสู่จังหวัดฉะเชิงเทราตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น

เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง เส้นทางท่องเที่ยวแบบผสมผสานจาก กรุงเทพมหานครสู่จังหวัดฉะเชิงเทราที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น โดยการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่หลากหลายในจังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประวัติศาสตร์ สถาปัตยกรรม ศิลปกรรม ศาสนา และการเกษตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ
กรอบแนวคิดในการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในทุก ๆ ด้านที่มีความเกี่ยวข้องกันเชิงเนื้อหา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว
4. สภาพของพื้นที่ที่ทำการศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นแนวคิดซึ่งเพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ เนื่องจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของโลกที่เลวร้ายลงทุกวัน และมีการโจมตีการท่องเที่ยวว่าเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เป็นเหตุให้มีการจัดการประชุม Earth Summit ขึ้น ณ กรุงริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยมุ่งเน้นในด้านการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม จึงก่อให้เกิดแนวคิดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้น จากกระแสการเรียกร้องหลัก 3 ประการ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544: 1) ได้แก่ 1) กระแสความต้องการให้เกิดจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว 2) กระแสความต้องการในการศึกษาเรียนรู้ในแหล่งท่องเที่ยว และ 3) กระแสการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว จากกระแสหลักทั้ง 3 ประการข้างต้นนี้ ก่อให้เกิดการคิดค้นรูปแบบของการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนในแหล่งท่องเที่ยวหลายรูปแบบ แต่รูปแบบที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ได้แก่ การท่องเที่ยวแบบท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นั่นเอง

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับการกำหนดโดยนักวิชาการ หน่วยงาน และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ไว้มากมาย ซึ่งนิยามและความหมายที่สำคัญที่ได้รับการอ้างอิงอยู่เสมอ ได้แก่

เซบาลอส-ลาสคูเรน (Ceballos-Lascurain, 1988) แห่งสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources: IUCN) ถือ

เป็นบุคคลแรกที่กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ ว่าหมายถึงการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

The Ecotourism Society (TES) (1991) ได้กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไว้ว่า คือการเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้ถึงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ธรรมชาติด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ ในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น

The Australian Department of Tourism (1994: 17) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นหมายถึง การท่องเที่ยวธรรมชาติที่ครอบคลุมถึงสาระด้านการศึกษา การเข้าใจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและมีการจัดการเพื่อรักษาระบบนิเวศให้ยั่งยืน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 2-51) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อในแหล่งธรรมชาติอันมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

บู (Boo. 1991) ได้ให้คำนิยามของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ว่าหมายถึงการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีรายได้สำหรับการดูแลพื้นที่ การสร้างงานให้ชุมชนท้องถิ่น และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

โดยสรุป แม้เนื้อหาโดยสำคัญจะมีทิศทางที่สอดคล้องกัน แต่การนิยามและให้ความหมายต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นก็ยังมีความแตกต่างหลากหลายออกไปในรายละเอียด สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ความหมายที่สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540: 2-51) ได้ขอให้ราชบัณฑิตยสถานกำหนดความหมายให้ เป็นคำจำกัดความของ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) ดังนี้คือ “การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน”

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ในประเทศไทยได้มีนักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ กำหนดองค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้แตกต่างกันออกไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538: 34 – 35) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 3 ประการ คือ

1) การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถือเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หากได้รับผลกระทบจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม ก็อาจเสื่อมโทรม หรือถูกทำลายให้ด้อยคุณค่าลงไปมากขึ้น ดังนั้น การให้ความรู้ความเข้าใจ การสร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือน เกี่ยวกับความจำเป็นในการปกป้องรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวจึงถือเป็นสิ่งที่ต้องกระทำ นอกจากนี้ การสร้างจิตสำนึกยังรวมไปถึงบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เช่น ชุมชนในท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ด้วย สำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การสร้างจิตสำนึกมักจะเน้นวิธีการจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation programs) เช่น การจัดให้มีศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation center) ในแหล่งท่องเที่ยว การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษาเรียนรู้ การจัดทำนิทรรศการ หรือแผ่นป้ายบรรยายตามจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ อีกทั้งเส้นทางเดินเท้า หรือทางเดินป่าที่ให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ธรรมชาติหลากหลาย รวมไปถึงการฝึกอบรมมััคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถชี้แนะและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติและนิเวศวิทยาของสิ่งต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวพบเห็น

2) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว องค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบแรก กล่าวคือ นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourist) มักเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความปรารถนาหรือสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติในลักษณะต่างๆ มีความสนใจในสภาพภูมิทัศน์ตามธรรมชาติ ตลอดจนแหล่งธรรมชาติที่ยากลำบากต่อการเดินทางและทำหาย (Kutay, 1989: 31 – 34) มักไม่สนใจความสะดวกสบาย เช่น การพักตามรีสอร์ท หรือโรงแรมที่หรูหรา ทว่าต้องการการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติแวดล้อมมากกว่า ดังนั้น การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจกลับไป จึงต้องพิจารณาถึงการสื่อความหมายธรรมชาติเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งในระดับกว้างและระดับที่ลึกซึ้ง

3) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น สภาพทางเศรษฐกิจและชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ภายในและรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ ควรได้รับการพิจารณาให้เป็นวัตถุประสงค์ หรือองค์ประกอบที่สำคัญของการส่งเสริมและจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย เพราะ

การท่องเที่ยวนั้นมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นในระยะยาวการเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่าง ๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม รูปแบบของการมีส่วนร่วมของชุมชนก็ได้แก่ การลงทุนเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต่ำ (Low scale - low impact tourism development) การเป็นมัคคุเทศก์ (Nature guides) การนำสินค้าที่เป็นศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายแก่นักท่องเที่ยว และการจ้างงานในส่วนบริการอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในกิจการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะทำให้เกิดการตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่อนุรักษ์ประเภทต่าง ๆ และยังช่วยลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติลง

สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต (2538: 14 – 16) ได้กำหนดองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 4 ประการ คือ

1) Ecologically sensitive หมายถึง จิตสำนึกหรือความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ ซึ่งจะเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการ หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อพื้นที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในส่วนต่าง ๆ

2) Low impact หมายถึง ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมน้อยที่สุด ซึ่งตรงกันข้ามกับการท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะ (Mass tourism) ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ทั้งนี้รวมถึงไม่ควรจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดใหญ่ถาวร หรือมีปริมาณค่อนข้างมาก ควรจะเน้นสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็ก มีความสะดวกสบายพอสมควร และสอดคล้องผสมกลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อม

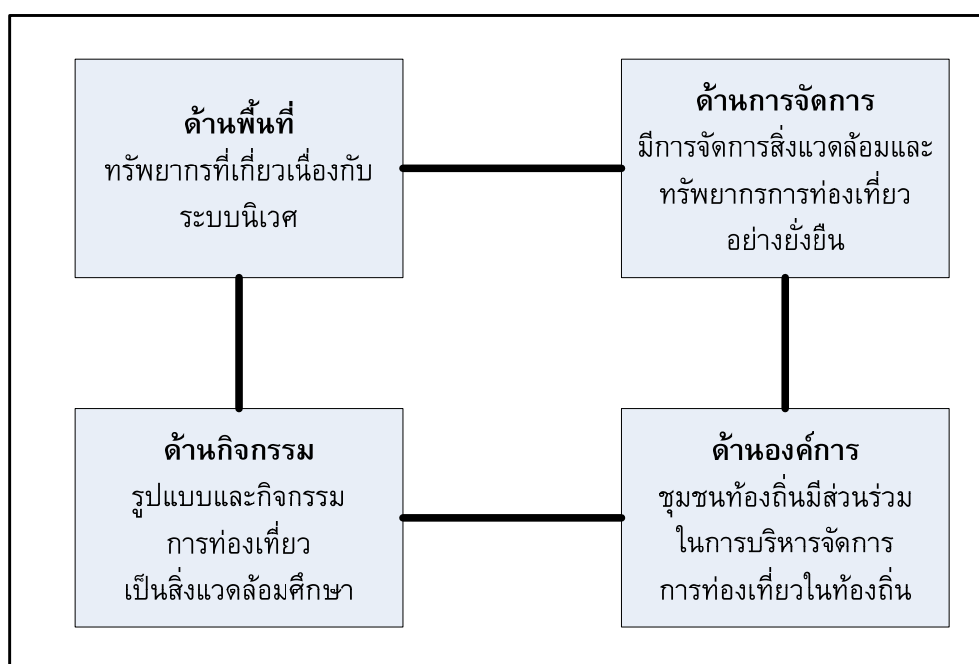
3) Education หมายถึง บริการข้อมูลข่าวสารเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยว หรือผู้เข้าไปใช้ประโยชน์ เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ คู่มือศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนี้ ควรจัดให้มีมัคคุเทศก์ที่มีคุณภาพ มีการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เฉพาะทางที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบนิเวศ และธรรมชาติให้มากขึ้น

4) Local benefit หมายถึง การกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ เปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการให้บริการทางการท่องเที่ยว เช่น ให้บริการที่พัก หรือการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้วย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538: 7 – 8) กล่าวถึงหลักการของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Principles of ecotourism) มี 8 ประการ ดังนี้

- 1) มีพื้นฐานอยู่บนธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชน (Nature-based/Cultural-based/Community-based)
- 2) มีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน (Sustainably managed)
- 3) คำนึงถึงสังคมวัฒนธรรม (Inclusive of social and cultural aspects)
- 4) ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น (Educational to tourist and local people)
- 5) คนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์ (Benefit to local people)
- 6) คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม (Involvement of local people)
- 7) แหล่งท่องเที่ยวต้องเป็นของแท้ ดั้งเดิม (Product authentic)
- 8) นักท่องเที่ยวมีความพอใจ (Tourist satisfaction)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544: 2 – 4) ได้กำหนดไว้ 4 ประการเป็นแนวทางในการทำการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. หน้า 2.

1) องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or authentic or endemic or unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Ecosystem) ในพื้นที่นั้น ๆ องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงถือเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based tourism)

2) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainably managed tourism) เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible travel) ที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวเชิงสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental education-based tourism)

4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of local community or people participation) เกิดการมีส่วนร่วมในการคิด การวางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับผลประโยชน์ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทน เพื่อนำกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย ท้องถิ่นในที่นี่เริ่มต้นจากระดับรากหญ้า (Grass root) จนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน (Community participation-based tourism)

วิสัยทัศน์และจุดมุ่งหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถานการณ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยรวมในอนาคตมีการคาดหวังเป้าหมายสูงสุด หรือผลของการพัฒนาที่ต้องการให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนทั้งระบบ เพื่อให้สามารถตอบสนองกระแสความต้องการด้านอนุรักษ์ กระแสความต้องการของตลาด และกระแสของการพัฒนาคน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องตอบสนองการพัฒนาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้มีความสมบูรณ์ เกิดความสมดุลทั้งในด้านระบบนิเวศและสภาพแวดล้อม โดยให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการมากขึ้น ควบคู่ไปกับการนำ

เครื่องมือทางกฎหมายและเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการควบคุมดูแล ตลอดจนการสร้างวินัยในการจัดการ ซึ่งจะสามารถสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน

ดังนั้น การกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงอยู่ในกรอบของการพัฒนาประเทศตามนโยบายด้านต่าง ๆ และภายในกระบวนการที่ใหม่อย่างเหมาะสม นโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นนโยบายเชิงกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางสำหรับระดับปฏิบัติการ เป็นการขยายนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศ ภายใต้กรอบการพัฒนาแห่งชาติ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวที่ต้องมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น กองอนุรักษ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544: 90) จึงกำหนดให้มียุทธศาสตร์หลัก ดังนี้

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีการควบคุมดูแลรักษา และจัดการทรัพยากรให้คงสภาพเดิมไว้ให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงหรือลดเว้นการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่อ่อนไหว ง่ายต่อการถูกรบกวน และฟื้นตัวได้ยาก
2. การจัดการต้องคำนึงถึงศักยภาพของทรัพยากรที่มีอยู่ จัดกิจกรรมที่เหมาะสม และปรับให้เกิดความสมดุลกับรูปแบบ หลีกเลี่ยงความขัดแย้งอย่างรุนแรง เน้นในการแปรประโยชน์จากการจัดการสู่การจัดการท่องเที่ยวโดยรวม
3. การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ต้องคำนึงถึงการพัฒนาด้านการให้การศึกษา สร้างจิตสำนึกที่ดีในการรักษาระบบนิเวศร่วมกัน มากกว่าการมุ่งเน้นความเจริญทางเศรษฐกิจ และการมีรายได้เพียงกลุ่มบุคคลกลุ่มเดียว
4. การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องให้ความสำคัญการมีส่วนร่วมของประชาชนและองค์กรท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากร การบริการ การแลกเปลี่ยนความรู้และวัฒนธรรมชุมชนในกระบวนการท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา ให้ประชาชนมีตัวแทนเป็นคณะกรรมการร่วมในทุกระดับ
5. ให้ความสำคัญของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นความจำเป็นอันดับต้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ให้องค์กรต่าง ๆ กำหนดบทบาทที่ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีการจัดสรรงบประมาณ บุคลากร และกำหนดวิธีการที่เหมาะสม
6. นำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเข้าสู่แผนพัฒนาระดับต่าง ๆ อย่างมีความสำคัญ ได้แก่ แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาภาค พร้อมทั้งให้มีการจัดสรร และกระจายงบประมาณอย่างทั่วถึงและเพียงพอ
7. สนับสนุนการศึกษา วิจัย และประเมินผลการพัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อกำหนดแนวทางการจัดการ การแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงแผนอย่างเป็นขั้นตอน

8. มีการใช้กฎหมายในการควบคุม ดูแล รักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด โดยเน้นการแนะนำ ตักเตือน และสร้างวินัยการท่องเที่ยวควบคู่ไปด้วย

9. จัดทำแนวทางปฏิบัติ หรือคู่มือการจัดการแก่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง

10. จัดให้มีเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน โดยให้มีการประสานงานด้านข้อมูลข่าวสารและการจัดการร่วมกันทุกระดับ

11. มีการพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากประชาชนภายในชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการปรึกษาหารือ และตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน เพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น นับเป็นความเจริญที่สร้างจิตสำนึกและความสามารถให้แก่บุคคลในชุมชน ซึ่งแนวทางในการพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 5 ประการ ได้แก่ 1) เศรษฐกิจ 2) สังคม 3) การมีส่วนร่วม 4) วัฒนธรรม และ 5) สิ่งแวดล้อม (พจนานุกรม, 2546: 21)

12. มีการเตรียมการการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง พัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในชุมชน ด้านการต้อนรับ และให้บริการนักท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกที่ดีต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมอย่างมีคุณภาพ ซึ่งมีทั้งหมด 9 ประการ คือ มีความพร้อม มีการเข้าถึงได้ มีความสามารถ มีความไวใจได้ มีความเชื่อถือได้ มีความปลอดภัย มีความเข้าใจ มีอัธยาศัย มีการสร้างสัมพันธภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นเป็นหัวใจสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเพื่อให้รับรู้ถึงสภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปประกอบการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับศักยภาพในการรองรับของพื้นที่ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2545: 5)

ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545: 5) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism resource) หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้

ศาสตราจารย์ ดร. มนัส สุวรรณ และคนอื่น ๆ (2544) ได้ให้ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว ว่าเป็นสิ่งที่หมายถึง พื้นที่ สิ่งของ กิจกรรม และ/หรือมิติอื่นใดที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติ คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และการเรียนรู้ ประสบการณ์ใหม่ เป็นต้น ทั้งนี้ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถปรากฏได้ทั้งในลักษณะของรูปธรรมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง และในลักษณะของนามธรรมที่ไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง แต่สามารถสัมผัสได้ด้วยทางอื่น

รุ่งทิพ ว่องปฏิการ (2544) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หรือทรัพยากรนันทนาการ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และหลักฐานทางโบราณคดี หรือร่องรอยของสิ่งมีชีวิตในยุคต่าง ๆ ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และประกอบกิจกรรมนันทนาการ อันนำมาซึ่งความพึงพอใจและความสุขในรูปแบบต่าง ๆ ได้

จากที่ได้กล่าวมา จะเห็นได้ว่ามีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันไป แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ความหมายที่สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2548: 4-1) นิยามไว้ว่าหมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยอาจมีเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศเข้าไปเกี่ยวข้อง โดยการจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งนั้นจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศนั้น มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย (2544: 40) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะคุณค่า และความสนใจของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- 1) ประเภทธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงาม และเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ถ้ำ น้ำตก อุทยานแห่งชาติ หาดทราย เป็นต้น
- 2) ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนา หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง วัด พิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น ทั้งนี้รวมถึงสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม
- 3) ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา ประกอบด้วย งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การแต่งกาย ภาษา ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

นอกจากนั้น สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2548: 4-1) ได้แบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศออกเป็น 2 ประเภทตามลักษณะทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่

1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางบก เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ป่าเขา ซึ่งมีระบบนิเวศและองค์ประกอบอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ทั้งนี้รวมถึงชุมชนที่ใช้ชีวิตเกี่ยวข้องกับพื้นที่นั้น ๆ ด้วย

2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล เป็นแหล่งท่องเที่ยวในธรรมชาติทางทะเล ซึ่งเริ่มจากทรัพยากรชายฝั่งทะเลลงไปถึงเกาะแก่งต่าง ๆ ทั้งนี้อาจรวมถึงพื้นที่รอยต่อ เช่น ป่าชายเลน พื้นที่ลุ่มน้ำชายฝั่ง รวมถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่น่าสนใจ ได้แก่ แนวปะการัง ภูเขาทะเล และวิถีชีวิตของชุมชนพื้นบ้าน

การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

การดำเนินการตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวควรแบ่งตามชนิดของทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ รายการทรัพยากรธรรมชาติ รายการทรัพยากรวัฒนธรรม รายการทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ รายการทรัพยากรกิจกรรม และรายการทรัพยากรบริการ การไปเก็บข้อมูลควรพิจารณาตามชนิดของทรัพยากร ตั้งแต่ชื่อ ที่ตั้ง ศูนย์ข้อมูล ฤดูกาลและเวลาที่ใช้ การเข้าถึง ผู้เป็นเจ้าของ ใครจัดการ สถานติดต่อ ระดับการใช้น้อยอย่างไร นักท่องเที่ยวเป็นใครมาจากไหน ลักษณะประชากร อัตราค่าผ่านประตู ระเบียบการเป็นสมาชิก (สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. 2548: 77 – 79)

ในการตรวจสอบทรัพยากรในการท่องเที่ยว ธรรมศักดิ์ โจรนสุนทร (2542: 43 – 44) ได้แบ่งองค์ประกอบที่สำคัญที่ใช้เป็นตัวบ่งชี้ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ด้าน คือ

1) ปัจจัยสนใจหลักของการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ปัจจัยสนใจด้านธรรมชาติ ปัจจัยสนใจด้านประวัติศาสตร์และศาสนา และปัจจัยสนใจด้านกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น

2) ปัจจัยประกอบ ได้แก่ คุณค่าดึงดูดใจสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และลักษณะภูมิทัศน์อันเป็นเอกลักษณ์ สภาพเศรษฐกิจและสังคม ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ภัยธรรมชาติ และการเมือง เป็นต้น

3) ปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ มาตรฐานของสิ่งอำนวยความสะดวก ที่พักและอาหารแก่นักท่องเที่ยว การติดต่อเข้าใจในภาษา การให้ข่าวสารและประชาสัมพันธ์ ตลอดจนร้านค้าของที่ระลึก เป็นต้น

4) ความสะดวกสบายของโครงข่ายคมนาคมทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ บริการสาธารณะ เช่น ไฟฟ้า น้ำใช้ในการระบายน้ำ การกำจัดสิ่งโสโครก ตลอดจนระบบสื่อสารโทรคมนาคม

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2529: 40 – 42) ได้เสนอหลักเกณฑ์การพิจารณาและกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากองค์ประกอบหลัก ดังนี้

- 1) คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ความสวยงาม ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ความเป็นมา ความสำคัญทางลัทธิศาสนา สถาปณมิตินทางธรรมชาติและวิถีชีวิตโดยรอบ เป็นต้น
- 2) สภาพการเข้าถึง ได้แก่ สภาพของเส้นทาง และลักษณะการเดินทาง
- 3) สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ที่พักแรม ร้านอาหาร สถานบริการ ระบบสาธารณูปโภค และการรักษาความปลอดภัย เป็นต้น
- 4) สภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพทางกายภาพ สภาพภูมิอากาศ ระบบนิเวศ และสภาพอื่นๆ ของแหล่งท่องเที่ยว และบริเวณใกล้เคียง
- 5) ข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ได้แก่ ข้อจำกัดทางพื้นที่ ข้อจำกัดทางบริการสาธารณูปโภค ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น
- 6) ความมีชื่อเสียงในปัจจุบัน ได้แก่ ความเป็นที่รู้จักแพร่หลายของแหล่งท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงแบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งก็อดฟรีย์ และคลาร์ค (Godfrey; & Clarke. 2000: 64 – 71) ได้คิดค้นขึ้น ทั้งนี้ก็อดฟรีย์ และคลาร์ค ได้กล่าวว่า การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ทราบถึงทรัพยากรในพื้นที่ที่สามารถใช้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว รวมทั้งจุดเด่นและจุดด้อยของทรัพยากรนั้น ๆ ซึ่งผลของการสำรวจ และตรวจสอบ จะเป็นประโยชน์ในการจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในระยะยาว โดยก็อดฟรีย์ และคลาร์ค ได้กำหนดปัจจัยที่จะต้องให้ความสำคัญในการสำรวจและประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- 1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ พืชพรรณ สัตว์ป่า ภูมิทัศน์ ภูมิอากาศ และแหล่งน้ำ
- 2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา และมรดกทางวัฒนธรรม
- 3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทเทศกาลงานประเพณี ได้แก่ เทศกาล มหกรรมกีฬางานแสดงสินค้าต่าง ๆ
- 4) ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมนันทนาการประเภทต่าง ๆ สิ่งอำนวยความสะดวกในการประกอบกิจกรรม
- 5) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง ที่พัก การต้อนรับ การบริการอาหาร การบริการ

การจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแบบวันเดียวหรือแบบทัศนจร องค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) เรียกว่า “เอ็กซ์เคอร์ชัน” (Excursion) เป็นการท่องเที่ยวที่ใช้เวลาไม่เกิน 24 ชั่วโมง และไม่มีการพักค้างคืน เป็นแบบไปเช้าเย็นกลับ เช่น การท่องเที่ยวในชนบทที่อยู่ไม่ไกลจากเมืองชุมชนมากนัก หรือการข้ามพรมแดนประเทศเพื่อซื้อสินค้า หรือเปลี่ยนบรรยากาศ (ดู ชุมสาย และคนอื่น ๆ. 2527: 6) เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวในระยะ เวลาสั้นแบบวันเดียวนั้นมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่ามากที่สุด

วิทยุर्थ เหลียวรุ่งเรือง สุจิณณา พานิชกุล และปัทมา จันทรวโรจน์ (2547) ได้สรุปแนวความคิดการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวไว้ว่า การจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว หมายถึง การกำหนดเส้นทางเพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าชมจุดที่น่าสนใจตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างง่าย สะดวก และปลอดภัย รวมทั้งยังได้รับความรู้และความเพลิดเพลินควบคู่กันไป บางครั้งเส้นทางท่องเที่ยวอาจเกิดขึ้นจากการที่นักท่องเที่ยวหลาย ๆ กลุ่มใช้เส้นทางเดิม ๆ อยู่เป็นประจำ ซึ่งอาจจะเป็นเส้นทางทางรถยนต์ ทางเท้า ทางเรือ หรือทางอื่น ๆ ที่อาจใช้ร่วมกับเส้นทางสัญจรปกติของเมือง หรืออาจเป็นการกำหนดเส้นทางขึ้นมาเฉพาะเป็นพิเศษก็ได้ การกำหนดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยว ควรสำรวจและสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวประกอบกับแนวโน้มที่ควรจะเป็นในการจัดเส้นทาง โดยเริ่มต้นจากการพิจารณาตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ภายในเมือง แล้วจัดลำดับความสำคัญและความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว จากนั้นจึงพิจารณาความสามารถในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ซึ่งการจัดเส้นทางสัญจรเพื่อการท่องเที่ยวอาจกำหนดในลักษณะวงจรบรรจบ ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ และเกิดความเพลิดเพลินตลอดเส้นทางโดยไม่ต้องย้อนกลับไปยังเส้นทางเดิมอีก โดยอาจจะจัดให้มีการเดินทางในสองลักษณะ เช่น เริ่มต้นด้วยการเดินเท้า และเปลี่ยนเป็นการสัญจรทางเรือในขากลับ เป็นต้น หรืออาจจัดเส้นทางในลักษณะแบบทางเดียว โดยจุดเริ่มต้น และจุดสุดท้ายแยกกันอยู่ตามความเหมาะสม ดังนั้นการกำหนดเส้นทางอาจจัดทำขึ้นหลายเส้นทางเพื่อเป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวซึ่งอาจจะมีเวลาน้อย หรือมีความสนใจแตกต่างกัน ซึ่งการจัดเส้นทางเพื่อการท่องเที่ยวนั้น ควรควบคุมเส้นทางและรูปแบบการสัญจรไม่ให้สับสน นอกจากนี้ยังควรให้ข้อมูลข่าวสารในเส้นทางโดยการจัดทำการประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวตลอดเส้นทางอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งอาจจะเป็นแผ่นพับที่มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจต่าง ๆ รวมไปถึงข้อมูลเกี่ยวกับที่พัก ร้านอาหาร และกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งจุดเริ่มต้นของเส้นทางอาจจะอยู่ย่านใจกลางเมืองสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย และมีข้อมูลต่าง ๆ รวมอยู่เพื่อให้ นักท่องเที่ยวใช้ประกอบการตัดสินใจ และการวางแผนในการเดินทาง รวมถึงมีสิ่งอำนวยความสะดวก

ต่าง ๆ ไว้บริการ เช่นที่จอดรถ ที่พัก ห้องน้ำ ถึงขยะ โทรศัพท์ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดแบ่งเส้นทางท่องเที่ยวต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

เส้นทางเดินเท้า: เส้นทางท่องเที่ยวในเขตเมือง

เส้นทางสัญจรโดยการเดินเท้านั้นได้กลายเป็นกิจกรรมประเภทหนึ่งที่ได้รับการพิจารณา กำหนดเส้นทางเป็นพิเศษ ส่วนมากจะเป็นการกำหนดเส้นทางที่เหมาะสมต่อการเดินทางในหนึ่งวัน เส้นทางเหล่านี้จะผ่านไปในย่านธุรกิจ ผ่านสถาปัตยกรรม หรือโบราณสถานที่น่าสนใจ สวนสาธารณะ หรือจุดชมวิวที่สำคัญ ๆ ในขณะเดียวกัน พื้นที่บริเวณเขตเมืองก็มีบทบาททางการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีความหลากหลายของกิจกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น การค้า สังคม วัฒนธรรม เป็นต้น (Auntonio. 1971: 58 – 60)

เส้นทางท่องเที่ยวโดยการเดินเท้าเป็นวิธีการท่องเที่ยวที่ใช้ได้สำหรับทุกเมืองและเป็นวิธีที่ค่อนข้างอิสระ ทำให้เกิดความสะดวกต่อทั้งนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ มีส่วนช่วยลดการใช้พลังงานเชื้อเพลิงจากยานพาหนะ อีกทั้งการเดินเท้าสามารถหยุดแวะชมตามจุดที่น่าสนใจต่าง ๆ ได้ตามต้องการ สามารถพบเห็นรายละเอียดของสภาพบ้านเมือง วิถีชีวิตของผู้คนตามเมืองต่าง ๆ ได้อย่างใกล้ชิด อีกทั้งเป็นการออกกำลังกายไปในตัว การจัดทำเส้นทางเดินเท้าในเขตเมืองสามารถทำได้โดยง่าย การลงทุนมีค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนัก อีกทั้งประชาชนของเมืองก็ได้รับผลประโยชน์จากการสร้างเส้นทางด้วย เพราะการขยาย และพัฒนาพื้นที่ หรือการสร้างภาพพจน์ใหม่ให้กับเมือง ก่อให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้นภายในเมือง ไม่ว่าจะเป็นนิทรรศการ การแสดง เทศกาล มหกรรม และกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งอาจจะต้องเตรียมพื้นที่อำนวยความสะดวก ได้แก่ ทางเดินเท้า ที่นั่งพักผ่อน น้ำพุ ร้านค้า ร้านอาหาร และกิจกรรมนันทนาการ ทั้งหมดนี้หากได้รับการออกแบบและวางแผนที่ดีจะช่วยปรับปรุงสภาพแวดล้อม สังคม และพื้นที่เกี่ยวเนื่องให้ได้รับการพัฒนาด้วยเช่นกัน (Rubenstein. 1992: 21 – 22)

ประโยชน์ของเส้นทางเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยว (Untermann. 1984: 135) มีดังนี้

1. สงวนรักษา พื้นที่เศรษฐกิจ ป้องกันไม่ให้ใจกลางเมืองขยายตัวออกไปยังชานเมือง ใช้ในการวางแผนพัฒนาเมืองเพื่อปรับปรุงการเข้าถึงใจกลางเมือง และรักษาสภาพแวดล้อมของเมือง
2. ช่วยให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้เดินเท้า รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดการใช้จ่ายใช้สอย
3. ช่วยลดปัญหาการจราจรติดขัด และปัญหาการกีดขวางทางสัญจรของยานพาหนะ
4. ช่วยปรับปรุงลักษณะทางจิตภาพของชุมชนเมืองให้สวยงามและชัดเจนยิ่งขึ้น
5. ช่วยลดมลภาวะทางเสียง และมลภาวะทางอากาศที่เกิดจากการจราจรบนท้องถนน
6. รองรับปริมาณนักท่องเที่ยว และนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่สถานที่ได้อย่างสะดวก และใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น

7. ส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมภายในเมืองให้บริการสาธารณะ และกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน เช่น การพบปะสังสรรค์ การแสดงต่าง ๆ เป็นต้น

8. ส่งเสริมการอนุรักษ์โบราณสถาน อาคารทางประวัติศาสตร์ และป้องกันมิให้โบราณสถานทรุดโทรมลงอันเนื่องจากแรงสั่นสะเทือนของรถยนต์ เป็นต้น

เส้นทางประวัติศาสตร์

การท่องเที่ยวเส้นทางประวัติศาสตร์นับเป็นการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งที่ได้รับคามนิยมอย่างสูงในปัจจุบัน ได้รับการวางแผนด้านการอนุรักษ์ รวมทั้งการพัฒนาให้เกิดกิจกรรมที่หลากหลายขึ้น เช่น การจัดแสดงแสง สี เสียง เพื่อเพิ่มความน่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว โดยมีหลักการจัดเส้นทางดังนี้

1. นำเสนอวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ธรรมเนียม ประเพณี การแต่งกาย ระเบียบแบบแผนในการดำรงชีวิต ศาสนา รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตท้องถิ่น

2. นำเสนอศิลปะท้องถิ่น เช่น ดนตรี การละเล่น การฟ้อนรำ และศิลปหัตถกรรมที่ผลิตขึ้น เช่น ภาควาด งานประติมากรรม เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ รวมทั้งรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

3. นำเสนอกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จากการสำรวจความคิดเห็นด้านการท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ ส่วนหนึ่งมีผลมาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่น่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ เช่น งานแสดงสินค้า เกษตรกรรม การเที่ยวชมอุตสาหกรรมท้องถิ่น ตลาด ชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเทคนิคในการจัดการของแหล่งท่องเที่ยว

4. นำเสนอความแตกต่างของเมือง และชุมชน ความแตกต่างของเมืองและชนบท อาคารบ้านเรือน ความเป็นอยู่ของผู้คนในเมือง ย่านศูนย์กลางเมือง ร้านค้าร้านอาหาร สวนสาธารณะ และอาคารสาธารณะต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบการศึกษาเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการนั่งรถไปตามถนนสายสำคัญภายในเมือง ซึ่งจะผ่านสถานที่สำคัญต่าง ๆ

5. นำเสนอรูปแบบทางวัฒนธรรมผ่านทางพิพิธภัณฑ์ เป็นการบอกกล่าวเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ อารยธรรม ชาติพันธุ์ งานศิลปะท้องถิ่น หรือแม้กระทั่งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยวัตถุประสงค์หลักของพิพิธภัณฑ์นั้นเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในเมือง และยังเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยว

6. นำเสนอประเพณี เทศกาลท้องถิ่น ความเชื่อ ค่านิยมในท้องถิ่น หรืออิทธิพลทางศาสนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดฤดูกาลท่องเที่ยวจากความนิยมของนักท่องเที่ยวแทบทั้งสิ้น (Inskeep. 1999: 80 – 85)

เส้นทางธรรมชาติ

เส้นทางธรรมชาติเป็นเส้นทางสำคัญสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะนอกจากการทำหน้าที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้ว ยังมีส่วนช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยวจากผลกระทบของการเหยียบย่ำ และกิจกรรมการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ได้อีกด้วย สามารถเป็นสื่อกลางที่จะทำให้ นักท่องเที่ยวเข้าไปเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจ และซาบซึ้งต่อธรรมชาติอย่างใกล้ชิด หลักการจัดเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีดังนี้

1. เป็นเส้นทางเดินชมธรรมชาติ เพื่อนำนักท่องเที่ยวเข้าไปชื่นชมธรรมชาติ อาจมีการศึกษาเรียนรู้ระหว่างเส้นทาง เช่น โกวัดท้องถื่นให้ความรู้เรื่องพืชสมุนไพรที่พบระหว่างทาง
2. เส้นทางเดินป่าระยะไกล เป็นเส้นทางเพื่อเดินชมธรรมชาติ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแรงของร่างกาย หรือเพื่อการได้เรียนรู้ และเข้าใจความเป็นไปของธรรมชาติรอบ ๆ ตัว
3. เส้นทางสื่อความหมายธรรมชาติ เป็นเส้นทางที่สร้างขึ้นเพื่อการสื่อความหมาย ให้ความรู้ และความเพลิดเพลินแก่นักท่องเที่ยว อาจจำแนกเป็นเส้นทางสื่อความหมายที่มีบุคคลนำ หรือเส้นทางสื่อความหมายโดยให้ศึกษาธรรมชาติด้วยตนเอง
4. เส้นทางเชื่อมโยงจุดท่องเที่ยว หรือสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นเส้นทางที่สร้างขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์หลักในการนำนักท่องเที่ยวจากจุดหมายหนึ่ง ไปยังอีกจุดหมายหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยว มักออกแบบให้เป็นระยะทางที่สั้นที่สุดเพื่อให้ไปถึงจุดหมายปลายทางที่ต้องการอย่างรวดเร็วที่สุด

เส้นทางแบบผสมผสาน

การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวแบบผสมผสานเกิดจากการวางแผนผังแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นหลากหลายประเภทรวมไว้ในบริเวณเดียวกัน เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถพบเห็น หรือเข้าชมจุดที่น่าสนใจตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ง่าย สะดวก ปลอดภัย ได้รับความรู้ และความเพลิดเพลิน เส้นทางท่องเที่ยวอาจเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติจากนักท่องเที่ยวหลาย ๆ กลุ่มที่ใช้เส้นทางเดิมซ้ำอยู่เป็นประจำ หรืออาจเป็นเส้นทางที่กำหนดขึ้นมาเป็นพิเศษโดยเฉพาะเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ และสภาพแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ หลักการจัดเส้นทางท่องเที่ยวแบบผสมผสาน มีดังต่อไปนี้

1. การกำหนดเส้นทาง ควรสำรวจ และสังเกตการณ์จากพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ประกอบกับแนวโน้มที่ควรจะเป็นในการจัดเส้นทาง เริ่มต้นจากการพิจารณาตำแหน่งของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ จัดลำดับความสำคัญและความน่าสนใจ จากนั้นจึงพิจารณาความสามารถในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เข้าด้วยกัน
2. ควรจัดเส้นทางในลักษณะวงจรบรรจบ ทำให้นักท่องเที่ยวได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ เกิดความเพลิดเพลินไปตลอดเส้นทาง โดยไม่ต้องย้อนกลับไปเส้นทางเดิม

3. อาจจัดเส้นทางให้มีความแตกต่าง การกำหนดเส้นทางอาจทำขึ้นหลายเส้นทาง หรือหลายระบบก็ได้ เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีเวลาน้อยต่างกัน ความแตกต่างกันอันเนื่องมาจากความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น เส้นทางสำหรับผู้สนใจศิลปะ และวัฒนธรรมอาจจะพานักท่องเที่ยวไปตามแม่น้ำลำคลองเพื่อดูวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และสภาพบ้านเมือง หรืออาจเป็นเส้นทางที่มีความหลากหลาย และมีความน่าสนใจหลายด้านอยู่ร่วมกัน

4. ใช้พาหนะตามสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ แต่ละเส้นทางอาจใช้พาหนะในการเดินทางต่างกัน ทำให้เกิดความน่าสนใจแตกต่างและมีความหลากหลาย

5. จัดให้มีความต่อเนื่องกับเส้นทางท่องเที่ยวภายนอกเมือง ไม่ควรจะจำกัดอยู่เพียงภายในเมืองเท่านั้น แต่ควรต่อเนื่องกับเส้นทางท่องเที่ยวภายนอกเมืองในแหล่งธรรมชาติด้วย

ลักษณะของพื้นที่ที่ทำการศึกษา

สภาพทั่วไปของจังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทราตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศไทย ระหว่างละติจูดที่ 13 องศา 10 ลิปดา ถึง 13 องศา 15 ลิปดาเหนือ และลองจิจูดที่ 100 องศา 50 ลิปดา ถึง 102 องศา 1 ลิปดา ตะวันออก จัดอยู่ในเขตภาคกลางตะวันออก หรือพื้นที่ 3 จังหวัดชายฝั่งทะเลตะวันออก ซึ่งได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง มีระยะห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถไฟสายตะวันออกประมาณ 61 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 304 (สุวินทวงศ์) ประมาณ 75 กิโลเมตร ตามทางหลวงหมายเลข 3 ประมาณ 100 กิโลเมตร และตามทางหลวงหมายเลข 34 (บางนา – ตราด) แยกเข้าทางสายหมายเลข 314 (บางปะกง – ฉะเชิงเทรา) ประมาณ 90 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 5,351 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 3,344,375 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.8 ของพื้นที่ทั้งหมดของภาคตะวันออก แบ่งการปกครองออกเป็น 11 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบางคล้า อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางปะกง อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอพนมสารคาม อำเภอสนามชัยเขต อำเภอแปลงยาว อำเภอราชสาส์น อำเภอท่าตะเกียบ และอำเภอกคลองเขื่อน

คำขวัญประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา

"แม่น้ำบางปะกงแหล่งชีวิต พระศักดิ์สิทธิ์หลวงพ่อโสธร พระยาศรีสุนทรปราชญ์ภาษาไทย อ่างฤๅไนปาสมนูรณ์"

สีประจำจังหวัด

สีแดงเลือดหมู

ตราประจำจังหวัด

ภาพประกอบ 3 ตราประจำจังหวัดเชียงใหม่

ที่มา: สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่. (2551). ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดเชียงใหม่. ออนไลน์.

จังหวัดเชียงใหม่นั้นใช้อักษรย่อว่า "ฉ" ส่วนความหมายของตราจังหวัดเชียงใหม่ที่มีภาพโบสถ์นั้น หมายถึงโบสถ์ของวัดสิริธรรารามวรวิหาร ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป หรือหลวงพ่อโสธร พระพุทธรูปสำคัญของชาวเมืองเชียงใหม่ ตามตำนานเล่าว่ามีพระพุทธรูปลอยทวนน้ำมา 3 องค์ พร้อมกับหลวงพ่อบ้านแหลม (สมุทรสงคราม) และหลวงพ่อวัดเขาตะเครา (เพชรบุรี) หลวงพ่อโสธรได้ถูกอัญเชิญมาขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ และประดิษฐานอยู่ ณ ตำแหน่งเดิมในโบสถ์ใหม่โดยไม่มี การเคลื่อนย้ายได้อีกเลย แม้ในขณะก่อสร้างโบสถ์ใหม่ก็ใช้วิธีอำพรางมิให้ผู้คนทราบ โดยสร้างหลวงพ่อองค์จำลองให้ประชาชนสักการะแทน

ต้นไม้และพันธุ์ประจำจังหวัด

ได้แก่ต้นนนทรีป่า (Copper pod) หรือที่เรียกกันในบางท้องถิ่นว่า กว้าเชก (เขมร – กาญจนบุรี), คางจู้ คางฮ่ง (พิษณุโลก), จ้าขาม ข่าขม (ลาว), ตาเชก (เขมร – บุรีรัมย์), นนนทรีป่า (ภาคกลาง), รวง (ส่วย – สุรินทร์), ร้าง อะราง อะล้าง (นครราชสีมา), อินทรี (จันทบุรี) อินทรี (จันทบุรี) มีชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Peltophorum dasyrachis* จัดอยู่ในวงศ์ LEGUMINOSAE มีลักษณะเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง สูง 15 – 30 เมตร เรือนยอดเป็นรูปพุ่ม กลมทึบ เปลือกต้นมีสีทองหรือสีเทาอมน้ำตาล ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ใบย่อยรูปขอบขนาน ปลายใบและโคนใบมีลักษณะมน ใบออกเป็นคู่ตรงข้ามกัน ดอกออกเป็นช่อตามปลายกิ่งหรือง่ามใบ มีสีเหลืองสด กลีบดอกบางค่อนข้างย่น ออกดอก

พร้อมกับใบอ่อนในช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคม ผลเป็นฝักแบนรูปหอก ขยายพันธุ์โดยการเพาะเมล็ด เจริญเติบโตได้ดีในดินทุกชนิด ชอบอยู่กลางแจ้ง

ภาพประกอบ 4 นนทรี ดอกไม้ประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่มา: Royal Thai Scholar Official Website. (2551). *ดอกนนทรี*. ออนไลน์.

อาณาเขต

จังหวัดฉะเชิงเทรามีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดนครนายกและจังหวัดปราจีนบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และอ่าวไทย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดสระแก้วและจังหวัดปราจีนบุรี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดปทุมธานี และกรุงเทพมหานคร

ประวัติศาสตร์จังหวัดฉะเชิงเทรา (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2551: ออนไลน์)

ฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางที่มีประวัติความเป็นมาเก่าแก่ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ในอดีตประชาชนส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ริมแม่น้ำบางปะกง และตามลำคลองต่าง ๆ โดยมี “หลวงพ่อโสธร” เป็นศูนย์รวมศรัทธา จังหวัดฉะเชิงเทราเคยมีฐานะเป็นเมืองจัตวาในสังกัดกระทรวงกลาโหม ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 1 ได้เปลี่ยนมาขึ้นอยู่ในสังกัดกรมมหาดไทย จวบจน

รัชสมัยรัชกาลที่ 5 หลังจากทรงเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองแผ่นดินใหม่ เมืองฉะเชิงเทราจึงมีฐานะเป็นเมือง ๆ หนึ่งในมณฑลปราจีนบุรี ต่อมาในปี พ.ศ. 2459 จึงได้เปลี่ยนจากเมืองเป็นจังหวัด เรียกว่า “จังหวัดฉะเชิงเทรา” สำหรับคำว่า “ฉะเชิงเทรา” นั้นมีที่มาจากภาษาเขมร แปลว่า คลองลึก ส่วนชื่อ “แปดริ้ว” มีตำนานที่บอกเล่าต่อกันมาว่า เมืองนี้อุดมสมบูรณ์มาก มีปลาช่อนขนาดใหญ่ทุกชุม เมื่อนำมาตากทำเป็นปลาแห้งจะต้องแลเนื้อปลาถึง 8 ริ้ว

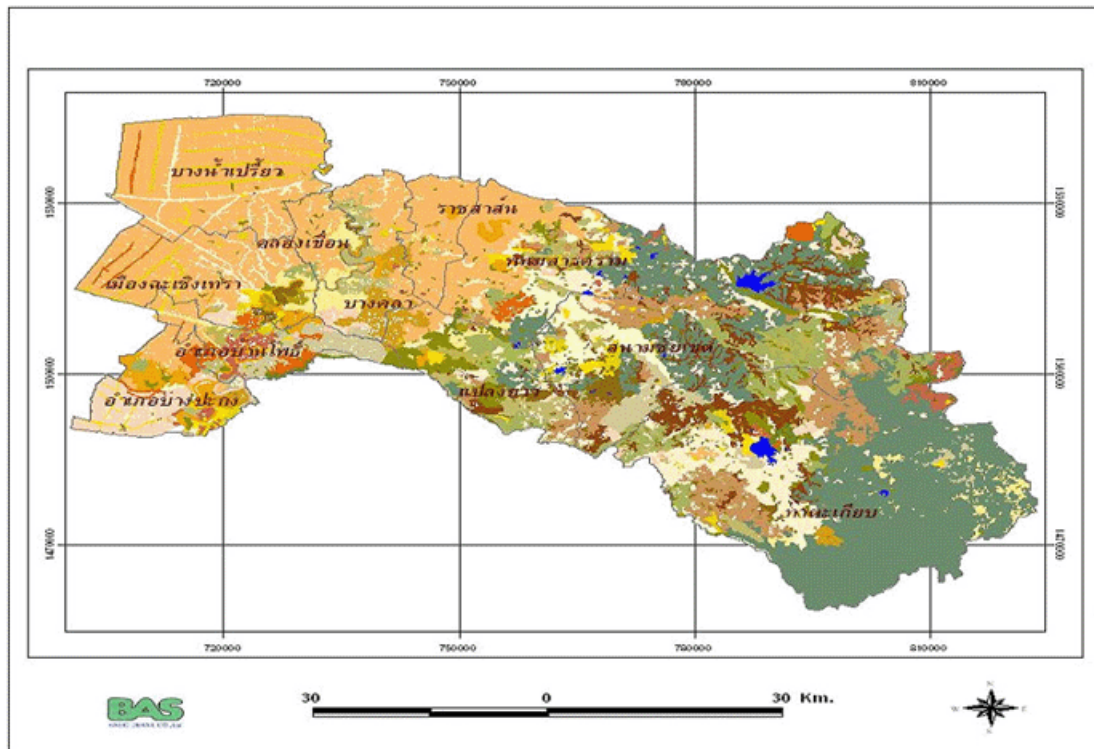
ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถจำแนกออกได้ 3 เขตใหญ่ ๆ คือ

1. **เขตที่ราบลุ่มแม่น้ำ** เป็นพื้นที่ราบเรียบ ดินอุดมสมบูรณ์ และมีน้ำเพื่อการชลประทานอย่างเพียงพอ จึงถือเป็นเขตที่มีความสำคัญมากที่สุดของจังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 37.7 ของพื้นที่จังหวัด หรือประมาณ 2,042.7 ตารางกิโลเมตร ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอบางปะกง อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางคล้า อำเภอรามราช อำเภอสองแคว และบางส่วนของอำเภอบางปะกงและสาขานี้ มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “ที่ราบฉะเชิงเทรา” ซึ่งถือว่าเป็นเขตเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นแหล่งผลิตข้าวเพื่อการค้าที่สำคัญของภาคตะวันออก

2. **เขตที่ดอนหรือที่ราบลูกฟูก** อยู่ในบริเวณตอนกลางค่อนข้างไปทางตะวันตกและทางเหนือที่ติดต่อกับจังหวัดปราจีนบุรี โดยครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัด คือ ประมาณร้อยละ 51.1 หรือประมาณ 2,205.6 ตารางกิโลเมตร ซึ่งกระจุกกระจายอยู่ในเขตอำเภอสนามชัยเขต อำเภอบางปะกง และบางส่วนของอำเภอบางปะกงและอำเภอบางคล้า ความสูงเฉลี่ยระดับเหนือน้ำทะเล 4.20 เมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ และทำไร่ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ข้าวโพด และสับปะรด เป็นต้น ไม่เหมาะแก่การทำนา

3. **เขตที่ราบสูงและภูเขา** มีอาณาเขตทางตะวันออกเฉียงใต้ไปสิ้นสุดลงในเขตท้องที่จังหวัดชลบุรี ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 11.2 หรือประมาณ 1,174.7 ตารางกิโลเมตร อยู่ในเขตพื้นที่ของอำเภอสนามชัยเขต อำเภอบางปะกง อำเภอบางคล้า และบางส่วนของอำเภอบางปะกง

ภาพประกอบ 5 แผนที่สภาพภูมิประเทศของจังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่มา: สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2551). *ลักษณะภูมิประเทศ*. ออนไลน์.

เขตการปกครอง

จังหวัดฉะเชิงเทราแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 10 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 93 ตำบล 888 หมู่บ้าน 183,298 หลังคาเรือน 22 เทศบาล (1 เทศบาลเมือง 21 เทศบาลตำบล) และ 86 องค์การบริหารส่วนตำบล โดยอำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุด คือ อำเภอสนามชัยเขต 1,666.000 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 31.13 รองลงมาคือ อำเภอท่าตะเกียบ 1,054,772 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 19.71 และพื้นที่น้อยที่สุด คือ กิ่งอำเภอคลองเขื่อน 127.400 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 2.38

ตาราง 1 แสดงจำนวนอำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และพื้นที่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	เขตการปกครอง				พื้นที่ (ตร.กม.)
	ตำบล	หมู่บ้าน	เทศบาล	อบต.	
อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา	19	188	2	18	378.663
อำเภอบางคล้า	9	56	2	7	227.890
อำเภอแปลงยาว	4	48	3	4	237.230
อำเภอบางน้ำเปรี้ยว	10	148	4	10	498.659
อำเภอบางปะกง	12	108	5	11	257.893
อำเภอบ้านโพธิ์	17	73	2	14	217.593
อำเภอพนมสารคาม	8	87	3	8	550.000
อำเภอราชสาส์น	3	31	-	3	134.900
อำเภอสนามชัยเขต	4	70	1	4	1,666.000
อำเภอท่าตะเกียบ	2	47	-	2	1,054.772
กิ่งอำเภอดคลองเขื่อน	5	32	-	5	127.400
รวม	93	888	22	86	5,351.000

ที่มา: สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2551). ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดฉะเชิงเทรา. ออนไลน์.

ภาพประกอบ 6 เขตการปกครองจังหวัดฉะเชิงเทรา

ที่มา: โรงเรียนวัดบางโรง. (2551). สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์. ออนไลน์.

สภาพภูมิอากาศ

จังหวัดฉะเชิงเทราที่มีสภาพภูมิอากาศร้อนชื้น อุณหภูมิจะสูงเกือบตลอดปี ในฤดูมรสุม ตะวันออกเฉียงใต้จะมีอากาศชุ่มชื้นและฝนตกตลอด ส่วนฤดูหนาวมีอากาศแห้งแล้ง ทั้งนี้ สามารถแยกออกเป็นฤดูแตกต่างกัน 3 ฤดู คือ

1. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม โดยมีลม ตะวันออกและลมฝ่ายใต้พัดผ่าน อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35 – 37 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 25 – 27 องศาเซลเซียส ปริมาณฝนตกเฉลี่ย 200 – 300 มิลลิเมตร เหมาะแก่การปลูกพืชไร่ที่มีอายุการเก็บเกี่ยวในระยะสั้น ๆ
2. ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม โดยมีลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่าน มีฝนตกหนักบางพื้นที่ โดยเฉพาะบริเวณเทือกเขาด้านอำเภอสนามชัยเขต และอำเภอท่าตะเกียบ อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31 – 33 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23 – 25 องศาเซลเซียส ปริมาณฝนตกเฉลี่ย 1,000 – 1,200 มิลลิเมตร เหมาะแก่การทำนาและปลูกไม้ผล
3. ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีลมมรสุม ตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน อากาศเย็นและแห้ง อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 30 – 32 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20 – 23 องศาเซลเซียส ปริมาณฝนตกเฉลี่ย 50 – 100 มิลลิเมตร เหมาะแก่การปลูกผักสวนครัว

สภาพเศรษฐกิจและสังคม

จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นแหล่งเกษตรกรรม จึงถือได้ว่าเป็นแหล่งผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงประชากร ที่อยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ประชากรร้อยละ 70 ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม คิดเป็นมูลค่าประมาณ 25,000 ล้านบาทต่อปี ผลผลิตที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัด ด้านพืช ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน มะพร้าว มะม่วง และหมาก ด้านปศุสัตว์ ได้แก่ ไข่ไก่ ไก่เนื้อ เป็ด โคเนื้อ และสุกร ด้านประมง มีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อาทิ กุ้งกุลาดำ ปลาน้ำจืด ปลาน้ำกร่อย และกิจการประมงทะเล สำหรับด้านอุตสาหกรรมในจังหวัดฉะเชิงเทรานั้นมีศักยภาพค่อนข้างสูง โดยมีการเคลื่อนย้ายกิจการจากกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงมาลงทุนตั้งโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 1,012 โรงงาน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องทางการเกษตร ไฟฟ้า ประกอบรถยนต์ โดยเฉพาะในท้องที่อำเภอบางปะกง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอพนมสารคาม อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว และอำเภอแปลงยาว มีนิคมอุตสาหกรรมทั้งหมด 2 แห่ง สำหรับด้านการท่องเที่ยว สิ่งที่นับว่าสร้างความโดดเด่นทำให้ฉะเชิงเทราเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงศิลปะ ศาสนา และวัฒนธรรมในระดับประเทศและนานาชาติ ได้แก่ องค์หลวงพ่อพุทธโสธร ปัจจุบันการก่อสร้างพระอุโบสถหลังใหม่

ของวัดโสธรวรารามวรวิหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว ถือเป็นสถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนาที่งดงามยิ่งใหญ่มาก มีพุทธศาสนิกชนมานมัสการปีละไม่น้อยกว่า 1,200,000 คน

การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดฉะเชิงเทราตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานครซึ่งถือเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ เป็นประตูพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก จึงกลายเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจใหม่ ทำให้เกิดการพัฒนาระบบการบริการพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ มีการเชื่อมโยงโครงข่ายเส้นทางคมนาคมเพื่ออำนวยความสะดวก

1) การคมนาคมทางบก

1.1) ทางหลวงแผ่นดินที่สำคัญ มีดังนี้

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304 เริ่มต้นจากอนุสาวรีย์หลักสี่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผ่านมีนบุรี ถึงฉะเชิงเทรา ระยะทางประมาณ 75 กิโลเมตร
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 เริ่มจากสถานีขนส่งเอกมัย ผ่านสมุทรปราการ ถึงฉะเชิงเทรา ระยะทางประมาณ 100 กิโลเมตร
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 34 จากสี่แยกบางนา แยกเข้าทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 314 (สายบางปะกง – ฉะเชิงเทรา) ถึงฉะเชิงเทรา ระยะทางประมาณ 90 กิโลเมตร
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 315 สายฉะเชิงเทรา – อำเภอพนัสนิคม – อำเภอพานทอง – จังหวัดชลบุรี ระยะทางประมาณ 49 กิโลเมตร
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 23 สายฉะเชิงเทรา – นครราชสีมา ระยะทางประมาณ 233 กิโลเมตร
- ทางหลวงสายสามแยกหนองปลาตะเพียน อำเภอบางคล้า – สัตหีบ ระยะทางประมาณ 147 กิโลเมตร

- ทางสายฉะเชิงเทรา – ปราจีนบุรี ระยะทางประมาณ 72 กิโลเมตร

1.2) รถโดยสารประจำทาง มีบริการรถโดยสารออกจาก 2 สถานี คือ

- สถานีขนส่งสายเหนือ (ถนนกำแพงเพชร 2) รถธรรมดาออกทุก 20 นาที ตั้งแต่เวลา 05.00 ถึง 19.00 น. รถปรับอากาศออกทุก 30 นาที ตั้งแต่เวลา 06.00 ถึง 21.00 น.
- สถานีขนส่งสายตะวันออก (เอกมัย) รถออกทุก 30 นาที ตั้งแต่เวลา 05.40 ถึง 19.00 น. และรถปรับอากาศออกทุก 40 นาที ตั้งแต่เวลา 06.30 ถึง 21.00 น.

1.3) ทางรถไฟ

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีเส้นทางรถไฟสายตะวันออกผ่านอยู่ 4 สาย คือ 1) เส้นทางรถไฟฉะเชิงเทราถึงกรุงเทพมหานคร 2) เส้นทางฉะเชิงเทราถึงอรัญประเทศ (จังหวัดสระแก้ว) 3) เส้นทางฉะเชิงเทราถึงแก่งคอย และ 3) เส้นทางชุมทางฉะเชิงเทราถึงมาบตาพุด (จังหวัดระยอง) โดยแยกเข้าท่าเรือแหลมฉบัง – ท่าเรือสัตหีบ นิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด (จังหวัดชลบุรี) มีรถไฟขบวนโดยสารผ่านขึ้นและลงวันละ 24 เที่ยว รถไฟขบวนสินค้าขึ้นและลงวันละ 48 ขบวน เพื่อขนส่งสินค้าจากท่าเรือแหลมฉบังไปยังกรุงเทพ ฯ และภูมิภาคอื่น ๆ รวมถึงขนส่งไปยังท่าเรือแหลมฉบังด้วย สินค้าส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบตู้คอนเทนเนอร์ เช่น น้ำมันสำเร็จรูป น้ำมันดิบ ก๊าซแอลพีจี ปูนซีเมนต์ ผงน้ำตาล หินคลุก ทราย และอื่น ๆ ระยะทางรถไฟจากชุมทางฉะเชิงเทราถึงกรุงเทพมหานครยาว 61.00 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที อัตราค่าโดยสารชั้น 3 คนละ 13.00 บาทต่อเที่ยว การรถไฟแห่งประเทศไทยได้เปิดบริการรถชานเมืองปรับอากาศขึ้นและลง รวม 4 เที่ยว อัตราค่าโดยสาร คนละ 40.00 บาทต่อเที่ยว

2) การคมนาคมทางน้ำ

จังหวัดฉะเชิงเทรา มีแม่น้ำบางปะกงเป็นแม่น้ำสายสำคัญ ซึ่งจะไหลผ่านพื้นที่ตอนกลางของจังหวัด ตั้งแต่อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางคล้า อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบ้านโพธิ์ และลงสู่อ่าวไทยที่อำเภอบางปะกง มีประโยชน์อย่างมากในด้านคมนาคม นอกจากจะใช้เพื่อการติดต่อระหว่างพื้นที่ภายในจังหวัดแล้ว ยังใช้เป็นเส้นทางขนส่งสินค้าเกษตรที่สำคัญ อาทิเช่น ผลไม้ กล้วยมันสำปะหลัง ข้าว ข้าวโพด จากบริเวณไซโลปากแม่น้ำบางปะกง ไปถ่วงลงเรือใหญ่ที่เกาะสีชัง เพื่อส่งเป็นสินค้าออกไปต่างประเทศ สำหรับเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่ใช้ประโยชน์ติดต่อระหว่างฉะเชิงเทรากับกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ จะอาศัยคลองสำคัญต่าง ๆ เช่น คลองสำโรง คลองแสนแสบ คลองท่าไข่ คลองบางขนาก และคลองประเวศบุรีรมย์ เป็นต้น ส่วนการคมนาคมทางน้ำภายในจังหวัดก็จะอาศัยทางเรือข้ามฝั่งไปมาหาสู่กันตามแม่น้ำบางปะกง และลำคลองที่สำคัญ

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา

แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีชื่อเสียงในจังหวัดฉะเชิงเทรามีมากมาย แต่ละที่ต่างก็มีความโดดเด่นในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านสถาปัตยกรรม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน แยกออกตามอำเภอต่าง ๆ ได้ดังนี้

อำเภอเมือง

วัดโศธรวรารามวรวิหาร

วัดโศธรวรารามวรวิหารตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง ริมแม่น้ำบางปะกง เดิมชื่อว่า "วัดหงส์" สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย เป็นที่ประดิษฐาน "หลวงพ่อพุทธโศธร" ซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางสมาธิ หน้าตักกว้าง 1.65 เมตร สูง 1.48 เมตร ฝีมือช่างลานช้าง – ลานนา เดิมเป็นพระพุทธรูปหล่อสัมฤทธิ์ปางสมาธิหน้าตักกว้างสองศอกเศษ กล่าวกันว่า เพื่อป้องกันการโจรกรรมพระพุทธรูป จึงมีการเอาปูนมาพอกเสริมหุ้มองค์เดิมไว้ จนมีลักษณะดังที่เห็นในปัจจุบัน

อนุสาวรีย์พระยาศรีสุนทรโวหาร

อนุสาวรีย์พระยาศรีสุนทรโวหารตั้งอยู่บนถนนศรีโสธร บริเวณทางแยกตรงข้ามค่ายทหาร ศรีโสธร พระยาศรีสุนทรโวหารมีถิ่นกำเนิดอยู่ที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ท่านแต่งแบบเรียนภาษาไทยมากมายหลายชุด ซึ่งนับได้ว่าเป็นแบบเรียนภาษาไทยที่สมบูรณ์ที่สุดสำหรับเยาวชนไทยในยุคนั้น ได้รับการกล่าวขานว่าเป็นนักปราชญ์ภาษาไทยคู่พระบารมีแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระปิยมหาราช

ป้อมเมืองฉะเชิงเทรา

ป้อมเมืองฉะเชิงเทราตั้งอยู่ที่ถนนมรุพงษ์ จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่าสร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 เพื่อป้องกันข้าศึกศัตรูมารุกราน และในสมัยรัชกาลที่ 5 ถูกใช้เป็นที่ตั้งกองทัพบกในการปราบกบฏอั้งยี่ (พ่อค้าฝิ่นเถื่อนชาวจีนที่ก่อความวุ่นวายปล้นสะดมภิกษาวเมืองในสมัยนั้น) ปัจจุบันบริเวณหน้าป้อมเมืองถูกจัดเป็นสวนสาธารณะเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และชมทิวทัศน์แม่น้ำบางปะกง

ศาลหลักเมือง

ศาลหลักเมืองหลังปัจจุบันตั้งอยู่บนถนนมรุพงษ์ เป็นอาคารสถาปัตยกรรมไทย มีหลังคาทรงจัตุรมุข ส่วนบนเป็นยอดปราสาท ภายในมีเสาหลักเมืองอยู่ 2 เสา เสาหนึ่งเป็นเสาหลักเมืองปัจจุบันที่สร้างขึ้นในปีพ.ศ. 2438 ส่วนอีกเสาหนึ่งเป็นเสาเก่าที่สร้างขึ้นในปีพ.ศ. 2377

เจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำ

เจ้าแม่กวนอิมลอยน้ำประดิษฐานอยู่ที่สมาคมสงเคราะห์การกุศลฉะเชิงเทรา บริเวณถนนศุภกิจ (มูลนิธิสว่างศรัทธาธรรม) เป็นรูปปั้นองค์ลอย สูงประมาณ 1 เมตรเศษหนัก 40 กิโลกรัม ทำจากเซรามิก เล่ากันว่า ในปีพ.ศ. 2540 มีคนพบลอยน้ำมาติดฝั่ง บริเวณสะพานข้ามแม่น้ำบางปะกง จึงได้อัญเชิญมาประดิษฐาน ณ ที่แห่งนี้ มีผู้ศรัทธาเลื่อมใสเดินทางไปสักการะเป็นประจำ

วัดจีนประชาสโมสร

วัดจีนประชาสโมสร หรือวัดเล่งฮกยี่ ตั้งอยู่ที่ถนนศุภกิจ ตำบลบ้านใหม่ เป็นวัดจีนในพุทธศาสนาฝ่ายมหายานที่ขยายมาจากวัดเล่งเน่ยยี่ในกรุงเทพฯ ฯ สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 หรือราวพ.ศ.

วัดอุภัยภาติการาม

วัดอุภัยภาติการาม หรือวัดชำปอกง ตั้งอยู่บนถนนศุภกิจ ใกล้กับบริเวณตลาดบ้านใหม่ เป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อโต ภายในวัดมีวิหารลักษณะเหมือนศาลเจ้า เดิมเป็นวัดจีน แต่ปัจจุบันได้แปรสภาพเป็นวัดญวนในลัทธิมหายานไปแล้ว

วัดสัมปทวน

วัดสัมปทวน เดิมชื่อวัด “สามพระทวน” ตั้งอยู่บนถนนศุภกิจ เป็นวัดเก่าแก่ที่มีตำนานเกี่ยวข้องกับหลวงพ่อพุทธโสธร ภายในพระอุโบสถมีลายปูนปั้นอยู่ด้านบนระเบียงโบสถ์ แสดงภาพพระเวสสันดรชาดก อีกด้านหนึ่งเป็นภาพวิถีชีวิตชาวแปดริ้วในอดีต หน้าวัดมีหอน้ำที่งดงาม บริเวณท่อน้ำของวัดจะมองออกไปเห็นเขื่อนทดน้ำบางปะกง

ตลาดบ้านใหม่

ชื่อตลาดบ้านใหม่ แต่ความจริงเป็นตลาดเก่าริมน้ำที่มีอายุกว่า 100 ปี ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นที่อยู่ของชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน ในอดีตเป็นตลาดที่คับคั่งไปด้วยผู้คนที่มาประกอบอาชีพค้าขาย ถือเป็นจุดแลกเปลี่ยนสินค้าที่สำคัญของฉะเชิงเทรา อาคารบ้านเรือนปลูกสร้างติด ๆ กัน และตั้งอยู่ชิดริมน้ำ ปัจจุบันยังคงสภาพบ้านเรือนเหมือนในอดีตได้ดี มีการฟื้นฟูเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยเน้นจุดเด่นคือวิถีชีวิตเฉพาะถิ่น ส่งผลให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงหลายเส้นทาง เส้นทางที่โดดเด่นได้แก่ กิจกรรมล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกงที่เริ่มต้นจากวัดโสธรวรารามแล้วมาขึ้นฝั่งที่ตลาดบ้านใหม่แห่งนี้

วัดพยัคฆอินทาราม (วัดเจดีย์)

ตั้งอยู่ตำบลบ้านใหม่ จากหลักฐานจารึกแผ่นเงินที่พบบริเวณรอยแตกตรงคอระฆังของเจดีย์องค์ใหญ่ภายในวัด ทำให้ทราบว่าวัดนี้สร้างขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยนายเสื่อ หรือพระเกรียงไกรกระบวนยุทธ

สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ฉะเชิงเทรา

ตั้งอยู่หน้าศาลากลางจังหวัด บนเนื้อที่ประมาณ 90 ไร่ เป็นสวนสาธารณะที่มีสระน้ำขนาดใหญ่อยู่กลางสวน มีทางเดินโดยรอบสระ และต้นไม้ขึ้นร่มรื่น เหมาะเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ (วัดเมือง)

ตั้งอยู่ตำบลหน้าเมือง เป็นวัดที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3 ในปี พ.ศ. 2377 พร้อม ๆ กับการสร้างป้อมและกำแพงเมือง โดยช่างฝีมือจากเมืองหลวง รูปแบบสถาปัตยกรรมมีความใกล้เคียงกับพระปรางค์วัดพระศรีรัตนศาสดารามที่กรุงเทพมหานคร ต่างกันเพียงรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น วัดนี้ชื่อเดิมคือ วัดเมือง ต่อมาในปี พ.ศ. 2451 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาส

จังหวัดฉะเชิงเทรา และได้พระราชทานนามว่า “วัดปิตุลาภิราชรังสฤษฎ์” ซึ่งมีความหมายว่า วัดที่ลุ่มของพระเจ้าแผ่นดินทรงสร้าง

เขื่อนทด่น้ำบางปะกง

ตั้งอยู่บริเวณบ้านไผ่เสวก ตำบลบางแก้ว ห่างจากตัวเมืองไปตามลำน้ำบางปะกงประมาณ 6 กิโลเมตร สามารถเดินทางไปถึงโดยใช้เส้นทางฉะเชิงเทรา – บางคล้า เขื่อนทด่น้ำแห่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาลุ่มน้ำบางปะกง เป็นเขื่อนป้องกันน้ำเค็ม ใช้อุปโภคบริโภค และจัดสรรน้ำเพื่อรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก

การท่องเที่ยวทางเรือตามลำน้ำบางปะกง

เส้นทางล่องเรือชมธรรมชาติและประวัติศาสตร์แห่งลุ่มน้ำบางปะกงมีหลายสาย สายที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวคือ สายที่มีจุดลงเรืออยู่ที่วัดโสธรวรารามวรวิหาร โดยเริ่มต้นล่องจากตัวเมืองฉะเชิงเทราเพื่อชมธรรมชาติ สองฝั่งน้ำชมบ้านเรือน ซึ่งยังคงสภาพความเป็นอยู่อย่างไทย ผ่านสถานที่ที่น่าสนใจ สัมผัสธรรมชาติและความเป็นมาแห่งสายน้ำ ชมทิวทัศน์และสถานที่สำคัญสองฝั่ง อาทิ อาคารไม้สักที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดฉะเชิงเทรา ตำนกกรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ แนวกำแพงเมืองโบราณ อาคารศาลากลางหลังเก่า กลุ่มเรือนแพสมัยเก่า วัดสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น วัดวาอารามต่าง ๆ เช่น วัดเมือง วัดสัมปทวน วัดแหลมใต้ วัดสายชล วัดเขินต์ปอด และไปขึ้นฝั่งที่ตลาดบ้านใหม่ สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ บริษัท บางปะกง ชาร์เตอร์ เซอร์วิส จำกัด โทร. 0 3851 4333, 08 9668 1726, 08 9666 4266 (คนละ 100 บาท ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง) หรือ สามารถติดต่อเช่าเรือได้ที่ท่าหน้าวัดโสธรวรารามวรวิหาร หรือที่ท่าหน้าตลาดในตัวเมือง มีทั้งเรือหางยาวจุคนได้ 8 – 10 คน เรือสำราญจุคนได้ 40 คน อัตราค่าเช่าเรือตามแต่จะตกลงกันตามจำนวนผู้โดยสารและระยะทาง

อำเภอบางคล้า

วัดโพธิ์บางคล้า

วัดโพธิ์บางคล้า มีเนื้อที่ประมาณ 31 ไร่ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในราวปี พ.ศ. 2310 – 2350 สมัยพระเจ้าตากสินมหาราช เป็นศิลปะสมัยอยุธยาที่บรรดาศักดิ์พระวิมลจตุรมุข ก่ออิฐฉาบปูน หลังคาทรงจั่ว มุงกระเบื้องเกล็ดเต่าทำจากดินเผา ภายในวิหารประดิษฐานพระพุทธรูปปางไสยาสน์ ภายในบริเวณวัดโพธิ์จะพบเห็นค้างคาวแม่ไก่เกาะอยู่ตามต้นไม้เป็นจำนวนมาก ค้างคาวแม่ไก่เป็นค้างคาวสายพันธุ์ที่ใหญ่ที่สุดในโลก มีชื่อเรียกภาษาอังกฤษว่า Flying Fox ลักษณะมีดวงตาโต จมูกและใบหูเล็ก ขนสีน้ำตาลแกมแดง เล็บที่แหลมคมเพียงพอสำหรับการเกาะกิ่งไม้ได้ มีปีกสีดำ บินได้เร็วและไกลเหมือนนก กางปีกกว้างประมาณ 3 ฟุต ในเวลากลางวันจะอยู่กันเป็นกลุ่มใหญ่เกาะกิ่งไม้ห้อยหัวลงมา ยามพลบค่ำก็จะบินออกไปหากิน อาหารของค้างคาวมักเป็นพวกผลไม้และใบไม้อ่อน เช่น ใบโพธิ์ ใบมะม่วง ใบมะขาม เป็นต้น เคยมีผู้เฝ้าสังเกตการณ์หากินของค้างคาวที่นี้พบว่า ค้างคาวบินไป

หากินตามเขตชายแดนไทยหรือฝั่งประเทศกัมพูชา หากลองเรือชมทัศนียภาพรอบเกาะลัดที่อำเภอบางคล้าจะผ่านวัดนี้ นักท่องเที่ยวสามารถแวะขึ้นชมวัดได้จากท่าน้ำของวัด

อนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราช

สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่ได้รับชัยชนะในการสู้รบกับพม่าบริเวณปากน้ำโจ้ได้ ทรงใช้เมืองฉะเชิงเทราเป็นเส้นทางเดินทัพผ่านในการกอบกู้เอกราช หลังเหตุการณ์เสียกรุง เล่ากันว่าก่อนหน้านี้ สถานที่นั้นเคยเป็นที่ตั้งของเจดีย์อนุสรณ์ชัยชนะของพระองค์ คราวสู้รบกับพม่าในบริเวณนี้ ภายหลังเจดีย์ได้พังทลายลงในปี พ.ศ. 2484 โดยไม่ทราบสาเหตุ แต่ยังคงเล่าเรื่องราวสืบต่อกันมา และได้สร้างศาลพร้อมอนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินมหาราชขึ้นใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2531

อนุสรณ์สถานพระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ตั้งอยู่บริเวณปากน้ำโจ้ได้ (คลองท่าลาด) ตำบลปากน้ำ ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์เล่ากันว่า เมื่อครั้งที่พระเจ้าตากสินตีฝ่าวงล้อมของพม่าออกจากกรุงศรีอยุธยา ได้เดินทัพผ่านจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี และปะทะกับพม่าบริเวณปากน้ำโจ้ได้ จังหวัดฉะเชิงเทรา หลังจากพระองค์รับชนะพม่าได้พักทัพบริเวณนี้ พระองค์จึงสร้างพระเจดีย์ขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งชัยชนะในการสู้รบ แต่บริเวณดังกล่าวได้ถูกกระแสน้ำกัดเซาะจนพระเจดีย์พังทลายเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2491 ต่อมามีการสร้างพระสถูปเจดีย์พระเจ้าตากสินมหาราชขึ้นใหม่ในบริเวณเดิม นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาสักการะ หรือนั่งพักผ่อนชมภูมิทัศน์ริมแม่น้ำที่สวยงาม ซึ่งจะมองเห็นเกาะลัดอยู่ฝั่งตรงข้าม

สวนมะม่วง

ฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดที่มีการปลูกมะม่วงมากที่สุดของประเทศ โดยมีพื้นที่เพาะปลูกอยู่ประมาณ 86,000 ไร่ อำเภอกที่ปลูกมากที่สุด คือ อำเภอบางคล้า และอำเภอแปลงยาว พันธุ์มะม่วงที่นิยมปลูก ได้แก่ แรด เขียวเสวย น้ำดอกไม้ เจ้าคุณทิพย์ และทองดำ เป็นต้น ผลมะม่วงจะเริ่มออกในเดือนมีนาคม ซึ่งทางจังหวัดได้จัดงานมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้วเป็นประจำในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี สำหรับผู้ที่สนใจจะเที่ยวชมสวนมะม่วง สามารถติดต่อได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอบางคล้า โทร. 0 3854 1003

ลองเรือรอบเกาะลัด

ที่อำเภอบางคล้า มีบริการลองเรือชมวิถีชีวิตริมน้ำรอบเกาะลัด เส้นทางลองเรือจะผ่านพระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และผ่านวัดโพธิ์บางคล้า นักท่องเที่ยวสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม และเช่าเรือได้ที่ร้านอาหารร่วมไม้สายธาร ค่าโดยสารตามแต่จะตกลงขึ้นอยู่กับปริมาณคน และขนาดของเรือ

หมู่บ้านน้ำตาสด

หมู่บ้านน้ำตาสดตั้งอยู่ที่บ้านปากน้ำ หมู่ที่ 11 ถนนระงูติ ตำบลปากน้ำ คล้า ริมถนนสาย บางคล้า – คลองเขื่อน สองข้างถนนจะมีแผงขายน้ำตาสดมากมายเรียงรายตลอดทาง เพราะนี่เป็น แหล่งผลิตน้ำตาสดพร้อมดื่มแห่งเดียวในภาคตะวันออก นักท่องเที่ยวสามารถชมขั้นตอนการผลิต น้ำตาสดจากต้นตาลโตนด และสัมผัสวิถีชีวิตของเกษตรกรที่ผลิตน้ำตาสด สำหรับกระบวนการผลิต น้ำตาสดเริ่มด้วยการป็นต้นตาลสูงเพื่อรองน้ำตาสดยามเช้าและเย็น ต่อด้วยการตักน้ำตาสด ก่อนที่จะส่งไปขายทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังมีการทำน้ำตาสดปึก และเปิดโอกาสให้ชิมน้ำตาสดหอมหวาน สามารถเลือกซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นของฝากกลับบ้าน เช่น น้ำตาสดพร้อมดื่ม น้ำตาสดปึก หมวกกล้วย กล้วยตาลดัวผู้ที่ชาวบ้านเชื่อว่ารักษาโรคเบาหวานได้ สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ สำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา โทร. 0 3851 1635 หรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

วัดแจ้ง

ตั้งอยู่บริเวณตลาดบางคล้า มีพระอุโบสถที่งดงามโดยเฉพาะผนังโบสถ์ เป็นศิลปะแบบไทย ผสมจีน ที่หน้าวัดมีรูปปั้นยักษ์ ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างขึ้นในปีใด แต่เล่ากันว่า ในสมัย พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกยกทัพไปตีเขมร พระองค์ทรงเดินทัพมาจนสว่างที่บริเวณนี้ จึง ได้สร้างวัดแห่งนี้และขนานนามว่า “วัดแจ้ง”

อำเภอท่าตะเกียบ

เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน

เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 643,750 ไร่ ตั้งอยู่ใจกลางของพื้นที่ป่าผืนใหญ่ รอยต่อ 5 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี และปราจีนบุรี เป็นผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์แห่งหนึ่งของภาคตะวันออก เป็นแหล่งต้นน้ำที่สำคัญของแม่น้ำบางปะกงทางด้านจังหวัดฉะเชิงเทรา คลองโตนดของจังหวัดจันทบุรี และแม่น้ำประแสร์ในจังหวัดระยอง สภาพภูมิประเทศทั่วไปมีความลาดชันไม่มากนัก มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 30 – 150 เมตร ยอดเขาสูงสุด คือเขาสิบห้าชั้น อยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเขตรักษาพันธุ์ฯ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 802 เมตร

ในบริเวณพื้นที่ป่าของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไนมีสัตว์ป่านานาชนิดอาศัยอยู่ เช่น ช้าง กระทิง เก้ง กวาง วัวแดง ชะนีมิงกูกู เม่น และนกพันธุ์ต่าง ๆ อาทิ ไก่ฟ้าพญาลอ นกกก นกแต้วแร้วธรรมดา นกเขาใหญ่ เหยี่ยวขาว เป็นต้น และในพื้นที่สำนักงานเขตรักษาพันธุ์ฯ ยังเป็นที่ตั้งของสถานีวิจัยสัตว์ป่าแห่งแรกของภาคตะวันออก และเป็นแหล่งที่สองของประเทศไทยรองจากสถานีวิจัยสัตว์ป่านางรำที่ห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม สามารถชมผีเสื้อสวยงามหายากได้ เช่น ผีเสื้อสะพายฟ้า ผีเสื้อหางติ่งแวมมูรา และผีเสื้อเจ้าป่า เป็นต้น

ภายในบริเวณเขตรักษาพันธุ์ฯ ยังมีน้ำตกอ่างฤๅไน หรือน้ำตกบ่อทอง ตั้งอยู่ที่หน่วยพิทักษ์ ป่าน้ำตกบ่อทอง มีต้นกำเนิดจากคลองหมากบนเขาอ่างฤๅไน เป็นน้ำตกที่มีน้ำไหลตลอดปี ห่างจากที่

ทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไนประมาณ 40 กิโลเมตร ตัวน้ำตกอยู่ห่างจากหน่วยพิทักษ์ป่า น้ำตกบ่อทองประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติเหมาะสำหรับผู้สนใจเรียนรู้ ศึกษาดูงานอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ยังมีน้ำตกเขาตะกรับ ซึ่งขึ้นอยู่กับหน่วยพิทักษ์ป่าเขาตะกรับ เลยจากทำการเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไนไปประมาณ 30 กิโลเมตร

อัตราค่าเข้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทย ผู้ใหญ่ 20 บาท เด็ก 10 บาท ชาวต่างประเทศ ผู้ใหญ่ 200 บาท เด็ก 100 บาท มีบริการบ้านพักและสามารถกางเต็นท์ได้ (ต้องนำมาเอง) การเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าควรปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ผู้ที่มีความประสงค์ จะเข้าไปในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จะต้องทำจดหมายขออนุญาตล่วงหน้าอย่างน้อย 15 วัน เรียน ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สอบถามรายละเอียด เพิ่มเติม โทร. 02561 4292 ต่อ 658, 659 หรือเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน โทร. 0 3850 2001

อ่างเก็บน้ำคลองสิียด

ตั้งอยู่หมู่ 2 ตำบลท่าตะเียบ บนทางหลวงหมายเลข 3259 ห่างจากตัวจังหวัดฉะเชิงเทราไป ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 90 กิโลเมตร และห่างจากที่ว่าการอำเภอท่าตะเียบประมาณ 4 กิโลเมตร เป็นเขื่อนดินที่ใช้เก็บกักน้ำเพื่อการเกษตร ภูมิทัศน์โดยรอบอ่างเก็บน้ำมีความสวยงาม สามารถเล่นน้ำ พายเรือ ตกปลา ขี่จักรยาน เดินป่า พักแรมกางเต็นท์บริเวณริมอ่างเก็บน้ำได้ เหมาะ เป็นสถานที่เล่นกีฬาทางน้ำและพักผ่อนชมธรรมชาติ ใกล้บริเวณอ่างเก็บน้ำมีศาลเจ้าพ่อเขาका ซึ่งเป็น ที่เคารพสักการะของชาวบ้านบริเวณนั้น สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่สำนักชลประทานที่ 9 โทร. 0 3850 8242

สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่ากระบกคู่

ตั้งอยู่บนเส้นทางสาย 3259 (พนมสารคาม – ท่าตะเียบ) ก่อนถึงอำเภอท่าตะเียบ ประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นสถานที่วิจัยเพาะเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่หายากใกล้จะสูญพันธุ์ เปิด เป็นสถานที่ศึกษาวิจัยแก่นักเรียน นักศึกษาและผู้สนใจ สัตว์ที่พบภายในสถานี ฯ ได้แก่ ลิง ชะนี ค่าง หมี นกยูง นกเป็ดก่า เป็นต้น หากเข้าชมเป็นหมู่คณะควรติดต่อล่วงหน้าได้ที่หัวหน้าสถานีเพาะเลี้ยง สัตว์ป่ากระบกคู่ โทร. 08 9589 9167

อำเภอพนมสารคาม

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตั้งอยู่ตำบลเขาหินซ้อน ริมทางหลวงหมายเลข 304 กิโลเมตรที่ 51 - 52 อยู่ห่างจากอำเภอ พนมสารคาม 17 กิโลเมตร มีเนื้อที่กว้างใหญ่ประมาณ 1,895 ไร่ ศูนย์แห่งนี้ได้รับการสถาปนาจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ.2522 เนื่องมาจากพื้นที่บริเวณดังกล่าวมี สภาพเสื่อมโทรม ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เนื้อดินเป็นทราย มีการชะล้างพังทลายของดินสูง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ได้ทรงพัฒนาพื้นที่สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศบริเวณศูนย์ ฯ ทั้ง

การพัฒนาแหล่งน้ำ พื้นฟูสภาพป่า การพัฒนาดิน การวางแผนการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ จนเกิดความเปลี่ยนแปลง ด้วยวิธีการเกษตรแผนใหม่ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้ประชาชนและเกษตรกรท้องถิ่นมีโอกาสพึ่งพาตนเองได้ จัดเป็นพิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต และเป็นศูนย์รวมการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ ถือเป็นต้นแบบแนวทางและตัวอย่างการพัฒนาให้แก่พื้นที่อื่น

ภายในศูนย์มีการแบ่งพื้นที่เพื่อทำการสาธิต และทดลองงานต่าง ๆ ได้แก่ การพัฒนาที่ดิน การปลูกสัตว์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ งานศิลปาชีพ และโครงการสวนป่าสมุนไพร มีแปลงทดลองปลูกพืช นานาชนิด อาทิ พันธุ์หวายที่มีในประเทศไทย อโวคาโด มะม่วงทุกพันธุ์ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยจัดตั้งเป็น “สวนพฤกษศาสตร์ภาคตะวันออก” เพื่อดูแลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณประโยชน์ของพืชสมุนไพรต่าง ๆ ภายในอาคารจัดเป็นนิทรรศการบรรยายและสาธิตการผลิตสมุนไพรต่าง ๆ มีห้องอบสมุนไพรซึ่งเปิดบริการทุกวันเสาร์ – อาทิตย์ เวลา 08.00 – 16.00 น. (30 บาทต่อคน) ศูนย์แห่งนี้ได้รับรางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประจำปี 2545 รางวัลดีเด่นประเภทแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และรางวัลอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวประจำปี 2547

เขานินช้อน

ตั้งอยู่ริมทางหลวงหมายเลข 304 (ฉะเชิงเทรา – กบินทร์บุรี) กิโลเมตรที่ 53 อยู่ห่างจากตัวเมืองฉะเชิงเทราประมาณ 53 กิโลเมตร เขานินช้อนเป็นภูเขาที่มีความสูงไม่มากนัก ประกอบด้วยก้อนหินขนาดใหญ่น้อยรูปทรงต่าง ๆ เรียงรายอยู่ตามธรรมชาติ บริเวณเขานินช้อนจัดให้เป็น “สวนรุกขชาติสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ” เป็นที่ตั้งของศาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ของสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว ทั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดศาลนี้เมื่อปี พ.ศ. 2522 ด้านหลังของศาลนี้เป็นที่ตั้งของวัดเขานินช้อน

อำเภอบ้านโพธิ์

ตลาดคลองสวน 100 ปี

ตั้งอยู่ริมคลองประเวศน์บุรีรมย์คาบเกี่ยวพื้นที่ของ 2 จังหวัด คือตำบลเทพราช อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา และตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ตลาดคลองสวนเป็นตลาดเก่าแก่ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ในอดีตเป็นเส้นทางสำหรับเดินทางไปกรุงเทพมหานคร โดยเริ่มต้นจากประตูน้ำท่าอิฐ แล่นผ่านตลาดคลองสวน ก่อนจะแล่นเข้าสู่ประตูน้ำ (วังสระปทุม) กรุงเทพมหานคร ตลาดคลองสวนเป็นแหล่งชุมนุมขนาดใหญ่ที่รวมเอาวิถีชีวิตของทั้งชาวไทยจีน ชาวไทยพุทธ ชาวไทยมุสลิมไว้ด้วยกันอย่างกลมกลืน เป็นวัฒนธรรมผสมผสาน จะสังเกตเห็นสิ่งก่อสร้าง เช่น โรงเจ วัด สุเหร่าตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้เป็นศูนย์รวมการค้าขายแล้ว ตลาดแห่งนี้ยังเป็นแหล่งนัดพบของผู้คนที่มานั่งพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติตามร้านกาแฟ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจชม

บรรยากาศของวิถีชีวิตร่วมสมัยย้อนยุคกว่า 100 ปี และชิมอาหารอร่อยทั้งอาหารคาวและหวานที่มีสูตรเฉพาะ ไม่ควรพลาดกาแฟสูตรโบราณดั้งเดิม เดินชมของเก่า และสถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่า

อำเภอสนามชัยเขต

ศูนย์ศึกษาพัฒนาการสังคมหมู่บ้าน (วนเกษตร) หรือ บ้านสานติธรรม

ตั้งอยู่ที่ตำบลลาดกระทิง มีพื้นที่ประมาณ 10 ไร่ ประกอบด้วยพันธุ์ไม้กว่า 700 – 800 ชนิด ส่วนใหญ่เป็นสมุนไพรใช้รักษาโรค ภายในบริเวณมีเรือนไม้แบบไทย มุงด้วยกระเบื้องว่าว ได้ถูกสูงสำหรับประชุมหรือบรรยาย ชั้นบนใช้เก็บและแสดงเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน วัตถุโบราณ ของใช้รุ่นเก่าต่าง ๆ หลังบ้านมียุ้งข้าวจำลองและอุปกรณ์นวดข้าว สีข้าว บริเวณบ้านส่วนหนึ่งจัดไว้เป็นที่สำหรับตั้งค่ายพักแรมสำหรับเยาวชน มีลานสันทนาการ และบริเวณทำกิจกรรม เหมาะสำหรับผู้สนใจศึกษาวิถีชีวิตการพึ่งพาตนเองแบบธรรมชาติ สอบถามเพิ่มเติมได้ที่นายวิบูลย์ เข้มเฉลิม โทร. 0 3859 7441, 0 3859 7715

วัดพระธาตุวาโย (วัดห้วยน้ำทรัพย์)

ตั้งอยู่หมู่ 2 ตำบลลาดกระทิง เดินทางโดยใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 3259 (สายสนามชัยเขต – ท่าตะเียบ) อยู่ห่างจากตัวอำเภอประมาณ 9 กิโลเมตร เมื่อมองจากหน้าวัดจะสังเกตเห็นพระพุทธรูปขนาดใหญ่ ส่วนภายในวัดมีเจดีย์ทรงระฆัง ประดับด้วยกระจกสีเหลือง น้ำเงิน ขาว ด้านในเจดีย์มีพระพุทธรูปจำนวนมาก และภาพเขียนสีน้ำมันเล่าเรื่องราวพุทธประวัติ มีบันไดขึ้นไปด้านบนได้หลายชั้น ชั้นบนสุดมองเห็นทิวทัศน์โดยรอบ และอ่างเก็บน้ำลาดกระทิงซึ่งเป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กสภาพโดยรอบคงความเป็นธรรมชาติ สงบ สวยงาม เหมาะสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เปิดระหว่างเวลา 08.00 – 17.00น.

อำเภอคลองเขื่อน

พิพิธภัณฑ์ล้อยดอก

พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ตั้งอยู่ที่ตำบลบางเล่า โดยใช้พื้นที่บ้านสวนของล้อยดอก หรือ นายสงว ทรัพย์สำรวย ศิลปินนักแสดงตลก และเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขากาแสดง ประจำปี พ.ศ. 2537 ภายในพิพิธภัณฑ์จัดแสดงสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันของล้อยดอก เก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับล้อยดอก รวมทั้งรูปปั้นล้อยดอกในชุดลายสีก๊อต สอบถามเพิ่มเติมก่อนเข้าชมได้ที่ คุณสำรวย ทรัพย์สำรวย โทร. 0 7111 3351

อำเภอบางปะกง

ล่องเรือชมปลาโลมา

กิจกรรมล่องเรือชมปลาโลมาในตำบลท่าข้าม เขตอำเภอบางปะกง จะมีขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึง มกราคมของทุกปี เพราะเป็นช่วงที่ปลาโลมาจากอ่าวไทยจะตามแหล่งอาหารเข้ามาหา กินบริเวณนี้ เนื่องจากจะมีปลาตุกทะเลซึ่งเป็นอาหารโปรดของปลาโลมาเป็นจำนวนมาก ปลาโลมาจะ

อาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูงประมาณ 40 – 50 ตัว และกระโดดขึ้นมาหายใจเหนือผิวน้ำพร้อม ๆ กัน ครึ่งละประมาณ 3 – 4 ตัว พันธุ์ที่พบมากคือ ปลาโลมาอิรวดี (โลมาหัวบาตรหลังมีครีบ) โลมาหลังโหนก โลมาปากขวด รวมทั้งปลาโลมาเผือกที่มีความสวยงาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเส้นทางท่องเที่ยว การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจ ทักษะคติ และพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่าง ๆ และสรุปได้ดังนี้

กัลยารัตน์ ศิริรัตน์ (2550) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการวางแผนเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย 4 ประการ คือ เพื่อศึกษาศักยภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการจัดเส้นทาง ปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลวิจัยสรุปได้ว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชมีศักยภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมในระดับมาก ทั้งในด้านปัจจัยจูงใจหลัก ปัจจัยประกอบ สำหรับปัจจัยสนับสนุนและสิ่งอำนวยความสะดวก และปัจจัยทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม อยู่ในระดับปานกลาง มีเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความโดดเด่น 4 เส้นทาง คือ 1) เส้นทางในเมือง ใช้เวลาเดินทางท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 3.50 ซึ่งเส้นทาง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ – วัดพระมหาธาตุ – หอพระอิศวร – หอพระนารายณ์ – กำแพงเมืองเก่า – ศาลหลักเมือง เป็นเส้นทางที่ดีที่สุด 2) เส้นทางประวัติศาสตร์ ใช้เวลาเดินทางท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 4.65 ชั่วโมง ซึ่งเส้นทางพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ – วัดพระมหาธาตุ – โบราณสถานเขาคา – พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านหาดทรายแก้ว เป็นเส้นทางที่ดีที่สุด 3) เส้นทางธรรมชาติ ใช้เวลาเดินทางท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 11.76 ชั่วโมง ซึ่งเส้นทางอุทยานแห่งชาติเขาหลวง (บ้านคีรีวง) – เรือนผกูด – ฟาร์มดอกหน้าวัว – เขาเหมน – ฟาร์มเห็ด เป็นเส้นทางที่ดีที่สุด และ 4) เส้นทางแบบผสมผสาน ใช้เวลาเดินทางท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 17.35 ชั่วโมง ซึ่งเส้นทางวัดพระมหาธาตุ – ศาลหลักเมือง – เส้นทางศึกษาธรรมชาติ (บ้านคีรีวง) – เรือนผกูด – ยอดเขาเหมน – ฟาร์มดอกหน้าวัว เป็นเส้นทางที่ดีที่สุด กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชมีความเป็นไปได้ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับมาก ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เป็นปัญหาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ คือ ควรเพิ่มรถโดยสารประจำทาง สรุปการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยรวมอยู่ในระดับมาก จุดแข็งและโอกาส คือ มีความหลากหลายของ

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสามารถเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงไว้ในเส้นทางเดียวกัน จุดอ่อนและข้อจำกัด คือ ขาดการจัดการที่เป็นระบบ และบุคลากรที่มาให้คำแนะนำในด้านการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

วิภาวรรณ ปิ่นแก้ว (2551) ได้ทำการศึกษาเพื่อเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า เมืองเพชรบุรีประกอบไปด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางธรรมชาติ ทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เทศกาลและงานประเพณี รวมถึงกิจกรรม และการบริการ ทั้งนี้มีความโดดเด่นของทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์มากที่สุด ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้ เสนอเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว 5 เส้นทาง โดยเน้นการท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ได้แก่ 1) เส้นทางยลงานศิลปถิ่นช่างเมืองเพชร 2) เส้นทางเยี่ยมเยือนวัด วัง สถาปัตยกรรม และโบราณสถาน 3) เส้นทางเลาะเลีย่วเที่ยวธรรมชาติ แวะชมหาดเจ้าสำราญ 4) เส้นทางนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองเพชร 5) เส้นทางเที่ยวชมวิถีชีวิต กิจกรรม ย่านของฝากเมืองเพชร สำหรับแนวทางในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาพื้นที่ 2) ด้านการจัดการ 3) ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

ทวีศักดิ์ ทิพยมหิษฐ์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรีและจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. จุดประสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา มีจุดประสงค์หลักในการเดินทางไปท่องเที่ยวแตกต่างกัน คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ต้องการไปท่องเที่ยวพักผ่อน ส่วนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา คือ การไปนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว พบว่า มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางไปท่องเที่ยวอยู่ 3 ปัจจัย คือ จังหวัดที่ไปท่องเที่ยว ของที่ระลึกในจังหวัดที่จะไปท่องเที่ยว และผู้ร่วมเดินทางไปท่องเที่ยว

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปท่องเที่ยวทั้ง 2 จังหวัด พบว่า ภัตตาคารร้านอาหารบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีราคาแพง และไม่ทราบข้อมูลบริเวณแหล่งท่องเที่ยว

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของการพัฒนาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว พบว่าสิ่งที่ควรพัฒนาระดับมากที่สุดของนักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี คือ ราคาอาหาร ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา สิ่งที่ควรพัฒนาระดับมากที่สุด คือ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ระบบจราจร และการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

5. การทำนายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางไปท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวพบว่า มีตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($p < 0.05$) เพียง 3 ตัวแปร คือ จังหวัดที่ไปท่องเที่ยว ของที่ระลึกในจังหวัดที่จะไปท่องเที่ยว และผู้ร่วมเดินทางไปท่องเที่ยว

ชุดิมา รุ่งประพันธ์ (2549) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ประวัติศาสตร์ของฉะเชิงเทราที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ แบ่งเป็นสองฟากฝั่งแม่น้ำบางปะกง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและค้าขาย

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง เขื่อนทดน้ำบางปะกง และสวนเกษตรที่สมควรได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ได้แก่ วัดโสธรวราราม-วรวิหาร วัดจีนประชาสโมสร และวัดอุภัยภาติการาม ทรัพยากรเทศกาลและเหตุการณ์สำคัญ 2 รายการ ได้แก่ งานนมัสการหลวงพ่อบุทธโสธร และงานวันมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว

3. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา คือ ประชาชนต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง และประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการจัดการที่พิถีพิถันวัฒนธรรม

4. นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทราสอดคล้องกับประชาชน

5. แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา เสนอในรูปของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีวิสัยทัศน์คือ เป็นศูนย์กลางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยั่งยืนของจังหวัดฉะเชิงเทรา มียุทธศาสตร์ 4 ด้าน ดังนี้ 1) พัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว 2) การตลาดและการประชาสัมพันธ์ 3) พัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อการจัดการท่องเที่ยว และ 4) พัฒนาสินค้าท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว

ธงชัย อินทรพันธุ์ (2544) ศึกษาการจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย ศึกษาเฉพาะตำบลปลายโพพวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จากผลการศึกษาพบว่า การจัดการท่องเที่ยวรูปแบบนี้เพิ่งเริ่มมีได้ไม่นาน ควรดึงให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือประสานงานกับหน่วยงานอื่นในท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารงานด้วยตัวเอง ซึ่งมีนโยบายในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางด้านนี้อยู่แล้ว สำหรับผลการศึกษาในด้านผู้ที่ใช้บริการให้การยอมรับในทางที่ดี และมีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงหรือเพิ่มเติมรายการท่องเที่ยวให้มากขึ้นเพื่อ

ความสมบูรณ์แบบของธุรกิจ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญ คือ ความมีมาตรฐานของการบริการในเรื่องอาหาร ที่พัก และบุคคลที่ให้บริการในธุรกิจประเภทนี้ ตลอดจนการช่วยเหลือจากภาครัฐในการให้การสนับสนุน เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น ในเวลาเดียวกันก็จะได้ปลูกกระแสของการอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นในชุมชนต่อไป

สมา ญ ระนอง (2545) ศึกษาการจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนคีรีวง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช จากผลการศึกษาพบว่า การจัดการด้านการท่องเที่ยวของชุมชนคีรีวง มี 3 ลักษณะ คือ กลุ่มทุน ทำหน้าที่ในการจัดหาทุนเพื่อให้เกิดมีทุนหมุนเวียนในชุมชน และสมาชิกสามารถกู้ยืมไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ กลุ่มอาชีพ ทำหน้าที่ส่งเสริมอาชีพให้สมาชิก เป็นการเพิ่มรายได้แก่ครอบครัว กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีหน้าที่หลักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนให้มีความอุดมสมบูรณ์ และควบคุมการใช้ทรัพยากรชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึงปลูกจิตสำนึกให้คนภายในชุมชนรู้คุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยว คือ มีส่วนร่วมในการประชุม มีส่วนร่วมในการประเมินผล จากการศึกษาครั้งนี้ ควรเพิ่มรูปแบบและกิจกรรมต่าง ๆ ในการท่องเที่ยวเสริมเข้ามา เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกเพลิดเพลินกับการท่องเที่ยวในคีรีวง ในการพัฒนาควรคำนึงถึงเอกลักษณ์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนด้วย ซึ่งจะทำให้การท่องเที่ยวภายในชุมชน มีความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

สาธิตา มิ่งวงศ์ (2550) ทำการศึกษาเรื่องศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ โดยนำผลมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ ผลการศึกษาจากการสังเกตการณ์ พบว่าแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ ตั้งกระจายอยู่ใกล้กัน ทำให้ยากต่อการเชื่อมต่อแหล่งท่องเที่ยวไปยังจุดอื่น ๆ อีกทั้งบางแห่งยังไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกไว้บริการให้นักท่องเที่ยว สภาพถนนส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง ลำบากต่อการเดินทาง แต่พื้นที่ส่วนใหญ่มีความสวยงามทางธรรมชาติมาก ควรส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยานฯ ให้ดีขึ้นต่อไป

สิริกร เลิศลักษณ์ธาร (2550) ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา แม่น้ำแควน้อย จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืนของเรืออาร์วี ริเวอร์แคว โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน แม่น้ำแควน้อย มีกิจกรรมสอดคล้องตามแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ซึ่งประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม มีการจัดการที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ในขอบเขตขีดความสามารถของ

แหล่งท่องเที่ยว และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด มีการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์ในการท่องเที่ยว ตลอดจนนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยว มีผลกระทบต่อชุมชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการประกอบอาชีพ รายได้ ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น การใช้ภาษา ค่านิยม ความปลอดภัย ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก และเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

1. ประชาชนในท้องถิ่นที่พำนักอาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนทั้งสิ้น 20 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง
2. นักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทราตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ได้แก่ คณาจารย์ ผู้ติดตาม นิสิตมศว รวมถึงผู้สนใจโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยจัดทำ จำนวนทั้งสิ้น 12 คน
3. เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนทั้งสิ้น 2 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสังเกตการณ์ (Observation form) แบบสังเกตการณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (ภาคผนวก ก.) ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (Resource audit) ที่ก๊อดฟรีย์ และคลาร์ค (Godfrey; & Clarke. 2000: 64-71) ได้จัดทำขึ้น ซึ่งเป็นแบบสังเกตการณ์ที่มีการกำหนดเค้าโครงไว้ล่วงหน้า (Structured observation) เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการสังเกตลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการศึกษา จำนวน 15 แห่ง
2. แบบประเมิน (Evaluation form) แบบประเมินที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบประเมินศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพฯ ฯ ซึ่ง

แบ่งออกเป็น 2 ชุด ได้แก่ 1) แบบประเมินศักยภาพสำหรับประชาชนในท้องถิ่น เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ (ภาคผนวก ข.) และ 2) แบบประเมินศักยภาพสำหรับนักท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ (ภาคผนวก ค.) ซึ่งแบบประเมินทั้ง 2 ชุดนี้ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงจากงานวิจัยของ สมชาย เลี้ยงพรพรรณ (2546: 1-19) มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content validity) แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขแบบประเมิน โดยแบบประเมินดังกล่าวแบ่งออกเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ 1) ความสะดวกในการเข้าถึง 2) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 3) สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 4) คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว 5) การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น และ 6) การจัดการแหล่งท่องเที่ยว

3. แบบสัมภาษณ์ (Interview form) แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ (ภาคผนวก ง.) ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้ 5 แห่ง ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบประเด็นคำถาม ความสมบูรณ์ของเนื้อหา และความถูกต้องของแบบสัมภาษณ์ หลังจากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดย

1. การสังเกตการณ์ ดำเนินการโดย

1.1 ศึกษาเกี่ยวกับสภาพพื้นที่ที่ทำการวิจัย ปัญหา สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหา

1.2 กำหนดพื้นที่ที่ควรที่จะสังเกตการณ์

1.3 สังเกตการณ์ด้านต่าง ๆ เช่น ลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และโบราณคดี คุณค่าทางการเรียนรู้และการศึกษา การบริหารและการจัดการ เป็นต้น

2. การประเมินศักยภาพ ดำเนินการโดย

2.1 ติดต่อประสานงานเป็นการภายในกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาคสนาม

2.2 นำแบบประเมินศักยภาพ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้ติดต่อประสานงานไว้

2.3 ชี้แจงวิธีการตอบแบบประเมินศักยภาพ

2.4 ตรวจสอบว่าผู้ตอบแบบประเมินศักยภาพตอบครบถ้วนหรือไม่ พร้อมทั้งขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูล

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก ดำเนินการโดย

3.1 ติดต่อประสานงานเป็นการภายในกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการสัมภาษณ์

3.2 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการสอบถามถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้ 5 แห่ง ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

3.3 ตรวจสอบว่าได้ข้อมูลและรายละเอียดครบถ้วนหรือไม่ ถ้าคำถามใดยังไม่ได้คำตอบก็หาเพิ่มเติม พร้อมทั้งขอบคุณผู้ให้ข้อมูล

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแต่ละชนิดที่ได้จากการเก็บรวบรวมภาคสนามมาวิเคราะห์ และประมวลผลแต่ละประเภท ดังนี้

1. ข้อมูลจากการสังเกตการณ์

เป็นข้อมูลที่ได้จากการสังเกตของผู้วิจัยโดยตรง ได้นำมาสรุปตามประเด็นเนื้อหาของการสังเกตการณ์ในภาพรวม

2. ข้อมูลจากการประเมินศักยภาพ

ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมิน ดังนี้

2.1 การกำหนดค่าระดับคะแนน ได้จัดทำเป็นตัวเลขแสดงอยู่ในตารางตัวชี้วัด คือ ระดับ 1 2 และ 3 ซึ่งมีการอธิบายความหมายของคะแนนไว้อย่างชัดเจน เพื่อความสะดวกและความเข้าใจที่ตรงกันในการประเมินให้คะแนนโดยประชาชนในพื้นที่

2.2 การคิดคะแนน มีวิธีคิดโดยนำผลรวมของคะแนนในแต่ละประเด็นมารวมและคำนวณหาค่าร้อยละ และหาค่าเฉลี่ย

2.3 กำหนดระดับศักยภาพ ใช้สูตรช่วงความกว้างดังนี้

$$\begin{aligned}\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ค่าสูงสุด} - \text{ค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{3 - 1}{3} \\ &= 0.66\end{aligned}$$

ดังนั้น เกณฑ์การแปลความหมายที่ได้จากการคำนวณจะมีค่าอยู่ระหว่าง 1 - 3 โดยที่สามารถแปลความหมายช่วงคะแนนที่ได้ดังนี้

คะแนน	ความหมายในการประเมินระดับศักยภาพ
1.00 – 1.66	ระดับต่ำ
1.67 – 2.33	ระดับปานกลาง
2.34 – 3.00	ระดับสูง

3. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือชนิดนี้ เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ จึงทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นปัญหาที่กำหนดไว้ โดยแยกวิเคราะห์ในแต่ละบุคคลและในภาพรวม

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ซึ่งประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาศักยภาพในการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ประกอบด้วย 1) แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource audit) 2) แบบประเมินศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ชุด สำหรับเก็บตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางตามเส้นทางที่ออกแบบไว้ และสำหรับประชาชนในท้องถิ่นที่รู้จักเส้นทางท่องเที่ยวที่ออกแบบไว้เป็นอย่างดี และ 3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเหล่านี้ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ
2. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ
3. ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

ผลการวิเคราะห์สภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาศักยภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้แบบสังเกตการณ์ ร่วมกับการสำรวจแหล่งท่องเที่ยว แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วัดโสธรวรารามวรวิหาร

ภาพประกอบ 7 วัดโสธรวรารามวรวิหาร

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำบางปะกง ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง มีถนนเทพคุณากรตัดผ่าน

จุดเด่น

เป็นวัดที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่นิยมเดินทางมาสักการะหลวงพ่อเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะวันสุดสัปดาห์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เป็นที่มีประวัติเก่าแก่ยาวนาน มีเรื่องเล่าที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ควบคู่ไปกับประวัติศาสตร์ของเมือง มีอุโบสถหลังใหม่ที่มีสถาปัตยกรรมงดงามมาก สูงเด่น เห็นได้ชัดจากระยะไกล เป็นจุดสังเกตที่สำคัญของบริเวณอำเภอเมือง

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

ทางวัดได้จัดที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยวโดยไม่คิดค่าบริการ มีการจัดการพื้นที่ให้เพียงพอสามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว และรถบัสขนาดใหญ่สำหรับหมู่คณะได้ค่อนข้างมาก แต่การจราจรบริเวณหน้าวัดก็ยังคงพลุกพล่าน และสร้างปัญหาการติด โดยเฉพาะวันสุดสัปดาห์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ แม้จะมีตำรวจจราจรคอยอำนวยความสะดวกเพราะปริมาณนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนมีจำนวนมาก อีกทั้งบริเวณที่จอดรถ ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านขายของที่

ระลึก ห่อน้ำ และจุดลงรถส่วนใหญ่จะอยู่ฝั่งตรงข้ามของวัด ทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินข้ามถนนมายังตัววัดอยู่ตลอดเวลา เป็นอีกสาเหตุหลักที่ทำให้การจราจรติดขัด

ทางวัดมีบริการห่อน้ำให้ฟรี มีการจัดการในระดับปานกลาง บางเวลาดีสะอาดดี แต่บางเวลาที่นักท่องเที่ยวมากก็จะสะอาดน้อยลง บริเวณโดยรอบวัดมีการจัดการขยะทุกวัน แต่ยังสังเกตเห็นความสกปรกมากอยู่ในบางจุด เพราะถึงปริมาณขยะจะไม่ขาดแคลน แต่ก็ไม่ทันกับปริมาณขยะจากนักท่องเที่ยวและพ่อค้าแม่ค้าในบริเวณนั้น

การเดินทางสำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวค่อนข้างสะดวกเพราะเป็นจุดท่องเที่ยวหลักที่ทุกคนรู้จัก มีทั้งรถบัสประจำทาง รถสองแถว รถตุ๊ก ๆ และมอเตอร์ไซด์รับจ้างไว้บริการอยู่ตลอดบริเวณอำเภอเมือง

2. ตลาดคลองสวน

ภาพประกอบ 8 ตลาดคลองสวน

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ริมคลองประเวศบุรีรมย์ ซึ่งเป็นตัวแบ่งเขตคั่นระหว่างจังหวัดฉะเชิงเทรา และสมุทรปราการ ตลาดคลองสวนจึงมีทั้งส่วนที่เป็นอาณาเขตของจังหวัดสมุทรปราการ ในพื้นที่ตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ และส่วนที่เป็นอาณาเขตของจังหวัดฉะเชิงเทราในพื้นที่ของตำบลเทพราช อำเภอบ้านโพธิ์ มีถนนที่ตัดผ่านคือ ถนนอ่อนนุช – ฉะเชิงเทรา

จุดเด่น

เป็นตลาดเก่าแก่ที่มีอายุยาวนานกว่า 100 ปี ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ได้รับการจัดการจากเทศบาลให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบตลาดโบราณ ยังคงรักษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่และสถาปัตยกรรมโบราณไว้ มีทั้งร้านเก่าแก่ที่ขายสินค้าท้องถิ่นมาช้านาน ประกอบกับร้านอาหารและ

ของที่ระลึก ที่ส่วนใหญ่เปิดขายทุกวัน ตั้งแต่เช้าถึงเย็น โดยเฉพาะวันสุดสัปดาห์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์จะมีพ่อค้าแม่ค้าจำนวนมาก โดยจะเปิดขายของเร็วและเลิกช้าเป็นพิเศษ เป็นที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบบรรยากาศเก่าแก่ในอดีตที่หาดูได้ยาก และได้ซื้ออาหารอร่อยรับประทานตลอดเส้นทาง นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังสามารถเดินข้ามสะพานข้ามคลองไปยังฝั่งตรงข้าม ไปสู่วัดคลองสวน ซึ่งเป็นวัดบรรยากาศริมน้ำ สวยงาม เมื่อมาเที่ยวตลาดคลองสวนแล้วก็สามารถแวะทำบุญที่วัดแห่งนี้ได้อีกด้วย

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

การเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว และรถจักรยานยนต์เป็นหมู่คณะค่อนข้างสะดวก มีที่จอดรถรองรับเพียงพอ และบริการฟรี พื้นผิวถนนบริเวณที่จอดรถยังค่อนข้างขรุขระ ไม่มีหลังคาบังแดด มีห้องน้ำไว้บริการเป็นรถสุขาของเทศบาลเพียง 1 คัน และจอดอยู่ค่อนข้างไกล ไม่เพียงพอกับปริมาณของนักท่องเที่ยวในเวลาที่มีคนพลุกพล่าน อีกทั้งไม่สะดวกสบายสำหรับนักท่องเที่ยวที่อายุมาก พิการ์หรือตั้งครมภ์ แต่ว่าในร้านอาหารหรือร้านค้าส่วนใหญ่จะมีห้องน้ำไว้บริการลูกค้า บางร้านอาจมีการเก็บเงินค่าบริการห้องน้ำ แต่ถ้าซื้อสินค้าในร้านก็จะได้เข้าฟรี การจัดการขยะทำได้ดี ถนนภายในตลาดสะอาด ร้านค้าแต่ละร้านมีความรับผิดชอบต่อพื้นที่ของตัวเอง

3. ตลาดน้ำบางคล้า

ภาพประกอบ 9 ตลาดน้ำบางคล้า

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำบางปะกง บริเวณหน้าที่ทำการอำเภอบางคล้า ติดกับสถานีตำรวจ ลักษณะตลาดจะมีโป๊ะยื่นลงสู่แม่น้ำบางปะกง โดยมีพ่อค้าแม่ค้าพายเรือขายของริมน้ำ และบนโป๊ะ

จุดเด่น

เป็นตลาดน้ำที่ก่อตั้งขึ้นโดยความร่วมมือของคนในชุมชนบางคล้า พ่อค้าแม่ค้าคือคนในท้องถิ่น บางส่วนเป็นอาจารย์ และข้าราชการในท้องถิ่น เป็นความร่วมใจกันของคนในชุมชนที่จะช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของอำเภอบางคล้าให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น พ่อค้าแม่ค้ายิ้มแย้มแจ่มใสอัธยาศัยดี เปิดบริการทุกวันเสาร์และอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 08.00 – 17.00 น. นักท่องเที่ยวสามารถชิมฝีมือ และชมวิธีการประกอบอาหารที่บางชนิดหาได้ยากจากพ่อค้าแม่ค้าที่ขายอยู่บนเรือ เช่น ช่อม่วง และขนมเบื้องญวน ร้านส่วนใหญ่จะขายอาหาร ของฝากและของที่ระลึกที่มีชื่อเสียงของอำเภอบางคล้า อาทิ ขนมเปียะตั้งเซ่งจ๊วะ น้ำตาลสด มะม่วง รวมถึงผลไม้ตามฤดูกาลอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีบริการล่องเรือชมวิถีชีวิตของชาวบ้านรอบเกาะลัด ริมฝั่งแม่น้ำบางปะกงด้วย การจราจรค่อนข้างแออัดในวันเสาร์อาทิตย์ที่มีนักท่องเที่ยวปริมาณมาก

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

เนื่องจากเป็นความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยว จึงมีการจัดการที่ค่อนข้างดี สะอาด มีพื้นที่สำหรับจอดรถมากมาย โดยใช้บริเวณที่จอดรถของสถานีตำรวจ แต่ไม่มีหลังคา หอน้ำสาธารณะเป็นของเทศบาล อยู่ใกล้บริเวณที่จอดรถ ค่อนข้างสะดวกและสะอาด

4. ตลาดบ้านใหม่

ภาพประกอบ 10 ตลาดบ้านใหม่

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำบางปะกงฝั่งขวา บริเวณตำบลบ้านใหม่ อำเภอมะนัง มีถนนสุขุมวิทตัดผ่าน อยู่ใกล้กับวัดเทพนิมิต และอยู่ตรงข้ามกับวัดจีนประชาสโมสร

จุดเด่น

เป็นตลาดที่มีอายุยาวนานกว่า 100 ปี ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นแหล่งชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีน ในอดีตเป็นจุดซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่สำคัญของจังหวัดฉะเชิงเทรา ปัจจุบันยังคงรักษาสภาพสถาปัตยกรรมประเภทอาคารบ้านเรือนแบบโบราณไว้ได้ค่อนข้างสมบูรณ์ ตลาดบ้านใหม่นี้ถูกใช้เป็นสถานที่สำหรับถ่ายทำภาพยนตร์และละครหลายเรื่อง ได้รับการฟื้นฟูเมื่อ พ.ศ. 2547 โดยชุมชนบ้านใหม่เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ขายอาหาร ขนม และของขบเคี้ยวนานาชนิด รวมทั้งอาหารรสเด็ดของแปดริ้ว ทั้งจีนและไทย มีร้านกาแฟโบราณ และสินค้าที่ระลึกประเภทของเล่นในอดีต ร้านค้าส่วนใหญ่จะเปิดวันเสาร์ – อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ถ้ามาในวันธรรมดาก็สามารถเดินเที่ยวชมบรรยากาศสถานที่ได้ แต่ร้านค้าส่วนใหญ่จะปิด

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

การต้อนรับนักท่องเที่ยวทำได้ดี ทุกร้านมีพ่อค้าแม่ค้าที่เป็นอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส การจัดการพื้นที่ทำได้ดีค่อนข้างดี ตลอดตัวตลาดบ้านใหม่มีหลังคาป้องกันแดดฝน สถานที่สะอาด ร้านค้าตั้งอยู่เป็นระเบียบ และไม่มีมลพิษทางเสียง นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางด้วยเรือจากวัดโสธรวรารามวรวิหาร แล้วมาขึ้นฝั่งที่ตลาดนี้ โดยจะมีไกด์นำทางชมตลาด และเดินต่อไปยังวัดจีนประชาสโมสร ส่วนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาโดยรถสาธารณะ จะมีรถโดยสารเล็กจากตัวเมือง ทำให้เดินทางสะดวก แต่นักท่องเที่ยวที่เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวมักประสบปัญหาที่จอดรถไม่เพียงพอ โดยเฉพาะรถบัสขนาดใหญ่ แม้จะมีตำรวจจราจรคอยดูแลความสะดวกเรียบร้อย แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับการรองรับนักท่องเที่ยวปริมาณมากในวันหยุดสุดสัปดาห์

5. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ภาพประกอบ 11 ศูนย์ศึกษา ฯ เขาหินซ้อน

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม บนถนนฉะเชิงเทรา – กบินทร์บุรี (สาย 304) มีพื้นที่ครอบคลุมประมาณ 1,895 ไร่

จุดเด่น

เป็นโครงการในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ เป็นศูนย์สาธิตด้านการพัฒนาเกษตรกรรมที่สมบูรณ์แบบ เปิดให้เกษตรกรและผู้สนใจสามารถเข้าชม ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และนำไปปฏิบัติตามได้ เน้นสนับสนุนการพัฒนาอาชีพและพื้นที่ทำกินของเกษตรกรท้องถิ่นภายในศูนย์ ฯ มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ และความเพลิดเพลินที่หลากหลายในด้านการเกษตร มีวิทยากรคอยบริการแนะนำ และฉายสไลด์มัลติวิชชั่น รวมถึงรถนำเที่ยวของทางศูนย์ ฯ ที่เป็นรถเปิดด้านข้าง บริการนำชมโดยรอบ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมหลักสูตรอบรม และงานนิทรรศการการเกษตร ที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดปี

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

เหมาะสำหรับการเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว ทั้งนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก และเป็นหมู่คณะ เส้นทางถนนสายหลักเป็นทางหลวงกว้าง 2 เลนที่ยังอยู่ในสภาพดี มีป้ายบอกทางตลอดการเดินทาง ภายในศูนย์ศึกษาฯ มีการจัดการที่ดี มีป้ายบอกทางตลอดศูนย์ เจ้าหน้าที่ให้การต้อนรับในระดับดีมาก ทั้งเรื่องการให้ความรู้ และการบริการ หอจมน้ำมีจำนวนมากเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว สะอาดปลอดภัย มีแผ่นพับ และเอกสารให้ความรู้แจกฟรี ต้องติดต่อล่วงหน้าก่อนเข้าชม ควรเดินทางไปในวันและเวลาราชการ หากเป็นวันหยุดจะไม่มีเจ้าหน้าที่บริการ ยกเว้นมีการนัดหมายเข้าไปเป็นหมู่คณะ หรือต้องการเข้าใช้บริการที่เรือนนวดและสปาซึ่งจะเป็นบริการเฉพาะวันเสาร์อาทิตย์เท่านั้น

6. ฟาร์มกึ่งเชิงนิเวศ - บรรจงฟาร์ม

ภาพประกอบ 12 ฟาร์มกึ่งเชิงนิเวศ

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ตำบลปากคลองต้นหมัน อำเภอบ้านโพธิ์ มีถนนโครงการเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพข) จากอำเภอบ้านโพธิ์ตัดผ่าน ระยะทางจากอำเภอบ้านโพธิ์ประมาณ 10 กิโลเมตร

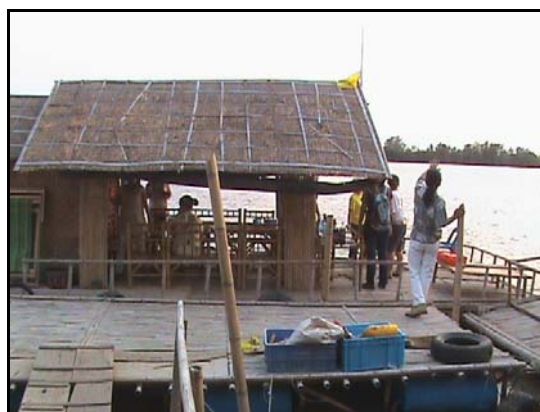
จุดเด่น

“บรรจงฟาร์ม” เป็นฟาร์มกึ่งของคุณบรรจง นิสภวานิชย์ ซึ่งเป็นนักวิชาการ และผู้ประกอบการ อาชีพด้านประมงที่เป็นที่ยอมรับจากทั้งภาครัฐ สถาบันการศึกษา และเกษตรกรบริเวณใกล้เคียง ให้คำแนะนำและให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ และการเพาะเลี้ยงไร่น้ำเค็ม รวมทั้งส่งเสริมการศึกษา เช่น เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้สนใจ นักเรียน นักศึกษา พื้นที่ในฟาร์มเป็นสถานที่ฝึกงานของนักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ อีกทั้งเป็นฟาร์มตัวอย่างให้ความรู้แก่เกษตรกรตามท้องถิ่นใกล้เคียง และให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการวิจัยปรับปรุงพันธุ์กุ้งกุลาดำแบบครบวงจร

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

การเดินทางไปยัง “บรรจงฟาร์ม” ต้องได้รับคำแนะนำเรื่องเส้นทางอย่างดีจากผู้รู้จักเส้นทาง เพราะเป็นสถานที่ส่วนตัวที่ไม่มีป้ายบอกทางตามถนนหลัก จำเป็นต้องเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเท่านั้น เป็นถนนที่มีรถบรรทุกวิ่งผ่านปริมาณมาก ทำให้สภาพถนนไม่ดี ภายในฟาร์มกึ่งมีการจัดการที่ดี มีพื้นที่จอดรถกว้างขวาง สามารถจอดรถบรรทุกขนาดใหญ่ได้ ถึงแม้จะเป็นพื้นที่ส่วนบุคคล แต่มีการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่ดี เรือรองรับระแวกสบาย มีห้องน้ำสะอาดบริการ ต้องโทรติดต่อนัดหมายก่อนเข้าเยี่ยมชม

7. ล่องแพ ชมหิ่งห้อย ค้างคาวแม่ไก่

ภาพประกอบ 13 ล่องแพ ชมหิ่งห้อย ค้างคาวแม่ไก่

ที่ตั้ง

สถานที่ล่องแพ ชมหิ่งห้อย ค้างคาวแม่ไก่ ใช้บริการของผู้ประกอบการชื่อ แพแมนยู ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำบางปะกงฝั่งซ้าย ตำบลปากคลองต้นหมัน อำเภอบ้านโพธิ์ มีถนนโครงการเร่งรัดพัฒนาชนบท (รพช) ตัดผ่าน ห่างจากอำเภอบ้านโพธิ์ประมาณ 10 กิโลเมตร

จุดเด่น

เป็นสถานที่ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบบรรยากาศริมแม่น้ำบางปะกงที่สงบเงียบ และธรรมชาติที่สวยงาม ประกอบกับการล่องแพที่สามารถสั่งอาหารรับประทานได้ โดยขึ้นชื่อในเรื่องความสดของอาหารจากแม่น้ำ อาทิ กุ้งและปลา ราคาเหมาะสมกับปริมาณและรสชาติ สามารถพบค้างคาวแม่ไก่เป็นจำนวนมาก รวมทั้งหิ่งห้อยที่หาดูได้ยาก แสดงถึงสภาพระบบนิเวศที่ยังอุดมสมบูรณ์ เส้นทางนี้ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ค่าบริการลากแพประมาณ 1,000 บาท ไม่รวมค่าอาหารที่สั่งขึ้นไปรับประทานบนแพ

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

การเดินทางค่อนข้างลำบาก ต้องปรับปรุงอีกมาก ขาดป้ายบอกทางที่ดีและเพียงพอ จำเป็นต้องเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเท่านั้น เป็นถนนที่มีรถบรรทุกวิ่งผ่านปริมาณมาก ทำให้สภาพถนนไม่ดี เมื่อถึงจุดให้บริการแพ มีความสงบเงียบเป็นส่วนตัว มีที่จอดรถกว้างขวาง มีห้องน้ำ 1 ห้องที่ต้องปรับปรุงมากในเรื่องความสะอาดและความสะดวกสบาย ส่วนบนแพมีการจัดการค่อนข้างดี สะอาด มีการแบ่งเป็นส่วนที่นั่งรับประทานอาหาร และส่วนพักผ่อน มีห้องน้ำที่สะอาดดี และมีระบบจัดการน้ำเสีย ไม่ปล่อยลงแม่น้ำ

8. ล่องเรือรอบเกาะลัด

ภาพประกอบ 14 ล่องเรือรอบเกาะลัด

ที่ตั้ง

ตั้งให้บริการเรือท่องเที่ยวของร้านอาหารร่มไม้สายธาร ตั้งอยู่ปากคลองท่าลาด ฝั่งซ้ายของแม่น้ำบางปะกง บริเวณตอนเหนือของอำเภอบางคล้า การเดินทางโดยทางบกใช้เส้นทางเดียวกับการไปสถูปพระเจ้าตากสินมหาราช โดยร้านอาหารจะถึงก่อนประมาณ 100 เมตร

จุดเด่น

ได้ศึกษาหาประสบการณ์จากวิถีชีวิตริมน้ำของชาวบ้านบางปะกง ชุมชนชาติ และระบบนิเวศที่ยังอุดมสมบูรณ์ ใช้เวลาท่องเที่ยวประมาณ 1 ชั่วโมง อัตราค่าเช่าเรือมีหลายราคาขึ้นอยู่กับจำนวนนักท่องเที่ยวและขนาดของเรือ นอกจากจะได้ชมธรรมชาติ และวิถีชีวิตริมน้ำแล้ว นักท่องเที่ยวยังเลือกรับความเพลิดเพลินจากการร้องเพลงคาราโอเกะซึ่งมีบริการบนเรือ มักเริ่มต้นด้วยบทเพลงบางปะกงเพื่อเรียกบรรยากาศ

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

ก่อนขึ้นเรือสามารถจอดรถได้ที่ร้านอาหาร ซึ่งมีพื้นที่กว้างขวาง รองรับนักท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะขนาดใหญ่ได้ สามารถสั่งอาหารเครื่องดื่มไปรับประทานบนเรือได้ มีป้ายบอกจุดลงเรือที่เห็นชัด

9. วัดจีนประชาสโมสร

ภาพประกอบ 15 วัดจีนประชาสโมสร

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ริมถนนศุภกิจ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอมือง ช่วงที่เลยตลาดบ้านใหม่ขึ้นไปทางทิศเหนือเล็กน้อย (ประมาณ 300 เมตร) หากเดินทางมาจากตัวเมืองฉะเชิงเทรา วัดจะอยู่ด้านซ้ายมือ ฝั่งตรงข้ามด้านขวามือมีป้อมตำรวจเป็นจุดสังเกต

จุดเด่น

เป็นวัดจีนในพุทธศาสนาฝ่ายมหายาน ที่ขยายมาจากวัดเล่งเน่ยยี่ในกรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมจีนในตำบลบ้านใหม่ และในอำเภอเมือง เป็นวัดที่คนนิยมมาสักการะบูชา บนบานศาลกล่าว และขอพรเป็นจำนวนมาก ด้วยมีพระและเทพเจ้าที่ขึ้นชื่อในเรื่องความศักดิ์สิทธิ์มากมายหลายองค์ พระและเทพเจ้าเหล่านี้ทำด้วยกระดาศมีอายุเก่าแก่ ส่งมาจากเมืองจีนตั้งแต่สมัยจักรพรรดิฉินซีฮ่องเต้ เล่ากันว่าจีนซีฮ่องเต้ทรงเกรงว่าประชาชนจะก่อกบฏ จึงริบบรรดาโลหะทั้งหลายที่มีไม่ให้เอาไปสร้างอาวุธได้ ไม่เว้นแม้แต่จอบเสียมที่ใช้งาน ชาวบ้านจึงต้องสร้างพระพุทธรูปด้วยวัสดุอื่น จนเกิดเป็นพระพุทธรูปกระดาศขึ้น

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

มีที่จอดรถกว้างขวาง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวปริมาณมากได้ การเดินทางเข้าถึงค่อนข้างสะดวก ถนนดี ป้ายบอกทางยังน้อยอยู่ ถ้าไม่สังเกตให้ดีอาจขับรถเลยได้ สามารถเดินทางมาได้ทั้งรถยนต์ส่วนตัว และรถสาธารณะที่ขึ้นจากตัวเมืองจะเชิงเทรา หากเดินทางด้วยเรือจะขึ้นเรือที่ตลาดบ้านใหม่ แล้วเดินต่ออีกเพียงเล็กน้อย การจัดการเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวไม่ได้ทำตามมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว แต่มีการดูแลให้สะอาดและมีจำนวนเพียงพอต่อการรองรับศาสนิกชนที่มาสักการะบูชา

10. วัดโพธิ์บางคล้า

ภาพประกอบ 16 วัดโพธิ์บางคล้า

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำบางปะกงฝั่งซ้าย บริเวณทางทิศใต้ของตัวอำเภอบางคล้า มีถนนประชา
เนรมิตตัดผ่าน หากเดินทางมาจากถนนฉะเชิงเทรา – กบินทร์บุรีเมื่อถึงตัวอำเภอบางคล้าให้เลี้ยวซ้าย
ไปประมาณ 400 เมตร ก็จะถึงบริเวณวัด

จุดเด่น

ค้างคาวแม่ไก่จำนวนมากที่เกาะอยู่ตามต้นไม้ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่คุ้นเคยอาจรู้สึก
หวาดกลัว แต่ความจริงค้างคาวแม่ไก่ไม่ดุร้าย ในช่วงกลางวันจะเห็นค้างคาวแม่ไก่ห้อยหัวเกาะอยู่ตาม
กิ่งไม้โดยใช้ขาหลัง หากสังเกตดี ๆ บางตัวมีลูกเกาะอยู่ที่อกแม่ด้วย ในช่วงที่อากาศร้อนอาจเห็นแม่
ค้างคาวกระพือปีกให้ความเย็นแก่ลูก ซึ่งเป็นภาพที่น่ารักและสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว หาก
ใช้บริการล่องเรือชมทัศนียภาพตามลำน้ำบางปะกงจะเดินทางผ่านวัดนี้ และสามารถแวะขึ้นชมได้จาก
ท่าหน้าของวัด หากเดินทางในวันหยุดสุดสัปดาห์ และวันหยุดราชการ ในช่วงกลางวันไม่ควรพลาดที่จะ
เดินไปทางริมน้ำ ระหว่างที่จอดรถกับวัดโพธิ์บางคล้า จะมีร้านก๋วยเตี๋ยวปากหม้อเจ้าอร่อย ที่เป็น
อาหารเฉพาะถิ่นของจังหวัดฉะเชิงเทรา

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

ด้วยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง บ่ายบอกทางจึงมีให้เห็นตลอดเมื่อมาถึงอำเภอบางคล้า
ถนนไม่กว้าง แต่รถวิ่งได้สะดวก มีต้นไม้ร่มรื่นตลอด ภายในวัดไม่มีการจัดการสำหรับรองรับ
นักท่องเที่ยว จึงไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามมาตรฐาน แต่มีการดูแลทำความสะอาด ดูแลร่วมเย็น
สงบสบาย ข้อควรระวังหากมูลค้างคาวเปื้อนตัวรถจะทำปฏิกิริยาทางเคมีจนเกิดความเสียหายได้

11. พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ภาพประกอบ 17 พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ริมแม่น้ำบางปะกงฝั่งซ้าย ทางทิศเหนือของตัวอำเภอบางคล้า การเดินทางโดยรถอยู่ห่างจากทางแยกออกจากถนนระเบียบกิจอนุสรณ์ บริเวณเชิงสะพานข้ามคลองท่าลาดประมาณ 300 เมตร

จุดเด่น

ตั้งอยู่ปากแม่น้ำที่โค้งกว้างใหญ่ สามารถเดินชมภูมิทัศน์ริมน้ำที่กว้างขวางมาก และฝั่งตรงข้ามก็เป็นบรรยากาศธรรมชาติไม่มีบ้านเรือนอาศัยอยู่ ในยามตะวันตกดินจะได้ชมทัศนียภาพงดงาม เดิมเป็นเจดีย์ที่พระเจ้าตากสินมหาราชสร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์การสู้รบชนะพม่า

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

มีที่จอดรถกว้างขวาง สามารถรองรับนักท่องเที่ยวเป็นหมู่คณะได้เป็นจำนวนมาก การเดินทางสะดวก เพราะมีป้ายบอกทางตลอดเส้นทางเมื่อมาถึงอำเภอบางคล้า สภาพถนนดีมาก การจราจรไม่แออัด ไม่มีห้องน้ำบริการ แต่ใกล้กับพระสุญ ๖ มีร้านอาหารร่วมไม้สายธารซึ่งเน้นการตกแต่งแบบธรรมชาติ นักท่องเที่ยวสามารถเช่าเรือล่องแพรอบเกาะลัดได้ที่ร้านนี้ โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 1 – 3 ชั่วโมง แล้วแต่ตกลง หรืออาจนั่งรับประทานอาหาร น้ำดื่ม ของหวานเพื่อพักผ่อน มีห้องน้ำสะอาดบริการ

12. สวนมะม่วงกฤษณา

ภาพประกอบ 18 สวนมะม่วงกฤษณา

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่หมู่ 5 ตำบลบางคา อำเภอรราชสาส์น ตั้งอยู่ถนนบางคล้า – ราชสาส์น หากเดินทางจากตัวอำเภอบางคล้าจะใช้ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร

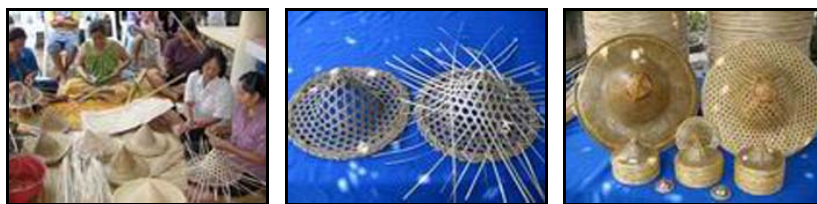
จุดเด่น

ปลูกมะม่วงหลากหลายชนิดเน้นการผลิตระบบชีวภาพ เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เชิงเกษตรได้อย่างดี โดยเจ้าของสวนเป็นคนที่มีความรู้ในอำเภอรราชสาส์น แต่เดินทางไปใช้ชีวิตและทำงานเป็นอาจารย์อยู่กรุงเทพ ฯ เป็นเวลานาน โดยปล่อยพื้นที่ให้ชาวสวนเช่าทำสวนมะม่วง ก่อนจะกลับมาทำสวนมะม่วงและนำข่าวด้วยตนเองเมื่อประมาณ 5 ปีที่ผ่านมา มีการใช้ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับการทำสวนเพื่อให้ได้ผลผลิตดี แต่ใช้สารเคมีที่ก่อให้เกิดมลภาวะน้อยที่สุด

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

การเดินทางยังไม่สะดวกนัก ถนนยังไม่ได้รับการปรับปรุงจากกรมทางหลวง เพราะส่วนใหญ่เป็นถนนเล็ก ๆ ที่นำไปสู่เรือกสวนไร่นาส่วนบุคคล การเดินทางมายังสวนกฤษฎาต้องใช้รถส่วนตัวเท่านั้น ต้องโทรศัพท์มาติดต่อนัดหมายกับเจ้าของสวนก่อน และสอบถามเส้นทาง เพราะไม่ได้เป็นจุดท่องเที่ยวหลัก จึงไม่มีป้ายบอกทาง ภายในบริเวณสวนมะม่วงไม่มีการจัดการสำหรับรองรับนักท่องเที่ยวตามมาตรฐาน เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มุ่งเน้นให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวมากกว่าความสะดวกสบาย

13. แหล่งผลิตหมวกก๊วยเล็ย

ภาพประกอบ 19 แหล่งผลิตหมวกก๊วยเล็ย

ที่ตั้ง

กลุ่มจักสานหมวกก๊วยเล็ย ตั้งอยู่บ้านปากน้ำ ตำบลปากน้ำ อำเภอบางคล้า อยุริมแม่น้ำบางปะกง ฝั่งซ้ายมีเทศบาลตัดผ่าน ตอนใต้ของวัดปากน้ำโจ้ได้ ตอนเหนือของพระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช อยู่ในชุมชนตลาดปากน้ำ หากมาจากอำเภอบางคล้าจะถึงสถูปพระเจ้าตากก่อน แล้ว

จึงผ่านตลาดปากน้ำ จนมาถึงแหล่งผลิตหมวกก๊วยเล้ง ติดต่อนางประดับ เกลี้ยงเกลา โทร: 038-825144, 0-9535-3130

จุดเด่น

เป็นหมวกทรงเดียวกับพระมาลาของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ดังจะเห็นได้จากอนุสาวรีย์ต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นก็จะใช้หมวกทรงนี้ ซึ่งเป็นเป็นความภูมิใจของคนทำหมวกและคนจะเชิงเทรา จัดเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่สะท้อนประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นผ่านเรื่องเล่าของพระเจ้าตากสินมหาราช เป็นชุมชนตลาดเก่าริมน้ำที่ยังคงสภาพเดิมไว้อย่างดีไม่แพ้ตลาดคลองสวน และตลาดบ้านใหม่ ถ้าไปในวันที่แดดดีอาจจะเห็นบ้านที่นำหมวกก๊วยเล้งนี้ออกมาตากแดดจำนวนมาก ก็ทำให้ทราบได้ว่าเดินทางมาถึงแหล่งทำหมวกแล้ว

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

การเดินทางสะดวก สภาพถนนดีมาก การจราจรไม่แออัด แต่ยังขาดป้ายบอกทาง

14. งานเทศกาลมะม่วงและของดีแปดริ้ว

ภาพประกอบ 20 งานเทศกาลมะม่วงและของดีแปดริ้ว

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ในตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง บริเวณโรงเรียนพุทธโสธร อยู่ริมถนนเทพคุณากร ฝั่งตรงข้ามกับวัดโสธรวรารามวรวิหาร

จุดเด่น

เป็นเทศกาลประจำปีที่มีชื่อเสียงของจังหวัดฉะเชิงเทรา จัดประมาณเดือนเมษายนของทุกปี ระยะเวลาประมาณ 1 สัปดาห์ งานนี้เป็นศูนย์รวมของพืชผลทางการเกษตรที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัด ทั้งผลไม้ และต้นพันธุ์เพื่อจำหน่าย นอกจากมะม่วงก็ยังจะมีผลไม้ และสินค้าอื่น ๆ ที่หลากหลาย ส่วนใหญ่

เป็นร้านจากเกษตรกรนำมาขายเองในราคาถูก มีการประกวดผลิตผลทางการเกษตร โดยเฉพาะการประกวดมะม่วง

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

มีป้ายบอกทางเพื่อมาถึงตัวงานได้ชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี มีที่จอดรถปริมาณมากพอ แต่ห้องน้ำยังต้องใช้ร่วมกับโรงเรียนพุทธโสธร และวัดโสธรวราราม การจัดการขยะยังทำได้ไม่ดี ไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณมาก

15. แหล่งผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องทองเหลืองจักสาน

ภาพประกอบ 21 แหล่งผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องทองเหลืองจักสาน

ที่ตั้ง

ตั้งอยู่ตำบลคลองขุดใหม่ ริมถนนคันคลองชลประทาน อำเภอเมือง

จุดเด่น

เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีต้นกำเนิดที่นี่ และมีเพียงที่เดียว เป็นสินค้าที่สร้างชื่อเสียงทั้งในและต่างประเทศ สร้างรายได้ให้ชุมชนท้องถิ่น เป็นตัวอย่างการทำสหกรณ์ชุมชนที่ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมาก

สิ่งอำนวยความสะดวกและการเดินทาง

เป็นถนนระดับหมู่บ้าน ที่สภาพถนนยังไม่ดีนัก ไม่มีป้ายบอกทาง แต่อยู่ไม่ไกลจากตลาดบ้านใหม่ ใช้เวลาเดินทางจากตลาดบ้านใหม่เพียง 10 นาที สำหรับนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เดินทางมาที่แหล่งผลิตนี้ก็สามารถหาซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องทองเหลืองจักสานที่ตลาดน้ำบางคล้าได้เช่นกัน

จากที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยพบว่า ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทรามีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง ด้วยความหลากหลายของทรัพยากร โดยมีทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา รวมทั้งวิถีชีวิตของชุมชนที่ยังดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย นอกจากนี้ยังมีสถานที่ที่เหมาะสมกับการพัฒนาให้เป็นแหล่งศึกษา เรียนรู้ อีกจำนวนมาก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเหล่านั้นมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้หลักการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวแบบผสมผสาน ซึ่งได้รวบรวมแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นหลากหลายประเภทรวมไว้ในเส้นทางเดียวกัน เป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถพบเห็น หรือเข้าชมจุดที่น่าสนใจตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้ง่าย สะดวก ปลอดภัย ได้ความรู้ และความเพลิดเพลิน 5 เส้นทาง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 ใช้ชื่อเส้นทางว่า “ทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา ทัศนาวินิจฉัยสองฝั่งบางปะกง” มีแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยวในเส้นทางคือ 1) วัดโสธรวรารามวรวิหาร 2) ลงเรือล่องตัวเมืองผ่านแม่น้ำบางปะกง 3) ตลาดบ้านใหม่ 4) วัดจีนประชาสโมสร 5) วัดโพธิ์บางคล้า 6) แหล่งผลิตหมวกกุ้ยเล้ย 7) พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช 8) ล่องเรือรอบเกาะลัด และ 9) กิจกรรมทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา ประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในเรื่องประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน และธรรมชาติริมแม่น้ำบางปะกง เป็นเส้นทางที่ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมที่เป็นที่รู้จัก สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดเป็นอย่างดี นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางโดยใช้บริการรถสาธารณะที่ให้บริการจากกรุงเทพมหานคร และที่ให้บริการภายในตัวเมืองฉะเชิงเทราได้สะดวก นอกจากนี้ ยังเป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการเดินทางในช่วงเวลาเดียวกับเทศกาลทอดผ้าป่า และควรเดินทางในวันเสาร์ – อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์เพื่อสามารถเข้าชมหลวงพ่อโสธรองค์จริงในโบสถ์ใหม่ และการเที่ยวตลาดบ้านใหม่ที่ร้านค้าส่วนใหญ่มักเปิดให้บริการเฉพาะวันดังกล่าวเท่านั้น

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2 เป็นเส้นทางที่ปรับแก้ไขจากเส้นทางท่องเที่ยวที่ 1 แต่ช่วงเวลาต่างกัน จึงตัดกิจกรรมทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษาออกไป ใช้ชื่อเส้นทางว่า “ไหว้พระพุทธรูปสองฝั่งเมืองประวัติศาสตร์ ทัศนาวินิจฉัยสองฝั่งบางปะกง” มีแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยวในเส้นทางคือ 1) วัดโสธรวรารามวรวิหาร 2) ลงเรือล่องตัวเมืองผ่านแม่น้ำบางปะกง 3) ตลาดบ้านใหม่ 4) วัดจีนประชาสโมสร 5) วัดโพธิ์บางคล้า 6) วัดปากน้ำโจ้ได้ 7) พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และ 8) ล่องเรือรอบเกาะลัด ประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในเรื่องประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน และธรรมชาติริมแม่น้ำบางปะกง เป็นเส้นทางที่ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมที่เป็นที่รู้จัก สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดเป็นอย่างดี นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางโดยใช้บริการรถสาธารณะที่ให้บริการจากกรุงเทพมหานคร และที่ให้บริการภายในตัวเมืองฉะเชิงเทรา

ได้สะดวก สามารถเดินทางตามเส้นทางนี้ได้ทุกช่วงเวลาของปี แต่ควรเดินทางในวันเสาร์ – อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์เพื่อสามารถเข้าชมหลวงพ่อโสธรองค์จริงในโบสถ์ใหม่ และการเที่ยวตลาดบ้านใหม่ที่ร้านค้าส่วนใหญ่มักเปิดให้บริการเฉพาะวันดังกล่าวเท่านั้น

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3 ใช้ชื่อเส้นทางว่า “เที่ยวตลาดน้ำบางคล้า ผ่านพนมสารคาม ศึกษาธรรมชาติงามเขาหินซ้อน แวะงานมะม่วงแปดริ้ว” มีแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยวในเส้นทางคือ 1) ตลาดน้ำบางคล้า 2) ร้านอาหารสมคิดโกชนา 3) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติเขาหินซ้อน ฯ และ 4) งานเทศกาลมะม่วงและของดีแปดริ้ว ประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในเรื่องวิถีชีวิตชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับผู้สนใจท่องเที่ยวในอำเภออื่นนอกจากตัวอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ผู้ที่สนใจเรื่องธรรมชาติและเกษตรกรรมท้องถิ่น และผู้ที่สนใจเที่ยวงานเทศกาลมะม่วงและของดีแปดริ้วซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีช่วงเวลา 1 สัปดาห์ก่อนประเพณีสงกรานต์ สำหรับในปี 2551 นี้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 6 – 13 เมษายน ณ บริเวณโรงเรียนพุทธโสธร เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับการเดินทางด้วยรถส่วนตัว ทั้งนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ควรเดินทางในวันเสาร์ – อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์เพราะตลาดน้ำบางคล้าเปิดบริการเฉพาะวันดังกล่าวเท่านั้น สำหรับศูนย์ศึกษาธรรมชาติเขาหินซ้อน ฯ ควรโทรนัดหมายเรื่องการเข้าชมกับเจ้าหน้าที่ก่อน เพื่อความสะดวกในการรับบริการ สำหรับโรงนวดและสปาภายในศูนย์จะเปิดเฉพาะวันเสาร์อาทิตย์เท่านั้น

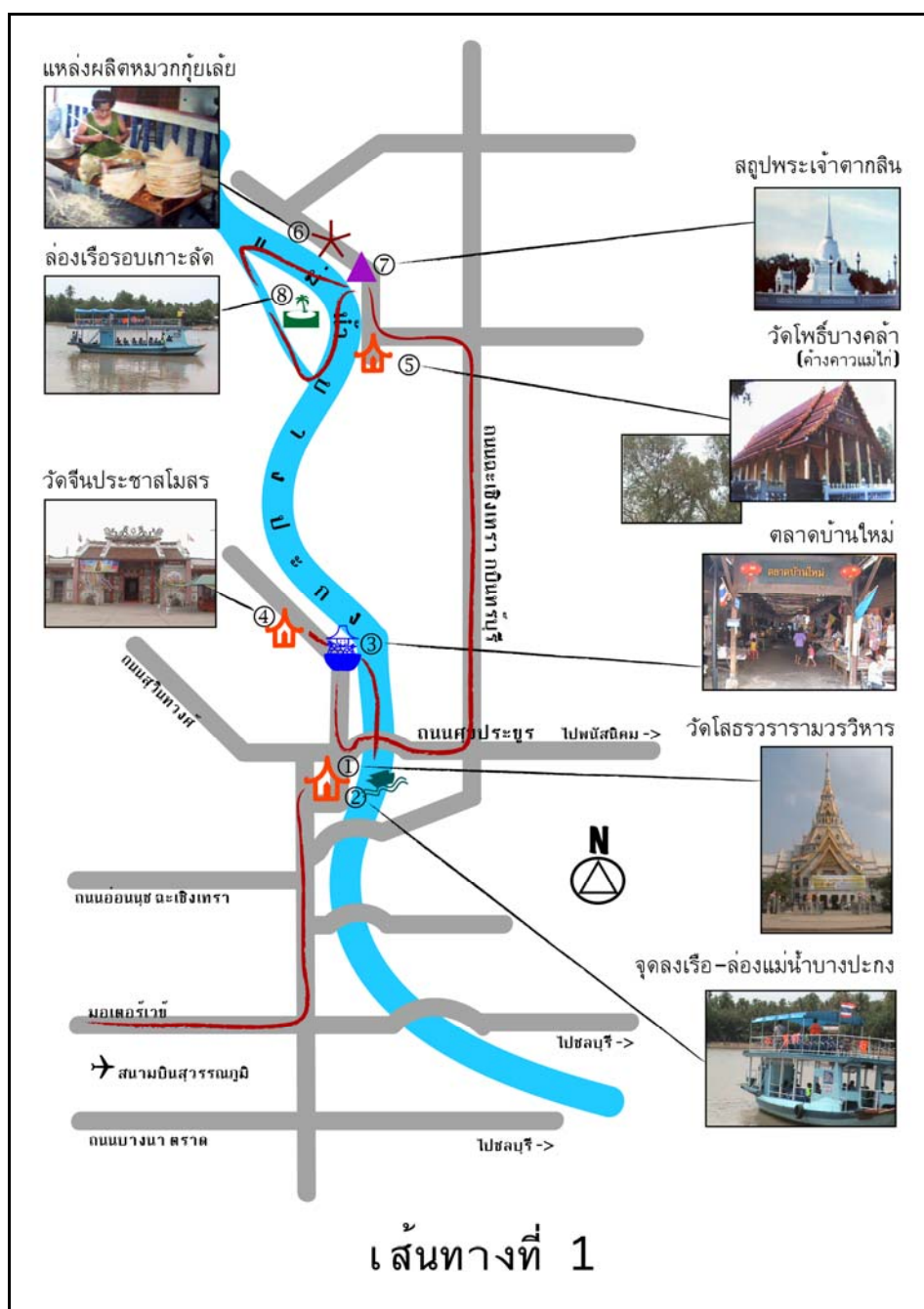
เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4 ใช้ชื่อเส้นทางว่า “เที่ยวสามตลาด กวาดมะม่วงริมสวน ชวนดูฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย” มีแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยวในเส้นทางคือ 1) ตลาดคลองสวน 2) ตลาดบ้านใหม่ 3) ตลาดน้ำบางคล้า 4) สวนมะม่วงกฤษณา 5) ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ และ 6) ล่องแพชมหิ่งห้อย ประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในเรื่องตลาดริมน้ำ วิถีชีวิตชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับผู้สนใจในแหล่งท่องเที่ยวแปลกใหม่เพิ่มเติมจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก ควรเดินทางในวันเสาร์ – อาทิตย์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์เท่านั้น เพราะตลาดคลองสวน และตลาดบ้านใหม่ร้านค้าส่วนใหญ่มักเปิดให้บริการเฉพาะวันหยุด ส่วนตลาดน้ำบางคล้าจะเปิดบริการเฉพาะวันหยุดเท่านั้น สำหรับสวนมะม่วง ฟาร์มกุ้ง และกิจกรรมล่องแพ จำเป็นต้องโทรนัดหมายล่วงหน้าก่อนเพื่อความสะดวก

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 5 ใช้ชื่อเส้นทางว่า “เที่ยวสองตลาด อุดหนุนหัตถกรรมพื้นบ้าน ดูงานฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย” มีแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมท่องเที่ยวในเส้นทางคือ 1) ตลาดคลองสวน 2) ตลาดบ้านใหม่ 3) ผลิตภัณฑ์ของเหลือจากจักสาน 4) ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ และ 5) ล่องแพชมหิ่งห้อย ประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในเรื่องตลาดริมน้ำ วิถีชีวิตชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นเส้นทางที่เหมาะสมกับผู้สนใจในแหล่งท่องเที่ยวแปลกใหม่เพิ่มเติมจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก ควรเดินทางในวันเสาร์ – อาทิตย์ หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์เท่านั้น เพราะตลาดคลองสวน

และตลาดบ้านใหม่ร้านค้าส่วนใหญ่มักเปิดให้บริการเฉพาะวันหยุด สำหรับสวนมะม่วง ฟาร์มกุ้ง และกิจกรรมล่องแพ จำเป็นต้องโทรนัดหมายล่วงหน้าก่อนเพื่อความสะดวก

ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังได้นำเสนอแผนที่แสดงรายละเอียดของเส้นทางดังภาพประกอบที่ 22 – 26

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1: “ทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา ทัศนาวีถีชีวิตสองฝั่งบางปะกง”

ภาพประกอบ 22 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1

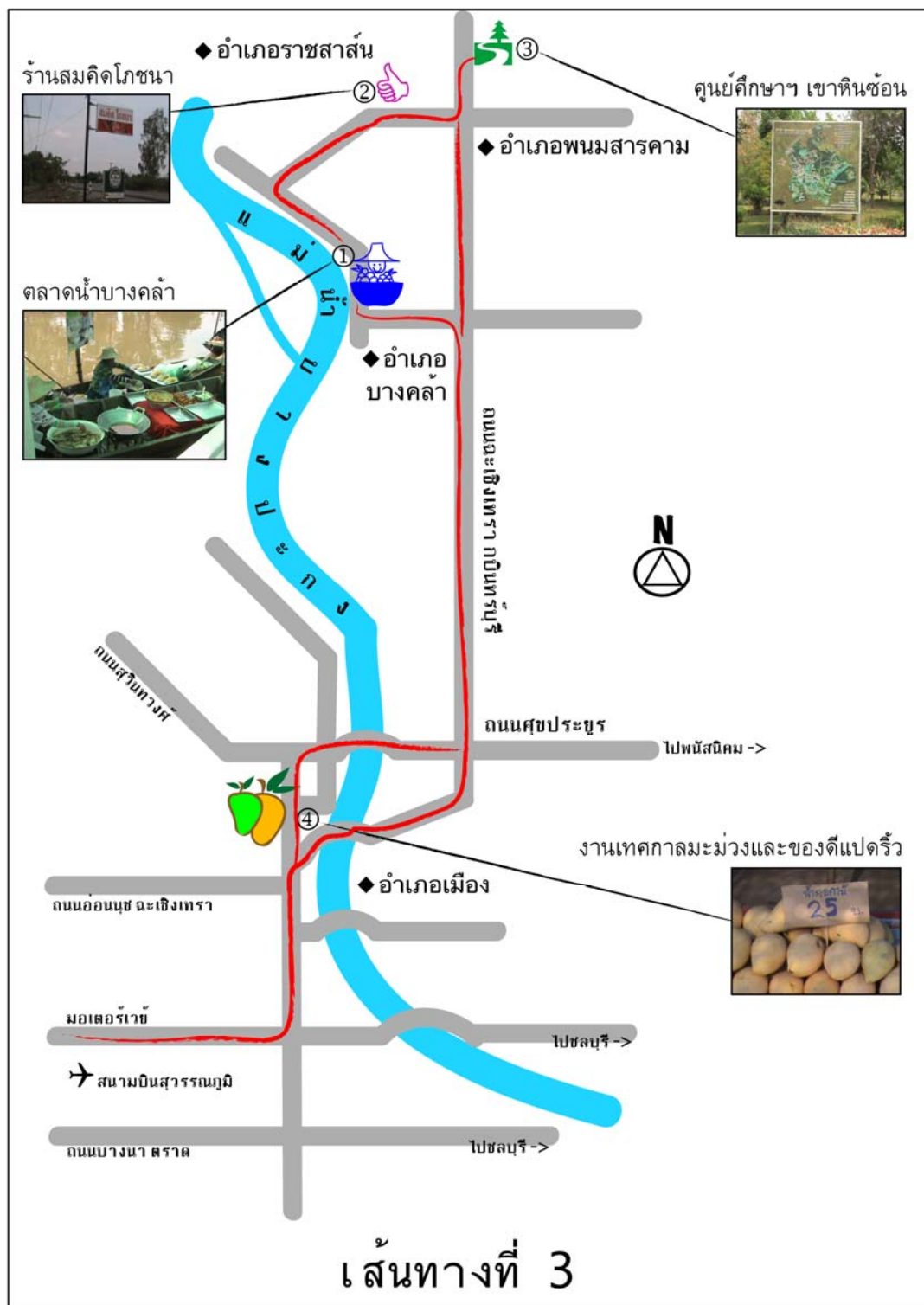
ตาราง 2 กำหนดการเดินทางของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 1

เวลา	กำหนดการ
6.15 – 6.30 น. 8.30 น.	ลงทะเบียน รับเอกสารคู่มือนักท่องเที่ยว ออกเดินทางจากมศว ถึงวัดโสธรวราราม ลงเรือที่ท่าหน้าวัด ระหว่างทางมัคคุเทศก์บรรยายประวัติวัดโสธร ขึ้นจากเรือ แวะตลาดบ้านใหม่ ศึกษาตลาดเก่าริมน้ำ วิถีชีวิตชาวบ้าน แวะนมัสการวัดจีนประชาสโมสร
12.30 น.	กลับมาวัดโสธรวราราม นมัสการหลวงพ่อ แวะรับประทานอาหาร และซื้อของฝากที่ตลาดตรงข้ามวัด
13.30 น.	เดินทางไปวัดโพธิ์บางคล้า ขึ้นตากับค้างคาวแม่ไก่
14.00 น.	ถวายเทียนพรรษา ทอดผ้าป่ามหากุศล ฟังธรรม รับพรพระ
15.00 น.	ชิมก๋วยเตี๋ยวปากหม้อ อาหารพื้นบ้านของจังหวัดฉะเชิงเทรา
16.00 น.	ชมการทำหมวกกุญแจลาย หมวกทรงเดียวกับพระมาลาของสมเด็จพระ เจ้าตากสินมหาราช สถานที่พักที่ระหว่างทางไปทำศึก
16.30 น.	นมัสการพระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสิน ชมภูมิทัศน์ริมน้ำที่ สวยงาม บริเวณปากน้ำโจ้โล้
17.00 น.	ลงแพลาก ทัศนาวิถีชีวิตริมน้ำชาบบางคล้ารอบเกาะลัด
18.00 น.	แวะซื้อของฝากที่ร้านตั้งเชิงจิว ขนมเปี๊ยะขึ้นชื่อของจังหวัด
20.00 น.	กลับถึงมศวโดยสวัสดิภาพ
	*หมายเหตุ : อาจมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่และเวลาเพื่อความเหมาะสม

ตาราง 3 กำหนดการเดินทางของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 2

เวลา	กำหนดการ
6.15 – 6.30 น. 8.30 น.	ลงทะเบียน รับเอกสารคู่มือนักท่องเที่ยว ออกเดินทางจากมศว ถึงวัดโสธรวราราม ลงเรือที่ท่าหน้าวัด ระหว่างทางมัคคุเทศก์บรรยายประวัติวัดโสธร ขึ้นจากเรือ แวะตลาดบ้านใหม่ ศึกษาตลาดเก่าริมน้ำ วิถีชีวิตชาวบ้าน แวะนมัสการวัดจีนประชาสโมสร
12.30 น.	กลับมาวัดโสธรวราราม นมัสการหลวงพ่อ แวะรับประทานอาหาร และซื้อของฝากที่ตลาดตรงข้ามวัด
13.30 น.	เดินทางไปวัดโพธิ์บางคล้า ขึ้นตากับค้างคาวแม่ไก่
14.00 น.	ชิมก๋วยเตี๋ยวปากหม้อ อาหารพื้นบ้านของจังหวัดฉะเชิงเทรา
14.45 น.	ชมภูมิทัศน์ริมน้ำที่สวยงาม บริเวณปากน้ำโจ้ได้ แวะชมวัดปากน้ำโจ้ได้ วัดเก่าแก่อายุกว่า 200 ปี อดีตเป็นที่ตั้งทัพ ของพม่าซึ่งยกทัพบกทัพเรือไปปะทะกับกองทัพของสมเด็จพระเจ้า ตากสิน
15.15 น.	นมัสการพระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสิน
15.45 น.	ลงแพลาก ทัศนาวถีชีวิตริมน้ำชาบบางคล้ารอบเกาะลัด
17.00 น.	แวะซื้อของฝากที่ร้านตั้งเชิงจ้าว ขนมเปี๊ยะขึ้นชื่อของจังหวัด
18.00 น.	กลับถึงมศว โดยสวัสดิภาพ
	*หมายเหตุ : อาจมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่และเวลาเพื่อความ เหมาะสม

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3: “เที่ยวตลาดน้ำบางคล้า ผ่านพนมสารคาม ศึกษาธรรมชาติงามเขาหินซ้อน
แะงานมะม่วงแปดริ้ว”

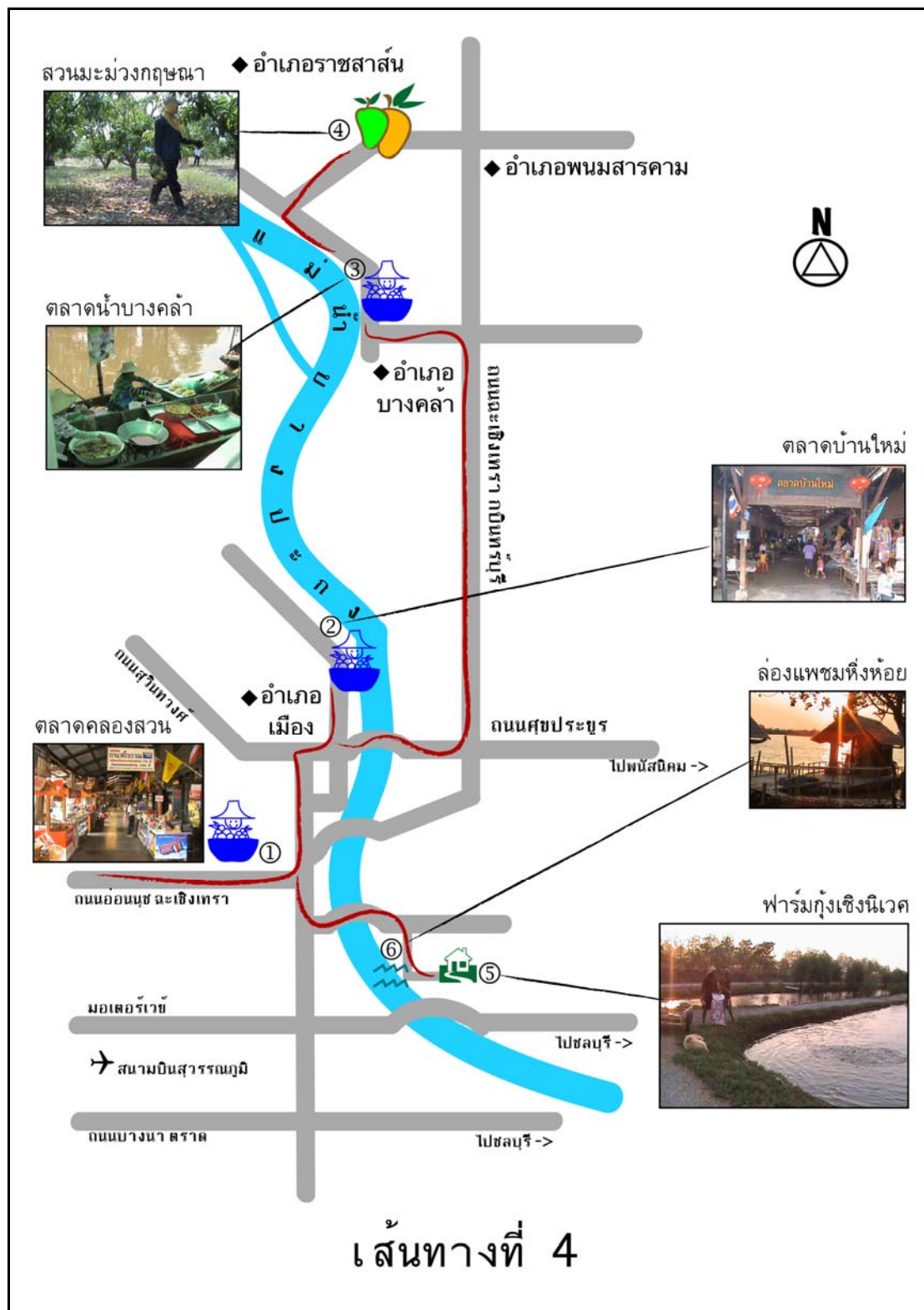

ภาพประกอบ 24 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3

ตาราง 4 กำหนดการเดินทางของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 3

เวลา	กำหนดการ
8.00 น.	ออกเดินทางจากมศว
9.00 น.	ถึงตัวเมืองชะเชิงเทรา
	แวะรับประทานอาหารเช้าที่ร้านเพิ่มบุญ ชิมอาหารสุขภาพ
10.30 น.	ถึงตลาดน้ำบางคล้า อำเภอบางคล้า
	แวะชิมอาหาร และซื้อของฝาก ในบรรยากาศตลาดริมน้ำบางปะกง
11.45 น.	ออกเดินทางจากตลาดบางคล้า
	ระหว่างทางผ่านเส้นทางบางคล้า - พนมสารคาม ฟังเรื่องเล่าและ
	ตำนานคู่ท้องถิ่นประกอบการเดินทาง
12.30 น.	ถึงร้านอาหารสมคิดโกชนา ร้านอาหารรสอร่อย มีชื่อเสียงแห่งอำเภอ
	ราชสาส์น รับประทานอาหารกลางวันในบรรยากาศร่มรื่น ริมน้ำคลอง
	ท่าลาด ท่ามกลางต้นไม้สีเขียว และฝูงปลาเล็กที่สวยงาม
14.30 น.	ถึงศูนย์ศึกษาธรรมชาติเขาหินซ้อน ฯ อำเภอพนมสารคาม
	ฟังบรรยายจากเจ้าหน้าที่ นักรถชมแปลงเกษตรสาธิต และการทำงานของ
	ของศูนย์ ฯ แวะเรือนนวดและสปาเป็นจุดสุดท้าย
16.30 น.	เดินทางกลับ
17.15 น.	ถึงตัวเมืองชะเชิงเทรา
	เที่ยวเทศกาลงานมะม่วงและของดีเมืองแปดริ้ว
	แวะชมและชิมพันธุ์มะม่วงหลากหลาย ซื้อของฝากกลับบ้าน
19.00 น.	กลับถึงมศว โดยสวัสดิภาพ
	 *หมายเหตุ : อาจมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่และเวลาเพื่อความเหมาะสม

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4: “เที่ยวสามตลาด กวามะม่วงริมสวน ชวนดูฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย”

ภาพประกอบ 25 เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4

ตาราง 5 กำหนดการเดินทางของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 4

เวลา	กำหนดการ
8.00 น.	ออกเดินทางจากมศว
9.00 น.	ถึงตลาดคลองสวน ใช้เส้นทางอ่อนนุช - ฉะเชิงเทรา แวะชมวิถีชีวิตชุมชนตลาดเก่า 100 ปี
11.00 น.	เข้าตัวเมืองฉะเชิงเทรา ผ่านย่านสำคัญของเมือง ระหว่างทางฟัง บรรยายจากผู้นำเที่ยวท้องถิ่นตามจุดต่าง ๆ ประกอบการเดินทาง ถึงตลาดบ้านใหม่ แวะชมบรรยากาศตลาด ชิมอาหาร และซื้อของ ฝาก
12.30 น.	ถึงตลาดน้ำบางคล้า อำเภอบางคล้า แวะชิมอาหาร และซื้อของฝากจากพ่อค้าแม่ค้าที่แจวเรือมาขาย
14.00 น.	ถึงสวนมะม่วงกฤษณา อำเภอราชสาส์น เดินเที่ยวสวนมะม่วง ชิมมะม่วงสุกจากต้น ถาม - ตอบ - ฟังความรู้จากเกษตรกรท้องถิ่น
15.00 น.	ออกจากสวนมะม่วง
15.35 น.	ถึง 'บรรจงฟาร์ม' ฟาร์มกึ่งเชิงนิเวศ อำเภอบ้านโพธิ์ ฟังบรรยาย - ชมสไลด์จากคุณบรรจงเจ้าของฟาร์ม เรื่องการทำฟาร์ม กึ่งเชิงนิเวศ จากนั้นเดินชมรอบฟาร์ม ดูระบบการรีไซเคิลขยะและน้ำ เสีย
17.30 น.	ถึงแพแมนยู ลงแพพร้อมรับประทานอาหารเย็น กุ้งปลาสดใหม่จาก แม่น้ำ ชมบรรยากาศริมน้ำบางปะกงยามเย็น เมื่อตะวันตกดินจะเห็น ค้างคาวแม่ไก่ฝูงใหญ่บินไปมา และถ้าสภาพอากาศดี โดยเฉพาะคืน เดือนมีด จะพบภาพแสงไฟระยิบระยับจากฝูงหิ่งห้อย
20.30 น.	กลับถึงมศว โดยสวัสดิภาพ
	*หมายเหตุ : อาจมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่และเวลาเพื่อความ เหมาะสม

ตาราง 6 กำหนดการเดินทางของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 5

เวลา	กำหนดการ
9.30 น.	ออกเดินทางจากมศว
10.30 น.	ถึงตลาดคลองสวน ใช้เส้นทางอ่อนนุช - ฉะเชิงเทรา แวะชมวิถีชีวิตชุมชนตลาดเก่า 100 ปี
12.00 น.	เข้าตัวเมืองฉะเชิงเทรา ผ่านย่านสำคัญของเมือง ระหว่างทางฟัง บรรยายจากผู้นำเที่ยวท้องถิ่นตามจุดต่าง ๆ ประกอบการเดินทาง ถึงตลาดบ้านใหม่ แวะชมบรรยากาศตลาด ชิมอาหาร และซื้อของ ฝาก รับประทานอาหารกลางวันที่นี่
14.15 น.	ถึงแหล่งผลิตเครื่องทองเหลืองจักสาน ตำบลท่าไข่ ไม่ไกลจากตลาด บ้านใหม่ เลือกซื้อ และชมการผลิตเครื่องทองเหลืองจักสานเจ้าแรก และเจ้าเดียวของประเทศไทย ของดีเมืองฉะเชิงเทรา
15.00 น.	ถึง 'บรรจพาร์ม' ฟาร์มกึ่งเชิงนิเวศ อำเภอบ้านโพธิ์
15.35 น.	ฟังบรรยาย – ชมสไลด์จากคุณบรรจพเจ้าของฟาร์ม เรื่องการทำฟาร์ม กึ่งเชิงนิเวศ จากนั้นเดินชมรอบฟาร์ม ดูระบบการรีไซเคิลขยะและน้ำ เสีย
17.30 น.	ถึงแพแมนยู ลงแพพร้อมรับประทานอาหารเย็น กุ้งปาสตใหม่จาก แม่น้ำ ชมบรรยากาศริมน้ำบางปะกงยามเย็น เมื่อตะวันตกดินจะเห็น ค้างคาวแม่ไก่ฝูงใหญ่บินไปมา และถ้าสภาพอากาศดี โดยเฉพาะคืน เดือนมืด จะพบภาพแสงไฟระยิบระยับจากฝูงหิ่งห้อย
20.30 น.	กลับถึงมศว โดยสวัสดิภาพ
	*หมายเหตุ : อาจมีการเปลี่ยนแปลงสถานที่และเวลาเพื่อความ เหมาะสม

เมื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ทั้ง 5 เส้นทาง หลังจากทำการสำรวจและศึกษาสภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทราโดยใช้แบบสังเกตการณ์ร่วมกับการสำรวจเส้นทางแหล่งท่องเที่ยวตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ จากนั้น นำผลที่ได้มาวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา มีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

ในการประเมินศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ผู้วิจัยได้แบ่งองค์ประกอบของการประเมินศักยภาพออกเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความสะดวกในการเข้าถึง 2) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 3) สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 4) คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว 5) การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น และ 6) การจัดการ

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ นี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ แบบประเมินศักยภาพที่ได้จากประชาชนในท้องถิ่น และแบบประเมินศักยภาพที่ได้จากนักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางตามเส้นทางที่ออกแบบไว้

การได้มาซึ่งแบบประเมินการกำหนดค่าระดับคะแนน ได้จัดทำเป็นตัวเลขแสดงอยู่ในตารางตัวชี้วัด คือ ระดับ 1 2 และ 3 ซึ่งมีการอธิบายความหมายของคะแนนไว้เพื่อความสะดวกและความเข้าใจที่ตรงกันในการประเมินให้คะแนนโดยประชาชนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางในเส้นทาง โดยการคิดคะแนน มีวิธีคิดโดยนำผลรวมของคะแนนในแต่ละประเด็นมารวมและคิดค่าเฉลี่ยแล้วเทียบเป็นร้อยละ เกณฑ์การแปลความหมายที่ได้จากการคำนวณจะมีค่าอยู่ระหว่าง 1 - 3 โดยที่สามารถแปลความหมายช่วงคะแนนที่ได้ คือ ความหมายในการประเมินระดับศักยภาพคือ คะแนน 1.00 – 1.66 หมายความว่าระดับต่ำ คะแนน 1.67 – 2.33 หมายความว่าระดับปานกลาง ส่วนคะแนน 2.34 – 3.00 หมายความว่าระดับสูง

ซึ่งสามารถสรุปได้ดังตาราง 7 – 17 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ได้จากประชาชนในท้องถิ่น

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 1: “ทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา ทศนาวิถีสี่ชีวิตสองฝั่งบางปะกง” จากประชาชนในท้องถิ่น

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
1. ความสะดวกในการเข้าถึง				
1.1. ลักษณะถนน	54	2.84	94.67	สูง
1.2. พาหนะที่เข้าถึง	51	2.68	89.33	สูง
1.3. ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว	51	2.68	89.33	สูง
1.4. ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว	40	2.11	70.33	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	49	2.58	86.00	สูง
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว				
2.1. น้ำประปา	43	2.26	75.33	ปานกลาง
2.2. ถังขยะ การกำจัดขยะ	37	1.95	65.00	ปานกลาง
2.3. สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	45	2.37	79.00	สูง
2.4. ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม	41	2.16	72.00	ปานกลาง
2.5. ห้องน้ำ สุขา	38	2.00	66.67	ปานกลาง
2.6. การดูแลความปลอดภัย	35	1.84	61.63	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	39.83	2.10	70.00	ปานกลาง
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว				
3.1. สภาพทางธรรมชาติ	50	2.63	87.67	สูง
3.2. ระบบนิเวศ	39	2.05	68.33	ปานกลาง
3.3. สภาพทางวัฒนธรรม	45	2.37	79.00	สูง
3.4. มลภาวะ	37	1.95	65.00	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	42.70	2.25	75.00	ปานกลาง
4. คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว				
4.1. ทางธรรมชาติ	51	2.68	89.33	สูง
4.2. ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	50	2.63	87.67	สูง

ตาราง 7 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
4.3. ทางวัฒนธรรม	46	2.42	80.67	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	49	2.58	85.97	สูง
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น				
5.1. การต้อนรับนักท่องเที่ยว	48	2.53	84.33	สูง
5.2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	40	2.11	70.33	ปานกลาง
5.3. การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน	40	2.11	70.33	ปานกลาง
5.4. การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว	50	2.63	87.67	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	44.5	2.34	78.00	สูง
6. การจัดการ				
6.1. การให้การศึกษา	40	2.11	70.33	ปานกลาง
6.2. ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว	41	2.16	72.00	ปานกลาง
6.3. ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง	43	2.26	75.33	ปานกลาง
6.4. ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง	48	2.53	84.33	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	43	2.26	75.33	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	44.67	2.35	78.38	สูง

จากตาราง 7 ในการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ เส้นทางที่ 1 พบว่า

ผู้ตอบแบบประเมินศักยภาพมีความเห็นว่า เส้นทางที่ 1 มีศักยภาพสูง โดยมีศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงมากที่สุด โดยมีคะแนนรวมร้อยละ 86.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.58 ทั้งนี้ ลักษณะถนนมีคะแนนร้อยละ 94.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.84 ส่วนพาหนะที่เข้าถึงและระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 89.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.68 และป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 70.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.11

รองลงมาได้แก่ ศักยภาพด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีคะแนนรวม ศักยภาพร้อยละ 85.97 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.58 ทั้งนี้ คุณค่าและความสำคัญทางธรรมชาติ มีคะแนน ร้อยละ 89.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.68 ส่วนคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรมมีคะแนนร้อยละ 87.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.63 และคุณค่าและความสำคัญทาง วัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 80.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42

ศักยภาพด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 78.00 หรือ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.34 ทั้งนี้ การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 87.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.63 ส่วนการต้อนรับนักท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 84.33 หรือคิดเป็น ค่าเฉลี่ย 2.53 สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และการรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน มีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 70.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.11

ศักยภาพด้านการจัดการ มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 75.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 ทั้งนี้ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางมีคะแนนร้อยละ 84.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.53 ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทางมีคะแนนร้อยละ 75.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 72.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.16 และการให้ การศึกษามีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 70.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.11

ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 75.00 หรือคิด เป็นค่าเฉลี่ย 2.25 ทั้งนี้ สภาพทางธรรมชาติมีคะแนนร้อยละ 87.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.63 สภาพ ทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละ 79.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.37 สภาพทางระบบนิเวศมีคะแนนร้อยละ 68.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.05 และมลภาวะมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 65.00 หรือคิดเป็น ค่าเฉลี่ย 1.95

สุดท้าย คือ ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมน้อยที่สุด โดยมีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 70.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.10 ทั้งนี้ สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือมี คะแนนร้อยละ 79.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.37 น้ำประปามีคะแนนร้อยละ 75.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มมีคะแนนร้อยละ 72.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.16 ห้องน้ำ สุขา มี คะแนนร้อยละ 66.67 หรือคิดเป็นร้อยละ 2.00 ถึงขยะ การกำจัดขยะมีคะแนนร้อยละ 65.00 หรือคิด เป็นค่าเฉลี่ย 1.95 และการดูแลความปลอดภัยมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 61.63 หรือคิดเป็น ค่าเฉลี่ย 1.84

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 2: “ไหว้พระพุทธรูปโสธร ท่องเมืองประวัติศาสตร์ ทัศนวิถียิวตสองฝั่งบางปะกง” จากประชาชนในท้องถิ่น

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
1. ความสะดวกในการเข้าถึง				
1.1. ลักษณะถนน	53	2.79	93.00	สูง
1.2. พาหนะที่เข้าถึง	53	2.79	93.00	สูง
1.3. ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว	50	2.63	87.67	สูง
1.4. ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว	40	2.11	70.33	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	49	2.58	86.00	สูง
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว				
2.1. น้ำประปา	43	2.26	75.33	ปานกลาง
2.2. ถึงขยะ การกำจัดขยะ	37	1.95	65.00	ปานกลาง
2.3. สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	45	2.21	73.67	ปานกลาง
2.4. ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม	41	2.16	72.00	ปานกลาง
2.5. ห้องน้ำ สุขา	38	1.89	63.00	ปานกลาง
2.6. การดูแลความปลอดภัย	35	1.79	59.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	38.83	2.04	68.13	ปานกลาง
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว				
3.1. สภาพทางธรรมชาติ	52	2.74	91.33	สูง
3.2. ระบบนิเวศ	38	2.00	66.67	ปานกลาง
3.3. สภาพทางวัฒนธรรม	45	2.05	79.00	ปานกลาง
3.4. มลภาวะ	34	1.79	59.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	42.25	2.22	74.13	ปานกลาง
4. คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว				
4.1. ทางธรรมชาติ	51	2.68	89.33	สูง
4.2. ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	51	2.68	89.33	สูง
4.3. ทางวัฒนธรรม	47	2.47	82.33	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	49.67	2.61	87.19	สูง

ตาราง 8 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น				
5.1. การต้อนรับนักท่องเที่ยว	47	2.47	82.33	สูง
5.2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	41	2.16	72.00	ปานกลาง
5.3. การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน	39	2.05	68.33	ปานกลาง
5.4. การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว	49	2.58	86.00	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	44	2.32	77.33	ปานกลาง
6. การจัดการ				
6.1. การให้การศึกษา	40	2.11	70.33	ปานกลาง
6.2. ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว	40	2.11	70.33	ปานกลาง
6.3. ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง	42	2.21	73.67	ปานกลาง
6.4. ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง	46	2.42	80.67	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	42	2.21	73.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	44.29	2.33	77.74	ปานกลาง

จากตาราง 8 ในการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ เส้นทางที่ 2 พบว่า

ผู้ตอบแบบประเมินศักยภาพมีความเห็นว่า เส้นทางที่ 2 มีศักยภาพปานกลาง โดยมีศักยภาพด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวสูงที่สุด โดยมีคะแนนรวมร้อยละ 87.19 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.61 ทั้งนี้ คุณค่าและความสำคัญทางธรรมชาติ และทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม มีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 89.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.68 และคุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 82.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.47

รองลงมาได้แก่ ศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 86.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.58 ทั้งนี้ ลักษณะถนนและพาหนะที่เข้าถึง มีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 93.00

หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.79 ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 87.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.63 และป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 70.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.11

ศักยภาพด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 77.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.32 ทั้งนี้ การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 86.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.58 ส่วนการต้อนรับนักท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 82.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.47 สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว มีคะแนนร้อยละ 72.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.16 และการรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชนมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 68.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.05

ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 74.13 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.22 ทั้งนี้ สภาพทางธรรมชาติมีคะแนนร้อยละ 91.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.74 สภาพทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละ 79.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.05 สภาพทางระบบนิเวศมีคะแนนร้อยละ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00 และมลภาวะมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 59.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.79

ศักยภาพด้านการจัดการ มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 73.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.21 ทั้งนี้ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางมีคะแนนร้อยละ 80.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42 ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทางมีคะแนนร้อยละ 73.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.21 และการให้การศึกษา และระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 70.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.11

สุดท้าย คือ ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนร่วมน้อยที่สุด โดยมีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 68.13 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.04 ทั้งนี้ น้ำประปามีคะแนนร้อยละ 75.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 สถานที่จอดรถ ทำเทียบเรือมีคะแนนร้อยละ 73.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.21 ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มมีคะแนนร้อยละ 72.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.16 ถึงขยะ การกำจัดขยะมีคะแนนร้อยละ 65.00 หรือคิดเป็นร้อยละ 1.95 ห้องน้ำ สุขามีคะแนนร้อยละ 63.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.89 และการดูแลความปลอดภัยมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 59.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.79

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 3: “เที่ยวตลาดน้ำบางคล้า ผ่านพนมสารคาม ศึกษาธรรมชาติงามเขาหินซ้อน แวะงานมะม่วงแปดริ้ว” จากประชาชนในท้องถิ่น

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
1. ความสะดวกในการเข้าถึง				
1.1. ลักษณะถนน	44	2.32	77.33	ปานกลาง
1.2. พาหนะที่เข้าถึง	47	2.47	82.33	สูง
1.3. ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว	42	2.21	73.67	ปานกลาง
1.4. ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว	38	2.00	66.65	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	42.75	2.25	75.00	ปานกลาง
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว				
2.1. น้ำประปา	41	2.16	72.00	ปานกลาง
2.2. ถึงขยะ การกำจัดขยะ	38	2.00	66.67	ปานกลาง
2.3. สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	45	2.26	75.33	ปานกลาง
2.4. ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม	42	2.21	73.67	ปานกลาง
2.5. ห้องน้ำ สุขา	37	1.95	65.00	ปานกลาง
2.6. การดูแลความปลอดภัย	35	1.84	61.33	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	39.67	2.09	69.67	ปานกลาง
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว				
3.1. สภาพทางธรรมชาติ	46	2.42	80.67	สูง
3.2. ระบบนิเวศ	43	2.26	75.33	ปานกลาง
3.3. สภาพทางวัฒนธรรม	42	2.21	73.67	ปานกลาง
3.4. มลภาวะ	36	1.89	63.00	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	41.75	2.20	73.33	ปานกลาง
4. คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว				
4.1. ทางธรรมชาติ	50	2.63	87.67	สูง
4.2. ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	45	2.05	79.00	ปานกลาง
4.3. ทางวัฒนธรรม	42	2.21	73.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	45.67	2.40	80.13	สูง

ตาราง 9 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น				
5.1. การต้อนรับนักท่องเที่ยว	45	2.05	79.00	ปานกลาง
5.2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	42	2.21	73.67	ปานกลาง
5.3. การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน	40	2.11	70.33	ปานกลาง
5.4. การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว	49	2.58	86.00	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	44	2.32	77.33	ปานกลาง
6. การจัดการ				
6.1. การให้การศึกษา	39	2.05	68.33	ปานกลาง
6.2. ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว	40	2.11	70.33	ปานกลาง
6.3. ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง	40	2.11	70.33	ปานกลาง
6.4. ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง	43	2.26	75.33	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	40.5	2.13	71.00	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	42.39	2.23	74.41	ปานกลาง

จากตาราง 9 ในการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ เส้นทางที่ 3 พบว่า

ผู้ตอบแบบประเมินศักยภาพมีความเห็นว่า เส้นทางที่ 3 มีศักยภาพปานกลาง โดยมีศักยภาพด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวสูงที่สุด โดยมีคะแนนรวมร้อยละ 80.13 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.40 ทั้งนี้ คุณค่าและความสำคัญทางธรรมชาติ มีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 87.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.63 คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรมมีคะแนนร้อยละ 79.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.05 และคุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 73.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.21

รองลงมา คือ ศักยภาพด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 77.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.32 ทั้งนี้ การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยวมีคะแนน

ร้อยละ 86.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.58 ส่วนการต้อนรับนักท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 79.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.05 สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว มีคะแนนร้อยละ 73.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.21 และการรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชนมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 70.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.11

ศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 75.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.25 ทั้งนี้ พาหนะที่เข้าถึงมีคะแนนร้อยละ 82.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.47 ลักษณะถนนมีคะแนนร้อยละ 77.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.32 ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 73.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.21 และป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 66.65 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00

ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 73.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.20 ทั้งนี้ สภาพทางธรรมชาติมีคะแนนร้อยละ 80.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42 สภาพทางระบบนิเวศมีคะแนนร้อยละ 75.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 สภาพทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละ 73.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.21 และมลภาวะมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 63.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.89

ศักยภาพด้านการจัดการ มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 71.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.13 ทั้งนี้ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางมีคะแนนร้อยละ 75.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง และระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 70.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.11 และการให้การศึกษา มีคะแนนร้อยละ 68.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.05

สุดท้าย คือ ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมร้อยละน้อยที่สุด โดยมีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 69.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.09 ทั้งนี้ สถานที่จอดรถ ทำเทียบเรือมีคะแนนร้อยละ 75.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มมีคะแนนร้อยละ 73.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.21 น้ำประปามีคะแนนร้อยละ 72.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.16 ถึงขยะ การกำจัดขยะมีคะแนนร้อยละ 66.67 หรือคิดเป็นร้อยละ 2.00 ห้องน้ำ สุขามีคะแนนร้อยละ 65.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.95 และการดูแลความปลอดภัยมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 61.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.84

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 4: “เที่ยวสามตลาด กวادمะม่วงริมสวน
ชวนดูฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย” จากประชาชนในท้องถิ่น

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
1. ความสะดวกในการเข้าถึง				
1.1. ลักษณะถนน	47	2.47	82.33	สูง
1.2. พาหนะที่เข้าถึง	47	2.47	82.33	สูง
1.3. ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว	46	2.42	80.67	สูง
1.4. ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว	38	2.00	66.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	44.5	2.34	78.00	สูง
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว				
2.1. น้ำประปา	42	2.21	73.67	ปานกลาง
2.2. ถึงขยะ การกำจัดขยะ	39	2.05	68.33	ปานกลาง
2.3. สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	42	2.21	73.67	ปานกลาง
2.4. ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม	40	2.11	70.33	ปานกลาง
2.5. ห้องน้ำ สุขา	35	1.84	61.33	ปานกลาง
2.6. การดูแลความปลอดภัย	33	1.74	58.00	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	38.5	2.03	67.67	ปานกลาง
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว				
3.1. สภาพทางธรรมชาติ	47	2.47	82.33	สูง
3.2. ระบบนิเวศ	45	2.37	79.00	สูง
3.3. สภาพทางวัฒนธรรม	41	2.16	72.00	ปานกลาง
3.4. มลภาวะ	39	2.05	68.33	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	42.75	2.26	75.43	ปานกลาง
4. คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว				
4.1. ทางธรรมชาติ	49	2.58	86.00	สูง
4.2. ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	39	2.05	68.33	ปานกลาง
4.3. ทางวัฒนธรรม	44	2.32	77.33	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	44	2.32	77.33	ปานกลาง

ตาราง 10 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น				
5.1. การต้อนรับนักท่องเที่ยว	49	2.58	86.00	สูง
5.2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	46	2.42	80.67	สูง
5.3. การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน	43	2.26	75.33	ปานกลาง
5.4. การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว	42	2.58	86.00	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	46.75	2.46	82.00	สูง
6. การจัดการ				
6.1. การให้การศึกษา	41	2.16	72.00	ปานกลาง
6.2. ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว	42	2.21	73.67	ปานกลาง
6.3. ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง	43	2.26	75.33	ปานกลาง
6.4. ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง	44	2.32	77.33	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	42.50	2.24	74.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	43.17	2.28	75.85	ปานกลาง

จากตาราง 10 ในการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ เส้นทางที่ 4 พบว่า

ผู้ตอบแบบประเมินศักยภาพมีความเห็นว่า เส้นทางที่ 4 มีศักยภาพปานกลาง โดยมีศักยภาพด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่นสูงที่สุด โดยมีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 82.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.46 ทั้งนี้ การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยวและการต้อนรับนักท่องเที่ยว มีคะแนนร้อยละที่เท่ากันคือ 86.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.58 สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว มีคะแนนร้อยละ 80.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42 และการรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน มีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 75.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26

รองลงมา คือ ศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 78.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.34 ทั้งนี้ ลักษณะถนนและพาหนะที่เข้าถึงมีคะแนนร้อยละที่เท่ากันคือ 82.33

หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.47 ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 80.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42 และป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00

ศักยภาพด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนรวมร้อยละ 77.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.32 ทั้งนี้ คุณค่าและความสำคัญทางธรรมชาติ มีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 86.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.58 คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละ 77.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.32 และคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม มีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 68.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.05

ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 75.43 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 ทั้งนี้ สภาพทางธรรมชาติมีคะแนนร้อยละ 82.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.47 สภาพทางระบบนิเวศมีคะแนนร้อยละ 79.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.37 สภาพทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละ 72.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.16 และมลภาวะมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 68.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.05

ศักยภาพด้านการจัดการ มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 74.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.24 ทั้งนี้ ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางมีคะแนนร้อยละ 77.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.32 ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทางมีคะแนนร้อยละ 75.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 73.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.21 และสุดท้าย คือ การให้การศึกษามีคะแนนร้อยละ 72.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.16

สุดท้าย คือ ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนร่วมน้อยที่สุด โดยมีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 67.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.03 ทั้งนี้ น้ำประปาและสถานที่จอดรถทำเทียบเรือมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 73.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.21 ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มมีคะแนนร้อยละ 70.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.11 ถึงขยะ การกำจัดขยะมีคะแนนร้อยละ 68.33 หรือคิดเป็นร้อยละ 2.05 ห้องน้ำ สุขามีคะแนนร้อยละ 61.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.84 สุดท้าย คือ การดูแลความปลอดภัยมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 58.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.74

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 5: “เที่ยวสองตลาด อุดหนุนหัตถกรรมพื้นบ้าน ดูนานพาร์มกังเซิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย” จากประชาชนในท้องถิ่น

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
1. ความสะดวกในการเข้าถึง				
1.1. ลักษณะถนน	44	2.32	77.33	ปานกลาง
1.2. พาหนะที่เข้าถึง	46	2.42	80.67	สูง
1.3. ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว	47	2.47	82.33	สูง
1.4. ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว	38	2.00	66.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	43.75	2.30	76.67	ปานกลาง
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว				
2.1. น้ำประปา	39	2.05	68.33	ปานกลาง
2.2. ถึงขยะ การกำจัดขยะ	37	1.95	65.00	ปานกลาง
2.3. สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	44	2.32	77.33	ปานกลาง
2.4. ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม	39	2.05	68.33	ปานกลาง
2.5. ห้องน้ำ สุขา	38	2.00	66.67	ปานกลาง
2.6. การดูแลความปลอดภัย	34	1.79	59.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	38.50	2.03	67.67	ปานกลาง
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว				
3.1. สภาพทางธรรมชาติ	46	2.42	80.67	สูง
3.2. ระบบนิเวศ	45	2.37	79.00	สูง
3.3. สภาพทางวัฒนธรรม	41	2.16	72.00	ปานกลาง
3.4. มลภาวะ	40	2.11	70.33	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	43	2.26	75.43	ปานกลาง
4. คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว				
4.1. ทางธรรมชาติ	53	2.79	93.00	สูง
4.2. ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	44	2.32	77.33	ปานกลาง
4.3. ทางวัฒนธรรม	43	2.26	75.33	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	46.67	2.46	82.00	สูง

ตาราง 11 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น				
5.1. การต้อนรับนักท่องเที่ยว	48	2.53	84.33	สูง
5.2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	46	2.42	80.67	สูง
5.3. การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน	41	2.16	72.00	ปานกลาง
5.4. การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว	49	2.58	86.00	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	46	2.42	80.67	สูง
6. การจัดการ				
6.1. การให้การศึกษา	41	2.16	72.00	ปานกลาง
6.2. ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว	42	2.21	73.67	ปานกลาง
6.3. ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง	43	2.26	75.33	ปานกลาง
6.4. ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง	46	2.42	80.67	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	43	2.26	75.33	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	43.49	2.29	76.30	ปานกลาง

จากตาราง 11 ในการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ เส้นทางที่ 5 พบว่า

ผู้ตอบแบบประเมินศักยภาพมีความเห็นว่า เส้นทางที่ 5 มีศักยภาพปานกลาง โดยมีศักยภาพด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวสูงที่สุด โดยมีคะแนนรวมร้อยละ 82.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.46 ทั้งนี้ คุณค่าและความสำคัญทางธรรมชาติ มีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 93.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.79 คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรมมีคะแนนร้อยละ 77.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.32 และคุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 75.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26

รองลงมา คือ ศักยภาพด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่นมีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 80.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42 ทั้งนี้ การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยวมีคะแนน

ร้อยละ 86.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.58 การต้อนรับนักท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 84.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.53 สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 80.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42 และการรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชนมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 72.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.16

ศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 76.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.30 ทั้งนี้ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 82.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.47 พาหนะที่เข้าถึงมีคะแนนร้อยละ 80.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42 ลักษณะถนนมีคะแนนร้อยละ 77.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.32 และป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00

ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 75.43 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 ทั้งนี้สภาพทางธรรมชาติมีคะแนนร้อยละ 80.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42 สภาพทางระบบนิเวศมีคะแนนร้อยละ 79.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.37 สภาพทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละ 72.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.16 และมลภาวะมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 70.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.11

ศักยภาพด้านการจัดการ มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 75.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 ทั้งนี้ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางมีคะแนนร้อยละ 80.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42 ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทางมีคะแนนร้อยละ 75.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.26 ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 73.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.21 สุดท้าย คือ การให้การศึกษา มีคะแนนร้อยละ 72.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.16

สุดท้าย คือ ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมร้อยละน้อยที่สุด โดยมีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 67.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.03 ทั้งนี้สถานที่จอดรถ ทำเทียบเรือมีคะแนนร้อยละ 77.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.32 น้ำประปาและร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 68.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.05 ห้องน้ำ สุขามีคะแนนร้อยละ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00 ถึงขยะ การกำจัดขยะมีคะแนนร้อยละ 65.00 หรือคิดเป็นร้อยละ 1.95 และการดูแลความปลอดภัยมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 59.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.79

2. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ได้จากนักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางตามเส้นทางที่ออกแบบ

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 1: “ทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา ทัศนาวัดชีวิตสองฝั่งบางปะกง” จากนักท่องเที่ยว

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
1. ความสะดวกในการเข้าถึง				
1.1. ลักษณะถนน	9	3.00	100.00	สูง
1.2. พาหนะที่เข้าถึง	9	3.00	100.00	สูง
1.3. ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว	7	2.33	77.78	ปานกลาง
1.4. ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว	7	2.33	77.78	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	8	2.67	88.89	สูง
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว				
2.1. น้ำประปา	9	3.00	100.00	สูง
2.2. ถึงขยะ การกำจัดขยะ	7	2.33	77.78	ปานกลาง
2.3. สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	7	2.33	77.78	ปานกลาง
2.4. ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม	9	3.00	100.00	สูง
2.5. ห้องน้ำ สุขา	9	3.00	100.00	สูง
2.6. การดูแลความปลอดภัย	7	2.33	77.78	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	8	2.67	88.89	สูง
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว				
3.1. สภาพทางธรรมชาติ	7	2.33	77.78	ปานกลาง
3.2. ระบบนิเวศ	7	2.33	77.78	ปานกลาง
3.3. สภาพทางวัฒนธรรม	8	2.67	88.89	สูง
3.4. มลภาวะ	6	2.00	66.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	7	2.33	77.78	ปานกลาง

ตาราง 12 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
4. คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว				
4.1. ทางธรรมชาติ	6	2.00	66.67	ปานกลาง
4.2. ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	8	2.67	88.89	สูง
4.3. ทางวัฒนธรรม	8	2.67	88.89	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	7.33	2.44	81.48	สูง
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น				
5.1. การต้อนรับนักท่องเที่ยว	7	2.33	77.78	ปานกลาง
5.2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	7	2.33	77.78	ปานกลาง
5.3. การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน	9	3.00	100.00	สูง
5.4. การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว	7	2.33	77.78	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	7.5	2.50	83.33	สูง
6. การจัดการ				
6.1. การให้การศึกษ	8	2.67	88.89	สูง
6.2. ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว	7	2.33	77.78	ปานกลาง
6.3. ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง	7	2.33	77.78	ปานกลาง
6.4. ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง	7	2.33	77.78	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	7.25	2.42	80.56	สูง
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	7.51	2.51	83.49	สูง

จากตาราง 12 ในการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ เส้นทางที่ 1 พบว่า

ผู้ตอบแบบประเมินศักยภาพมีความเห็นว่า เส้นทางที่ 1 มีศักยภาพสูง โดยมีศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง และศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวสูงสุด โดยมีคะแนนรวมร้อยละ 88.89 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.67

สำหรับศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงนั้น ลักษณะถนน และพาหนะที่เข้าถึงมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 77.78 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.33

ส่วนศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว นั้น น้ำประปา ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม และห้องน้ำ สุขา มีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนถึงขยะ การกำจัดขยะ สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ และการดูแลความปลอดภัย มีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 77.78 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.33

รองลงมา คือ ศักยภาพด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่นมีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 ทั้งนี้ การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชนมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนการต้อนรับนักท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และการได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 77.78 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.33

ศักยภาพด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนรวมร้อยละ 81.48 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.44 ทั้งนี้ คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม และคุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 88.89 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.67 สุดท้าย คือ คุณค่าและความสำคัญทางธรรมชาติมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00

ศักยภาพด้านการจัดการ มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 80.56 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42 ทั้งนี้ การให้การศึกษา มีคะแนนร้อยละที่มากที่สุด คือ 88.89 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.67 ส่วนความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง และระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 77.78 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.33

สุดท้าย คือ ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 77.78 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.33 ทั้งนี้ สภาพทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 88.89 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.67 สภาพทางธรรมชาติและสภาพทางระบบนิเวศมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 77.78 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.33 ส่วนมลภาวะมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 2: “ไหว้พระพุทธรูปโสธร ท่องเมืองประวัติศาสตร์ ทัศนวิถียิวตสองฝั่งบางปะกง” จากนักท่องเที่ยว

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
1. ความสะดวกในการเข้าถึง				
1.1. ลักษณะถนน	6	3.00	100.00	สูง
1.2. พาหนะที่เข้าถึง	6	3.00	100.00	สูง
1.3. ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว	5	2.50	83.33	สูง
1.4. ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว	5	2.50	83.33	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	5.5	2.75	91.67	สูง
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว				
2.1. น้ำประปา	6	3.00	100.00	สูง
2.2. ถึงขยะ การกำจัดขยะ	5	2.50	83.33	สูง
2.3. สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	5	2.50	83.33	สูง
2.4. ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม	6	3.00	100.00	สูง
2.5. ห้องน้ำ สุขา	6	3.00	100.00	สูง
2.6. การดูแลความปลอดภัย	5	2.50	83.33	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	5.5	2.75	91.67	สูง
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว				
3.1. สภาพทางธรรมชาติ	5	2.50	83.33	สูง
3.2. ระบบนิเวศ	5	2.50	83.33	สูง
3.3. สภาพทางวัฒนธรรม	5	2.50	83.33	สูง
3.4. มลภาวะ	4	2.00	66.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	4.75	2.38	79.17	สูง
4. คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว				
4.1. ทางธรรมชาติ	5	2.50	83.33	สูง
4.2. ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	5	2.50	83.33	สูง
4.3. ทางวัฒนธรรม	5	2.50	83.33	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	5	2.50	83.33	สูง

ตาราง 13 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น				
5.1. การต้อนรับนักท่องเที่ยว	5	2.50	83.33	สูง
5.2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	5	2.50	83.33	สูง
5.3. การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน	6	3.00	100.00	สูง
5.4. การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว	5	2.50	83.33	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	5.25	2.63	87.50	สูง
6. การจัดการ				
6.1. การให้การศึกษา	6	3.00	100.00	สูง
6.2. ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว	5	2.50	83.33	สูง
6.3. ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง	4	2.00	66.67	ปานกลาง
6.4. ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง	5	2.50	83.33	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	5	2.50	83.33	สูง
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	5.17	2.59	86.11	สูง

จากตาราง 13 ในการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ เส้นทางที่ 2 พบว่า

ผู้ตอบแบบประเมินศักยภาพมีความเห็นว่า เส้นทางที่ 2 มีศักยภาพสูง โดยมีศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง และศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวสูงที่สุด โดยมีคะแนนรวมร้อยละ 91.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75

สำหรับศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงนั้น ลักษณะถนน และพาหนะที่เข้าถึงมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวและป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50

ส่วนศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว น้ำประปา ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม และห้องน้ำ สุขา มีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนถึง

ขยะ การกำจัดขยะ สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ และการดูแลความปลอดภัย มีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50

รองลงมา คือ ศักยภาพด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่นมีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 87.50 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.63 ทั้งนี้ การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชนมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนการต้อนรับนักท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และการได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50

สำหรับศักยภาพด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว กับศักยภาพด้านการจัดการ มีคะแนนรวมร้อยละที่เท่ากัน คือ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50

ทั้งนี้ ศักยภาพด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งเที่ยวนั้น คุณค่าและความสำคัญทางธรรมชาติ คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม และคุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50

ส่วนศักยภาพด้านการจัดการนั้น การให้การศึกษา มีคะแนนร้อยละที่มากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว และความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางมีคะแนนร้อยละที่เท่ากันคือ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 สุดท้าย ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทางมีคะแนนร้อยละที่น้อยที่สุด คือ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00

สุดท้าย คือ ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 79.17 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.38 ทั้งนี้ สภาพทางธรรมชาติ สภาพทางระบบนิเวศ และสภาพทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 ส่วนมลภาวะมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 3: “เที่ยวตลาดน้ำบางคล้า ผ่านพนมสารคาม ศึกษาธรรมชาติงามเขาหินซ้อน แวะงานมะม่วงแปดริ้ว” จากนักท่องเที่ยว

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
1. ความสะดวกในการเข้าถึง				
1.1. ลักษณะถนน	8	2.67	88.89	สูง
1.2. พาหนะที่เข้าถึง	8	2.67	88.89	สูง
1.3. ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว	4	1.33	44.44	ต่ำ
1.4. ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว	6	2.00	66.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	6.5	2.17	72.22	ปานกลาง
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว				
2.1. น้ำประปา	9	3.00	100.00	สูง
2.2. ถึงขยะ การกำจัดขยะ	8	2.67	88.89	สูง
2.3. สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	9	3.00	100.00	สูง
2.4. ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม	8	2.67	88.89	สูง
2.5. ห้องน้ำ สุขา	8	2.67	88.89	สูง
2.6. การดูแลความปลอดภัย	7	2.33	77.78	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	8.17	2.72	90.74	สูง
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว				
3.1. สภาพทางธรรมชาติ	6	2.00	66.67	ปานกลาง
3.2. ระบบนิเวศ	6	2.00	66.67	ปานกลาง
3.3. สภาพทางวัฒนธรรม	7	2.33	77.78	ปานกลาง
3.4. มลภาวะ	8	2.67	88.89	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	6.75	2.25	75.00	ปานกลาง
4. คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว				
4.1. ทางธรรมชาติ	6	2.00	66.67	ปานกลาง
4.2. ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	4	1.33	44.44	ต่ำ
4.3. ทางวัฒนธรรม	5	1.67	55.56	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	5	1.67	55.56	ปานกลาง

ตาราง 14 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น				
5.1. การต้อนรับนักท่องเที่ยว	9	3.00	100.00	สูง
5.2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	9	3.00	100.00	สูง
5.3. การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน	9	3.00	100.00	สูง
5.4. การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว	9	3.00	100.00	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	9	3.00	100.00	สูง
6. การจัดการ				
6.1. การให้การศึกษา	8	2.67	88.89	สูง
6.2. ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว	6	2.00	66.67	ปานกลาง
6.3. ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง	6	2.00	66.67	ปานกลาง
6.4. ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง	6	2.00	66.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	6.5	2.17	72.22	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	6.99	2.33	77.62	ปานกลาง

จากตาราง 14 ในการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ เส้นทางที่ 3 พบว่า

ผู้ตอบแบบประเมินศักยภาพมีความเห็นว่า เส้นทางที่ 3 มีศักยภาพปานกลาง โดยมีศักยภาพด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่นสูงที่สุด โดยมีคะแนนรวมร้อยละ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ทั้งนี้การต้อนรับนักท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน และการได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว มีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 100.00 คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00

รองลงมา คือ ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมร้อยละ 90.74 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.72 ทั้งนี้ น้ำประปา และสถานที่จอดรถ ทำเทียบเรือมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนถึงขยะ การกำจัดขยะ ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม และ

ห้องน้ำ สุขามีคะแนนร้อยละ 88.89 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.67 สุดท้ายการดูแลความปลอดภัย มีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 77.78 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.33

ศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมศักยภาพร้อยละ 75.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.25 ทั้งนี้ มลภาวะมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 88.89 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.67 สภาพทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละ 77.78 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.33 สุดท้าย สภาพทางธรรมชาติและสภาพทางระบบนิเวศมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00

สำหรับศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง และศักยภาพด้านการจัดการมีคะแนนรวมร้อยละที่เท่ากัน คือ 72.22 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.17

ทั้งนี้ ศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงนั้น ลักษณะถนน และพาหนะที่เข้าถึงมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 88.89 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.67 ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00 ส่วนระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 44.44 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.33

ส่วนศักยภาพด้านการจัดการนั้น การให้การศึกษา มีคะแนนร้อยละที่มากที่สุด คือ 88.89 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.67 ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง และความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00

สุดท้าย คือ ศักยภาพด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมร้อยละ 55.56 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.67 ทั้งนี้ คุณค่าและความสำคัญทางธรรมชาติมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00 คุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละ 55.56 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.67 และคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรมมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 44.44 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.33

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 4: “เที่ยวสามตลาด กวาดมะม่วงริมสวน
ชวนดูฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย” จากนักท่องเที่ยว

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
1. ความสะดวกในการเข้าถึง				
1.1. ลักษณะถนน	14	2.80	93.33	สูง
1.2. พาหนะที่เข้าถึง	15	3.00	100.00	สูง
1.3. ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว	14	2.80	93.33	สูง
1.4. ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว	12	2.40	80.00	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	13.75	2.75	91.67	สูง
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว				
2.1. น้ำประปา	14	2.80	93.33	สูง
2.2. ถึงขยะ การกำจัดขยะ	14	2.80	93.33	สูง
2.3. สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	15	3.00	100.00	สูง
2.4. ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม	14	2.80	93.33	สูง
2.5. ห้องน้ำ สุขา	12	2.40	80.00	สูง
2.6. การดูแลความปลอดภัย	13	2.60	86.67	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	13.67	2.73	91.11	สูง
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว				
3.1. สภาพทางธรรมชาติ	15	3.00	100.00	สูง
3.2. ระบบนิเวศ	15	3.00	100.00	สูง
3.3. สภาพทางวัฒนธรรม	14	2.80	93.33	สูง
3.4. มลภาวะ	14	2.80	93.33	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	14.5	2.90	96.67	สูง
4. คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว				
4.1. ทางธรรมชาติ	15	3.00	100.00	สูง
4.2. ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	14	2.80	93.33	สูง
4.3. ทางวัฒนธรรม	13	2.60	86.67	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	14	2.80	93.33	สูง

ตาราง 15 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น				
5.1. การต้อนรับนักท่องเที่ยว	15	3.00	100.00	สูง
5.2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	14	2.80	93.33	สูง
5.3. การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน	12	2.40	80.00	สูง
5.4. การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว	14	2.80	93.33	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	13.75	2.75	91.67	สูง
6. การจัดการ				
6.1. การให้การศึกษา	15	3.00	100.00	สูง
6.2. ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว	14	2.80	93.33	สูง
6.3. ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง	15	3.00	100.00	สูง
6.4. ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง	13	2.60	86.67	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	14.25	2.85	95.00	สูง
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	13.99	2.80	93.24	สูง

จากตาราง 15 ในการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพฯ เส้นทางที่ 4 พบว่า

ผู้ตอบแบบประเมินศักยภาพมีความเห็นว่า เส้นทางที่ 4 มีศักยภาพสูง โดยมีศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวสูงที่สุด โดยมีคะแนนรวมร้อยละ 96.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.90 ทั้งนี้ สภาพทางธรรมชาติและสภาพทางระบบนิเวศมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนมลภาวะและสภาพทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 93.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.80

รองลงมา คือ ศักยภาพด้านการจัดการ ทั้งนี้ การให้การศึกษา และระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง มีคะแนนร้อยละที่มากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 93.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.80 และความ

หลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 86.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.60

ศักยภาพด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนรวมร้อยละ 93.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.80 ทั้งนี้ คุณค่าและความสำคัญทางธรรมชาติมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรมมีคะแนนร้อยละ 93.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.80 และคุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 87.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.60

สำหรับศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง และศักยภาพด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่นมีคะแนนรวมร้อยละที่เท่ากัน คือ 91.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75

ทั้งนี้ ศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงนั้น พาหนะที่เข้าถึงมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ลักษณะถนน และระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 93.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.80 ส่วนป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว 2.00 มีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 80.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.40

ส่วนศักยภาพด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่นนั้น การต้อนรับนักท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และการได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว มีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 93.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.80 และการรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชนมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 80.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.40

สุดท้าย คือ ศักยภาพด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมร้อยละน้อยที่สุด คือ 91.11 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.73 ทั้งนี้ สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนน้ำประปา ถึงขยะ การกำจัดขยะ และร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 93.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.80 การดูแลความปลอดภัยมีคะแนนร้อยละ 86.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.60 และห้องน้ำ สุขามีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 80.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.40

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวที่ 5: “เที่ยวสองตลาด อุดหนุนหัตถกรรมพื้นบ้าน ดูนานพาร์มกังเซินเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย” จากนักท่องเที่ยว

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
1. ความสะดวกในการเข้าถึง				
1.1. ลักษณะถนน	12	3.00	100.00	สูง
1.2. พาหนะที่เข้าถึง	11	2.75	91.67	สูง
1.3. ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว	10	2.50	83.33	สูง
1.4. ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว	7	1.75	58.33	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	10	2.50	83.33	สูง
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว				
2.1. น้ำประปา	10	2.50	83.33	สูง
2.2. ถึงขยะ การกำจัดขยะ	8	2.00	66.67	ปานกลาง
2.3. สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ	12	3.00	100.00	สูง
2.4. ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม	12	3.00	100.00	สูง
2.5. ห้องน้ำ สุขา	10	2.50	83.33	สูง
2.6. การดูแลความปลอดภัย	10	2.50	83.33	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	10.33	2.58	86.11	สูง
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว				
3.1. สภาพทางธรรมชาติ	11	2.75	91.67	สูง
3.2. ระบบนิเวศ	11	2.75	91.67	สูง
3.3. สภาพทางวัฒนธรรม	10	2.50	83.33	สูง
3.4. มลภาวะ	8	2.00	66.67	ปานกลาง
รวมคะแนนศักยภาพ	10	2.50	83.33	สูง
4. คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว				
4.1. ทางธรรมชาติ	11	2.75	91.67	สูง
4.2. ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม	7	1.75	58.33	ปานกลาง
4.3. ทางวัฒนธรรม	11	2.75	91.67	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	9.67	2.42	80.56	สูง

ตาราง 16 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	ค่าคะแนน	ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ	ศักยภาพ
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น				
5.1. การต้อนรับนักท่องเที่ยว	12	3.00	100.00	สูง
5.2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	11	2.75	91.67	สูง
5.3. การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน	11	2.75	91.67	สูง
5.4. การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว	12	3.00	100.00	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	11.5	2.88	95.83	สูง
6. การจัดการ				
6.1. การให้การศึกษา	9	2.25	75.00	ปานกลาง
6.2. ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว	11	2.75	91.67	สูง
6.3. ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง	10	2.50	83.33	สูง
6.4. ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง	11	2.75	91.67	สูง
รวมคะแนนศักยภาพ	10.25	2.56	85.42	สูง
รวมคะแนนศักยภาพทั้งหมด	11.96	2.57	85.76	สูง

จากตาราง 16 ในการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพฯ เส้นทางที่ 5 พบว่า

ผู้ตอบแบบประเมินศักยภาพมีความเห็นว่า เส้นทางที่ 5 มีศักยภาพสูง โดยมีศักยภาพด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่นมีคะแนนร้อยละสูงที่สุด คือ 95.83 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.88 ทั้งนี้ การต้อนรับนักท่องเที่ยว และการได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว มีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชนมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 91.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75

รองลงมา คือ ศักยภาพด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมร้อยละ 86.11 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.58 ทั้งนี้ สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ และร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่มมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 ส่วนน้ำประปา ห้องน้ำ สุขา และการ

ดูแลความปลอดภัยมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 สุดท้าย ถึงขั้น การกำจัดขยะ มีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00

ศักยภาพด้านการจัดการมีคะแนนรวมร้อยละ 85.42 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.56 ทั้งนี้ ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว และความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 91.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 สุดท้าย การให้การศึกษา มีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 75.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.25

สำหรับศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง และศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนรวมร้อยละที่เท่ากัน คือ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50

ทั้งนี้ ศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึงนั้น ลักษณะถนนมีคะแนนร้อยละมากที่สุด คือ 100.00 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.00 พาหนะที่เข้าถึงมีคะแนนร้อยละ 91.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 สุดท้ายป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 58.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.75

สำหรับศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนรวมร้อยละ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 ทั้งนี้ สภาพทางธรรมชาติและสภาพทางระบบนิเวศมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 91.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 ส่วนสภาพทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละ 83.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.50 และมลภาวะมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 66.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.00

สุดท้าย คือ ศักยภาพด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวมีคะแนนรวมร้อยละ 80.56 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.42 ทั้งนี้ คุณค่าและความสำคัญทางธรรมชาติ และคุณค่าและความสำคัญทางวัฒนธรรมมีคะแนนร้อยละที่เท่ากัน คือ 91.67 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 2.75 สุดท้าย คุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรมมีคะแนนร้อยละน้อยที่สุด คือ 58.33 หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 1.75

ผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ 2 คน เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ เส้นทางที่ 1 และ 2 ซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 2 เส้นทางนี้มีแหล่งท่องเที่ยวหลักเหมือนกัน ผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ร่วมกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

จุดแข็ง

แหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางทุกจุดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีชื่อเสียง สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้อยู่แล้ว ระหว่างทางแต่ละจุด มีธรรมชาติที่ยังคงสภาพสีเขียวของต้นไม้ ก่อให้เกิดความชื่นใจระหว่างการเดินทางเป็นอย่างดี ระยะทางจากกรุงเทพมหานครมายังแหล่งท่องเที่ยวไม่ไกลนัก สามารถเดินทางโดยใช้ระยะเวลาสั้น ๆ สภาพของถนนระหว่างการเดินทางอยู่ในขั้นยอมรับได้ สามารถเลือกใช้เส้นทางได้หลายเส้นทางสู่แหล่งท่องเที่ยว เช่น ถนนสุขุมวิท ถนนบางนา – ตราด มอเตอร์เวย์ (กรุงเทพ – ชลบุรี) ทางด่วนบูรพาวิถี และเส้นทางปากน้ำสมุทรปราการ – ฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวยังมีอัธยาศัยดี ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว มีมิตรไมตรี มีรอยยิ้ม ชอบที่จะบรรยายให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

จุดอ่อน

ในแหล่งท่องเที่ยวบางจุด มีสิ่งรบกวนจิตใจนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความเบื่อหน่าย และไม่ต้องการกลับมาเที่ยวซ้ำ เช่น บริเวณองค์หลวงพ่อโสธรจำลอง มีนายหน้าละครเก๋บนเดินตาม เข้าซื้อ สร้างความรำคาญแก่นักท่องเที่ยว บริเวณแหล่งท่องเที่ยวไม่เป็นระเบียบ มีร้านค้าเกะกะ กีดขวาง บริเวณที่จอดรถ แม้จะมีป้ายจอดรถฟรี แต่มีคนคอยโบกรถ และขอเงินนักท่องเที่ยว ห้องสุขา แม้จะมีเพียงพอ และสะอาด แต่ก็เฉพาะในช่วงเวลาเช้า เมื่อสาย บ่าย ถูกใช้งานมาก ไม่มีผู้ดูแลทำความสะอาดตลอดเวลา ก็สกปรก มีกลิ่นเหม็น ถึงจะมีมากพอสมควร แต่ยังมีเศษขยะเกลื่อน

โอกาส

เส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 2 เส้นทางนี้มีโอกาสมากอยู่แล้ว เนื่องจากมีวัดโสธรวรารามวรวิหารอยู่ในเส้นทาง นอกจากนั้นแหล่งท่องเที่ยวอื่นยังสามารถใช้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เช่น การล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง การเดินชมตลาดโบราณ และชิมอาหารรสชาติอร่อยฝีมือชาวชนบทพื้นบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวจากเมืองหลวง นอกจากนั้นแหล่งท่องเที่ยวหลายจุดยังได้รับการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว

อุปสรรค

ถนนบางจุดมีสะพานข้ามคลอง ซึ่งคอสะพานทู่ด หรือชำรุด ทำให้ไม่สะดวกในช่วงของการเดินทาง ซึ่งอาจเกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวได้

2. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ เส้นทางที่ 3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

จุดแข็ง

แหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางบางแห่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เช่น ตลาดน้ำบางคล้า ซึ่งเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบธรรมชาติ สินค้าที่นำมาขายเป็นสินค้าเกษตรที่ผู้ปลูกนำมาขายเอง ราคากันเอง คุณภาพดี ร้านอาหารพื้นเมืองมีทำเลที่ดี เนื่องจากตั้งอยู่ริมคลอง ยังคงมีสภาพธรรมชาติดั้งเดิมอยู่มาก อาหารสด ใหม่ เนื่องจากนำมาจากลำคลองบริเวณร้านนั่นเอง นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่พร้อมให้การศึกษา เรียนรู้ แก่นักท่องเที่ยวผู้สนใจระบบนิเวศ

จุดอ่อน

ตลาดน้ำบางคล้าเพิ่งเริ่มดำเนินการมาได้ประมาณ 3 – 4 เดือน และเปิดเฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์ เท่านั้น การเดินทางไม่สะดวก เนื่องจากถนนเล็ก บางช่วงชำรุด ยังไม่มีการซ่อมแซม ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนไม่สามารถเยี่ยมชมได้ทุกวัน ถ้าต้องการเข้าชมในวันหยุด จำเป็นต้องทำหนังสือแจ้งล่วงหน้า เพื่อขอวิทยากรในการบรรยาย นอกจากนั้นงานเทศกาลมะม่วงและของดีแปดริ้วจัดขึ้นปีละ 1 ครั้ง เท่านั้น

โอกาส

มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ ตลาดน้ำบางคล้า และศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนยังมีส่วนสมุนไพร และมีการวางแผนโบราณ รวมทั้งมีการอบตัวด้วยสมุนไพร ทำให้สามารถสร้างจุดสนใจแก่นักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้โดยง่าย

อุปสรรค

ตลาดน้ำบางคล้าเล็กเกินไป เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมามาก ๆ จะเกิดการเบียดเสียด จำนวนแพขายของมีน้อยเกินไป ขาดการสร้างจุดเด่นด้านวัฒนธรรม นอกจากนั้นแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในเส้นทางไม่สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา

3. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ เส้นทางที่ 4 และ 5 ซึ่งเส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 2 เส้นทางนี้มีแหล่งท่องเที่ยวหลักเหมือนกัน ผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ร่วมกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

จุดแข็ง

ตลาดคลองสวนมีชื่อเสียงมานาน เป็นที่รู้จักเป็นอย่างดีของนักท่องเที่ยว ผู้คนยังคงมีวิถีชีวิตเดิม ๆ เป็นตลาดน้ำที่ยังมีชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันเสาร์ – อาทิตย์ จะคึกคักมาก สินค้าที่นำมาขายส่วนใหญ่เป็นอาหาร ของใช้ และของเล่นแบบโบราณ เป็นที่นาสนใจของนักท่องเที่ยว ส่วนตลาดน้ำบางคล้าเป็นคนละรูปแบบกับตลาดคลองสวน และตลาดบ้านใหม่ เส้นทางท่องเที่ยวนี้เหมาะกับผู้ชื่นชอบการท่องเที่ยวตลาด และวิถีชีวิตแบบโบราณ นอกจากนั้นในเส้นทางท่องเที่ยวยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งศึกษา เรียนรู้ เกี่ยวกับการบำบัดน้ำเสีย คือ ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ซึ่งมีระบบบำบัดน้ำเสียที่สามารถสร้างรายได้จากของเสียเป็นจำนวนเงินมหาศาล รวมทั้งเส้นทางท่องเที่ยวนี้ยังเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติอย่างใกล้ชิดโดยการทานอาหารเย็นในแพที่ให้เรือหางยาวลากไปตามแม่น้ำบางปะกง เพื่อดูค้างคาวแม่ไก่ออกหากินยามพลัดพลัม และในยามค่ำนักท่องเที่ยวจะได้เห็นหิ่งห้อยส่องแสงระยิบระยับบนต้นลำพู

จุดอ่อน

ตลาดน้ำทั้ง 3 แห่ง จะคึกคักเฉพาะวันเสาร์ – อาทิตย์ ส่วนวันธรรมดา นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวที่ตลาดคลองสวน และตลาดบ้านใหม่ได้ แต่มีสินค้าน้อย เมื่อพ้นฤดูมะม่วงแล้ว สวนมะม่วงจะไม่เป็นที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยว นอกจากนั้นฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศยังต้องนัดหมายล่วงหน้าในกรณีที่นักท่องเที่ยวต้องการวิทยากร

โอกาส

ตลาดทั้ง 3 ตลาด เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดี เนื่องจากยังมีสภาพของตลาดโบราณอยู่มาก ส่วนฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศน่าจะดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้ในอนาคต เนื่องจากเป็นฟาร์มที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก

อุปสรรค

ถนนบางแห่งชำรุด อาจเกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวได้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบวันเดียวสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา
4. เพื่อประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบวันเดียวสู่

จังหวัดฉะเชิงเทรา

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ คาดว่าผลงานที่ได้จากการวิจัย จะเป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยว สถานศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ผู้ประกอบกิจกรรมท่องเที่ยว รวมถึงผู้ประกอบการ จะได้ใช้ประโยชน์ และใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดฉะเชิงเทราให้มีประสิทธิภาพ และเป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

แหล่งที่มาของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) ประชาชนในท้องถิ่นที่พำนักอาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนรวมทั้งสิ้น 20 คน 2) นักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทราตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น ได้แก่ คณาจารย์ ผู้ติดตาม นิสิต มศว รวมถึงผู้สนใจโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยจัดทำ จำนวนรวมทั้งสิ้น 20 คน และ 3) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวนรวมทั้งสิ้น 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสังเกตลักษณะทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการศึกษา จำนวน 15 แห่ง 2) แบบประเมินศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัด

จะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ โดยแบบประเมินดังกล่าวแบ่งออกเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ 1) ความสะดวกในการเข้าถึง 2) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 3) สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 4) คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว 5) การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น และ 6) การจัดการแหล่งท่องเที่ยว และ 3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เพื่อให้ทราบถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้ 5 เส้นทาง ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมภาคสนามมาวิเคราะห์ และประมวลผลแต่ละประเภท ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้นำมาสรุปตามประเด็นเนื้อหาของการสังเกตการณ์ในภาพรวม

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ผู้วิจัยได้กำหนดค่าระดับคะแนน โดย 3 หมายถึง ปัจจุบันนี้มีระดับศักยภาพมาก 2 หมายถึง ปัจจุบันนี้มีระดับศักยภาพปานกลาง และ 1 หมายถึง ปัจจุบันนี้มีระดับศักยภาพน้อย ซึ่งผู้วิจัยได้คิดคะแนนโดยนำผลรวมของคะแนนในแต่ละประเด็นมารวม และเทียบเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ (%) และหาค่าเฉลี่ย นอกจากนั้นนำผลที่ได้มากำหนดระดับศักยภาพ โดยคะแนน 1.00 – 1.66 หมายถึง ระดับศักยภาพน้อย 1.67 – 2.33 หมายถึง ระดับศักยภาพปานกลาง และ 2.34 – 3.00 หมายถึง ระดับศักยภาพสูง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นปัญหาที่กำหนดไว้ โดยแยกวิเคราะห์ในแต่ละบุคคลและในภาพรวม

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาศักยภาพในการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิเคราะห์สภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

การสำรวจและศึกษาสภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่ จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบ ตรวจสอบที่ ก๊อดฟรีย์ และคลาร์ค (Godfrey; & Clarke. 2000: 64 – 71) ได้จัดทำขึ้น สามารถแบ่ง ประเภทแหล่งท่องเที่ยวตามลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวจำนวน 16 แห่ง ได้เป็น 5 ประเภทคือ 1) แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี 2) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทเทศกาลงานประเพณี 4) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ 5) แหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม และวิถีชุมชน

แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนา ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ได้แก่ วัดโสธรวรารามวรวิหาร วัดจีนประชาสโมสร วัดโพธิ์บางคล้า และพระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ซึ่งถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักที่สร้างชื่อเสียงให้จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ให้คุณค่าทั้งทางศาสนาและทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะวัดโสธรวรารามวรวิหารที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาเยี่ยมชม มีการจัดการพื้นที่ที่ดีทำให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว และรถบัสขนาดใหญ่ได้มาก อย่างไรก็ตามการจราจรบริเวณหน้าวัดในช่วงวันหยุดมีปัญหารถติด สถานที่ท่องเที่ยวอื่นในกลุ่มนี้ยังคงพบปัญหาเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีไม่เพียงพอ และป้ายบอกทางยังคงมีน้อย แต่จากการที่สถานที่ท่องเที่ยวในกลุ่มนี้เป็นที่นิยมอยู่แล้ว จึงสามารถใช้เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ไปแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ ในจังหวัดฉะเชิงเทราต่อไป

แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ได้แก่ กิจกรรมล่องแพ ชมหิ่งห้อย ค้างคาวแม่ไก่ และ ล่องเรือรอบเกาะลัด เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ยังคงสภาพธรรมชาติและระบบนิเวศได้อย่างดี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวที่ชอบบรรยากาศธรรมชาติ โดยเฉพาะบริเวณริมแม่น้ำบางปะกง การล่องเรือรอบเกาะลัดเนื่องจากต้องใช้บริการเรือท่องเที่ยวของร้านอาหารร่วมไม้สายธาร จึงมีการจัดการด้านสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทป้ายบอกทาง และการประชาสัมพันธ์ค่อนข้างดี แต่ในการเดินทางไปทำกิจกรรมล่องแพนั้นค่อนข้างลำบาก ขาดป้ายบอกทางที่ดีและเพียงพอ จำเป็นต้องเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเท่านั้น ทั้งสองกิจกรรมมีการให้บริการประกอบเช่นการสั่งอาหารรับประทานในแพขณะท่องเที่ยวได้ ถึงกระนั้น สิ่งอำนวยความสะดวกตามมาตรฐานการท่องเที่ยวก็ยังมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะถ้ามีนักท่องเที่ยวมาคราวเดียวกันจำนวนมาก

แหล่งท่องเที่ยวประเภทเทศกาลงานประเพณี ได้แก่ งานเทศกาลมะม่วงและของดีแปดริ้ว ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปีในช่วงก่อนสงกรานต์ งานเทศกาลนี้เป็นงานที่มีชื่อเสียงของจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีการรวบรวมพืชผลทางการเกษตรของจังหวัด ทั้งผลไม้และต้นพันธุ์เพื่อจัดประกวดและจำหน่าย นักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อมะม่วงหลากหลายพันธุ์เพื่อบริโภคและเพื่อนำไปปลูกในราคาที่ถูกเป็นพิเศษ เนื่องด้วยเป็นงานสำคัญของจังหวัดจึงมีการทำป้ายบอกทางเพื่อมาจนถึงตัวงานได้ชัดเจน มีการ

ประชาสัมพันธ์ที่ดี มีที่จอดรถปริมาณมากพอ แต่สิ่งอำนวยความสะดวกเช่นห้องน้ำยังมีไม่เพียงพอ ต้องใช้ร่วมกับโรงเรียนพุทธโสธร และวัดโสธรวราราม การจัดการขยะยังทำได้ไม่ดี ไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณมาก

แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน สวนมะม่วงกฤษณา และ ฟาร์มกุ่มเชิงนิเวศ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้กำลังเป็นที่ความนิยมและได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เพราะนอกจากนักท่องเที่ยวจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินในธรรมชาติที่สวยงาม กิจกรรมที่หลากหลาย และวิถีชีวิตของเกษตรกรแล้ว นักท่องเที่ยวยังสามารถแสวงหาความรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ได้อีกด้วย ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบผสมผสาน เป็นศูนย์สถิติด้านการพัฒนาเกษตรกรรม ทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำ พันธุ์สภาพป่า พัฒนาดิน วางแผนปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ โดยเปิดให้เกษตรกรและผู้สนใจสามารถเข้าชม ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และนำไปปฏิบัติตามได้ รวมทั้งมีกิจกรรมหลักสูตรอบรม และงานนิทรรศการการเกษตร ที่จัดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมในวันและเวลาราชการได้ตลอดปี ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวกลุ่มเล็ก หรือเป็นหมู่คณะ ด้วยเป็นโครงการในพระราชดำริที่มีความสำคัญ จึงมีการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวอย่างดีในทุกด้าน เช่น ป้ายบอกทาง แผ่นพับหรือเอกสารให้ความรู้ จำนวนห้องน้ำ ความสะอาด และความปลอดภัย นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบผสมผสานแล้วยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเดี่ยว โดยพัฒนาขึ้นมาจากสวนหรือฟาร์มของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จทั้งด้านการจัดการและการตลาด ได้แก่ สวนมะม่วงกฤษณา และ ฟาร์มกุ่มเชิงนิเวศ – บรรจงฟาร์ม จุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวทั้งสองนี้ คือ เจ้าของเป็นนักวิชาการที่ผันตัวมาเป็นเกษตรกรจึงสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้เชิงเกษตรได้อย่างดี แต่การจัดการในด้านการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวยังไม่ดีนัก ทั้งเรื่องการเข้าถึง ป้ายบอกทาง และกิจกรรมท่องเที่ยว ข้อดีของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สำคัญ คือ การเป็นแหล่งเรียนรู้มีคุณค่า แต่ข้อจำกัดคือมีนักท่องเที่ยวเพียงบางกลุ่มเท่านั้นสนใจ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และวิถีชุมชน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตลาดและวิถีชุมชน ได้แก่ ตลาดบ้านใหม่ ตลาดน้ำบางคล้า ตลาดคลองสวน และกลุ่มของแหล่งผลิตสินค้าโบราณ ได้แก่ แหล่งผลิตหมวกก๊วยเล้ง และแหล่งผลิตผลิตภัณฑ์เครื่องทองเหลืองจักสาน กลุ่มตลาดและวิถีชุมชนทั้ง 3 แห่งมีจุดเด่นอยู่ที่การได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ผู้บริหารและประชาชนในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงมีการจัดการการท่องเที่ยวที่ดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม และยังส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในรูปแบบตลาดโบราณ รักษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และสถาปัตยกรรมโบราณไว้ แต่เนื่องจากเป็นชุมชนหรือตลาดเก่า การจัดการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวคราวละมาก ๆ จึงทำได้ยาก โดยเฉพาะในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ ส่วนกลุ่มของแหล่งผลิต

สินค้าโบราณ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถอนุรักษ์หัตถกรรมพื้นบ้านที่สะท้อนประวัติศาสตร์ หรือวิถีชุมชนท้องถิ่นได้ และยังสามารถส่งเสริมอาชีพหรือสร้างรายได้เสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ ส่วนข้อจำกัดคือขาดการจัดการที่ดีในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์ เช่นขาดป้ายบอกทางที่ดีและเพียงพอ และจำเป็นต้องเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวเท่านั้น

จากการสำรวจและศึกษาสภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 15 แห่ง ผู้วิจัยได้กำหนดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ โดยใช้หลักการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวแบบผสมผสาน 5 เส้นทาง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1: “ทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา ทัศนาวินิจฉัยสองฝั่งบางปะกง” ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) วัดโสธรวรารามวรวิหาร 2) ลงเรือล่องตัวเมืองผ่านแม่น้ำบางปะกง 3) ตลาดบ้านใหม่ 4) วัดจีนประชาสโมสร 5) วัดโพธิ์บางคล้า 6) แหล่งผลิตหมวกก๊วยเลี้ย 7) พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช 8) ล่องเรือรอบเกาะลัด และ 9) กิจกรรมทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2: “ไหว้พระพุทธรูปโสธร ท่องเมืองประวัติศาสตร์ ทัศนาวินิจฉัยสองฝั่งบางปะกง” ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) วัดโสธรวรารามวรวิหาร 2) ลงเรือล่องตัวเมืองผ่านแม่น้ำบางปะกง 3) ตลาดบ้านใหม่ 4) วัดจีนประชาสโมสร 5) วัดโพธิ์บางคล้า 6) วัดปากน้ำโจ้ได้ 7) พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และ 8) ล่องเรือรอบเกาะลัด

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3: “เที่ยวตลาดน้ำบางคล้า ผ่านพนมสารคาม ศึกษาธรรมชาติงามเขาหินซ้อน แวะงานมะม่วงแปดริ้ว” ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) ตลาดน้ำบางคล้า 2) ร้านอาหารสมคิดโกชนา 3) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติเขาหินซ้อน ฯ และ 4) งานเทศกาลมะม่วงและของดีแปดริ้ว

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4: “เที่ยวสามตลาด กวาดมะม่วงริมสวน ชวนดูฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย” ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) ตลาดคลองสวน 2) ตลาดบ้านใหม่ 3) ตลาดน้ำบางคล้า 4) สวนมะม่วงกฤษณา 5) ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ และ 6) ล่องแพชมหิ่งห้อย

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 5: “เที่ยวสองตลาด อุดหนุนหัตถกรรมพื้นบ้าน ดูงานฟาร์ม กุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย” ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมดังต่อไปนี้ 1) ตลาดคลองสวน 2) ตลาดบ้านใหม่ 3) ผลิตภัณฑ์ของเหลือจากจักสาน 4) ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ และ 5) ล่องแพชมหิ่งห้อย

2. สรุปผลการวิเคราะห์ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

ในการประเมินศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ซึ่งได้ดัดแปลงจากงานวิจัยของ สมชาย เลี้ยงพรพรรณ (2546: 1 – 19) มาปรับใช้ โดยแบบประเมินดังกล่าวแบ่งออกเป็น 6 หัวข้อ ได้แก่ 1) ความสะดวกในการเข้าถึง 2) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว 3) สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว 4) คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว 5) การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น และ 6) การจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) ประชาชนในท้องถิ่นที่พำนักอาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา และ 2) นักท่องเที่ยวที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดฉะเชิงเทราตามโปรแกรมที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้น

ตาราง 17 ผลรวมการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

กลุ่มตัวอย่าง	เส้นทางท่องเที่ยว				
	1	2	3	4	5
ประชาชน	2.35	2.33	2.23	2.28	2.29
นักท่องเที่ยว	2.51	2.59	2.33	2.80	2.57
ผลคะแนนเฉลี่ย	2.43	2.46	2.28	2.54	2.43
ระดับศักยภาพ	สูง	สูง	กลาง	สูง	สูง

จากตาราง 17 สรุปผลการประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ จากทั้งประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว พบว่า สามารถแบ่งระดับ

ศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงจังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ออกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

1. เส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง มีจำนวน 4 เส้นทาง ซึ่งเส้นทางที่มีศักยภาพสูงที่สุด ได้แก่ เส้นทางที่ 4: (ตลาดคลองสวน – ตลาดบ้านใหม่ – ตลาดน้ำบางคล้า – สวนมะม่วงกฤษณา – ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ – ล่องแพชมหิ่งห้อย) โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากประชาชนในท้องถิ่น 2.28 คะแนน และจากนักท่องเที่ยว 2.80 คะแนน โดยมีผลคะแนนเฉลี่ยรวม 2.54 คะแนน รองลงมาได้แก่ เส้นทางที่ 2: (วัดโสธรวรารามวรวิหาร – ล่องเรือแม่น้ำบางปะกง – ตลาดบ้านใหม่ – วัดจีนประชาสโมสร – วัดโพธิ์บางคล้า – พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช – ล่องเรือรอบเกาะลัด) โดยมีคะแนนเฉลี่ยจากประชาชนในท้องถิ่น 2.33 คะแนน และจากนักท่องเที่ยว 2.59 คะแนน โดยมีผลคะแนนเฉลี่ยรวม 2.46 คะแนน และเส้นทางที่ 1: (วัดโสธรวรารามวรวิหาร – ล่องเรือแม่น้ำบางปะกง – ตลาดบ้านใหม่ – วัดจีนประชาสโมสร – วัดโพธิ์บางคล้า – แหล่งผลิตหมวกกล้วยเลี้ยง – พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช – ล่องเรือรอบเกาะลัด) และเส้นทางที่ 5: (ตลาดคลองสวน – ตลาดบ้านใหม่ – ผลิตภัณฑ์ของเหลือจากจักสาน – ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ – ล่องแพชมหิ่งห้อย) ซึ่งเส้นทางทั้ง 2 เส้นทางนี้มีผลคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากัน คือ 2.43 คะแนน โดยเส้นทางที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ยจากประชาชนในท้องถิ่น 2.35 คะแนน และจากนักท่องเที่ยว 2.51 คะแนน ส่วนเส้นทางที่ 5 มีคะแนนเฉลี่ยจากประชาชนในท้องถิ่น 2.29 คะแนน และจากนักท่องเที่ยว 2.57 คะแนน ตามลำดับ

2. เส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพปานกลาง มีจำนวน 1 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่ 3: (ตลาดน้ำบางคล้า – ร้านอาหารสมคิด – ศูนย์ศึกษาฯ เขาหินซ้อน – งานเทศกาลมะม่วงและของดีแปดริ้ว) ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยจากประชาชนในท้องถิ่น 2.23 คะแนน และจากนักท่องเที่ยว 2.33 คะแนน โดยมีผลคะแนนเฉลี่ยรวม 2.28 คะแนน

3. สรุปผลการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงจังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ผู้วิจัยได้สรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสูงจังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ที่ได้กำหนดไว้ 5 เส้นทางดังนี้

จุดแข็งของเส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 5 เส้นทาง คือ แหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ และยังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ผู้บริหารและประชาชนในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงมีการจัดการการท่องเที่ยวที่ดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม และยังส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รักษาวิถีชีวิตความ

เป็นอยู่ และสถาปัตยกรรมโบราณไว้ และแหล่งท่องเที่ยวบางแหล่งสามารถส่งเสริมอาชีพหรือสร้างรายได้เสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังเป็นแหล่งเรียนรู้มีคุณค่า ส่วนจุดเด่นโดยรวมของทุกเส้นทางคือความหลากหลายผสมผสานของทรัพยากรและกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถทำให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศต่างวัย หรือมีความชอบแตกต่างกัน สามารถเดินทางท่องเที่ยวด้วยกันได้ นอกจากนี้ระหว่างทางของแต่ละจุดท่องเที่ยวยังมีสภาพธรรมชาติที่สวยงาม คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตชนบท ที่คนกรุงสามารถสัมผัสได้ ก่อให้เกิดความชื่นใจระหว่างการเดินทาง ระยะทางจากกรุงเทพมหานครมายังแหล่งท่องเที่ยวไม่ไกลนัก นอกจากนั้นประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวยังมีอัธยาศัยดี ยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยว มีมิตรไมตรี มีรอยยิ้ม ชอบที่จะบรรยายให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว

จุดอ่อนที่สำคัญของทุกเส้นทาง คือ มีแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทางบางจุดที่เปิดหรือมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจเฉพาะวัน เสาร์ – อาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ เช่น โบสถ์ที่ประดิษฐานหลวงพ่อโสทรองค์จริง ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน และตลาดน้ำทุกแห่ง ทำให้ไม่สามารถจัดโปรแกรมท่องเที่ยวได้ทุกวัน และยังขาดการจัดการที่ดีเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาในแหล่งเดียวกันครวญระลอก ๆ ทั้งเรื่องความมีระเบียบ การจัดการขยะ และห้องน้ำสาธารณะ ส่วนสวนมะม่วงจะไม่เป็นที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวทั่วไป นอกจากนั้นฟาร์มกึ่งเชิงนิเวศยังต้องนัดหมายล่วงหน้าในกรณีที่นักท่องเที่ยวต้องการวิทยากร ซึ่งจุดอ่อนที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือมีนักท่องเที่ยวเฉพาะเท่านั้นที่สนใจ

โอกาสโดยรวมของทุกเส้นทาง คือ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย สามารถใช้เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวได้หลายประเภท เช่น ล่องเรือชมแม่น้ำบางปะกง เดินชมตลาดโบราณ และชิมอาหารรสชาติอร่อยฝีมือชาวชนบทพื้นบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวจากเมืองหลวง นอกจากนักท่องเที่ยวจะได้รับความอิมใจจากเส้นทางที่คงความเป็นธรรมชาติและวิถีชุมชนแล้ว ยังได้รับความสนุกสนาน และเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์แปลกใหม่ ทำให้นักท่องเที่ยวโดยรวมพึงพอใจ นอกจากนั้นแหล่งท่องเที่ยวหลายจุดยังได้รับการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานภาครัฐให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ส่วนฟาร์มกึ่งเชิงนิเวศน่าจะดึงดูดความสนใจนักท่องเที่ยวได้ในอนาคต เนื่องจากเป็นฟาร์มที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก

อุปสรรคของเส้นทางที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ คือ ในเส้นทางมีถนนบางสายที่มีขนาดเล็ก รถบัสไม่สามารถเข้าถึงได้ บางจุดมีสะพานข้ามคลอง ซึ่งคอสะพานทรุด หรือชำรุด ทำให้ไม่สะดวกในบางช่วงของการเดินทาง ซึ่งอาจเกิดอันตรายแก่นักท่องเที่ยวได้ นอกจากนั้นแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในเส้นทางไม่สามารถท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเส้นทางที่ทำการศึกษา พบว่า จังหวัดฉะเชิงเทรามีความพร้อมและความสามารถในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เนื่องจากมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทศาสนา ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประเภทเทศกาลงานประเพณี แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และวิถีชุมชน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดหนึ่ง เนื่องจากทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านี้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2538) รวมทั้งทฤษฎีของก็อดฟรีย์ และคลาร์ค (2000) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งองค์ประกอบหนึ่งในนั้น คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งจำเป็นจะต้องเกี่ยวข้องและอยู่บนพื้นฐานของธรรมชาติ วัฒนธรรม และชุมชนเป็นหลัก

2. จากผลการศึกษาศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 5 เส้นทางพบว่า เส้นทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีศักยภาพสูง เนื่องจากในแต่ละเส้นทางมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งประเภทศาสนา ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ธรรมชาติ เทศกาลงานประเพณี เชิงเกษตร เชิงวัฒนธรรม และวิถีชุมชน รวมทั้งยังมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวแบบต่าง ๆ ในเส้นทาง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เส้นทางที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นนี้ เป็นเส้นทางท่องเที่ยวแบบผสมผสานจึงทำให้นักท่องเที่ยวไม่เกิดความเบื่อหน่าย จึงสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวได้ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทรรัตน์ นามบุรี (2006) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวภาคใต้ จากผลการวิจัยผู้วิจัยสามารถแบ่งเส้นทางท่องเที่ยวภาคใต้ได้ 9 เส้นทาง ได้แก่ 1) วัฒนธรรมภาคใต้ตอนล่าง 2) การท่องเที่ยวพักผ่อนกับน้ำตก 3) ความหลากหลายกับการท่องเที่ยวภาคใต้ 4) การท่องเที่ยวแบบผสมผสาน 5) การท่องเที่ยวเพื่อการผจญภัย 6) การท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ 7) การท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วไป 8) การท่องเที่ยวภาคใต้สู่การท่องเที่ยวมาเลเซีย และ 9) เส้นทางท่องเที่ยวล่องใต้ ผลการวิจัยในครั้งนี้นี้ยังได้พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการท่องเที่ยวตามเส้นทางแบบผสมผสานมากที่สุด

3. จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อระดับศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น และปัจจัยด้านความสะดวกในการเข้าถึง เนื่องจากทรัพยากรท่องเที่ยวของจังหวัดฉะเชิงเทรา

มีความหลากหลายทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม และวัฒนธรรม อีกทั้งประชาชนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือในการต้อนรับนักท่องเที่ยว เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว รักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน และได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว นอกจากนี้ แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความสะดวกในการเข้าถึง ลักษณะถนนค่อนข้างดี มีพาหนะที่เข้าถึง ระยะเวลาระหว่างแหล่งท่องเที่ยวไม่ห่างจากกันมากจนเกินไป และมีป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอยู่ตลอดทาง ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ตรงกับทฤษฎีของวิวัฒน์ชัย บุญยภักดี (2532) ธรรมศักดิ์ โรจนสุนทร (2542) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบหลักใหญ่หลายข้อที่ใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาและกำหนดศักยภาพหรือความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีปัจจัยสนใจหลักคือ คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว สภาพการเข้าถึง และกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น นอกจากนี้ยังตรงกับนโยบายหลักของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ที่เน้นการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว ในขณะเดียวกันก็เพิ่มจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกลับมาสู่ชุมชนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

4. จากผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพฯ ที่ผู้วิจัยได้จัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยกำหนดเส้นทางไว้ 5 เส้นทาง เดินทางเส้นทางละ 1 ครั้ง รวมทั้งหมดจำนวน 5 ครั้ง โดยใช้แบบประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวที่กำหนดขึ้นในบทที่ 3 พบว่าเส้นทางท่องเที่ยวที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือเส้นทางท่องเที่ยวที่ 4: ตลาดคลองสวน – ตลาดบ้านใหม่ – ตลาดน้ำบางคล้า – สวนมะม่วงกฤษณา – ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ – ล่องแพชมหิ่งห้อย ซึ่งเป็นเส้นทางที่ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชุมชน แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ โดยเส้นทางนี้มีคะแนนรวมศักยภาพด้านสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด เนื่องจากประกอบด้วยทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีสภาพธรรมชาติและระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ รวมถึงสภาพทางวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นเส้นทางปลอดภัยด้วย นักท่องเที่ยวได้รับความพึงพอใจจากการสัมผัสธรรมชาติและวิถีชุมชนเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ ไตรสัมพันธมงคล (2550) เรื่องการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ในจังหวัดตาก โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาในเรื่องแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตากไว้ว่า ในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่หลากหลายนั้น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีความโดดเด่นมากที่สุด อีกทั้งยังมีการจัดการที่ดี สะดวกต่อการเข้าถึง มีสิ่งอำนวยความสะดวก และบุคลากรทางการท่องเที่ยวที่พอเพียงในการบริการ มีป้ายสื่อความหมายชัดเจน อีกทั้งยังให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว ชูติมา รุ่งประพันธ์ (2549) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน

อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยผู้วิจัยได้มีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา พบว่าประชาชนต้องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำบางปะกง และประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการจัดการที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมอีกด้วย

5. จากผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นเกี่ยวกับเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศจังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นโดยกำหนดเส้นทางไว้ 5 เส้นทาง โดยใช้แบบประเมินศักยภาพเส้นทางท่องเที่ยวที่กำหนดขึ้นในบทที่ 3 พบว่าเส้นทางท่องเที่ยวที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือ เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1: วัดโสธรวรารามวรวิหาร – ล่องเรือแม่น้ำบางปะกง – ตลาดบ้านใหม่ – วัดจีนประชาสโมสร – วัดโพธิ์บางคล้า – แหล่งผลิตหมวกก๊วยเล้ง – พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช – ล่องเรือรอบเกาะลัด ซึ่งเป็นเส้นทางที่ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวประเภทศาสนา ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและวิถีชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ พบว่าเส้นทางนี้ได้คะแนนรวมศักยภาพด้านความสะดวกในการเข้าถึง และสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด เนื่องจากเป็นเส้นทางที่ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวอันโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีคุณค่าทางศาสนา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติสูง ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะวันหยุดสุดสัปดาห์ มีความสะดวกในการเข้าถึงมาก ได้รับการจัดการอย่างดี ทั้งลักษณะถนน ป้ายบอกทาง และระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ไกลจากกันมาก สามารถเดินทางท่องเที่ยวใน 1 วันได้อย่างเพลิดเพลิน ผลประเมินแสดงให้เห็นว่าประชาชนท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจและมั่นใจในแหล่งท่องเที่ยวอันเป็นเอกลักษณ์เหล่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Inskeep (1999) เกี่ยวกับหลักการจัดการท่องเที่ยวเส้นทางประวัติศาสตร์ โดยหนึ่งหลักการที่สำคัญได้อธิบายว่า การนำเสนอวัฒนธรรม ความเชื่อ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ รวมถึงธรรมเนียม ประเพณี การแต่งกาย ระเบียบแบบแผนในหารดำรงชีวิต ศาสนา การได้เข้าไปมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตของท้องถิ่น นับเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่สำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษา พบว่า ประชาชนท้องถิ่นมีศักยภาพพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ดังนั้น ควรมีการอบรมความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น และเปิดโอกาสให้ประชาชนท้องถิ่นได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย

จากผลการศึกษา พบว่า มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวไม่เพียงพอ มีเพียงการประชาสัมพันธ์ที่เน้นเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวหลักเท่านั้น ดังนั้น ควรทำการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในแหล่งท่องเที่ยวรอง เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนมากยิ่งขึ้น

จากผลการศึกษา พบว่า สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่มีจุดบริการข้อมูล และเจ้าหน้าที่คอยให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก

จากผลการศึกษา พบว่า ยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนท้องถิ่นในจังหวัด รวมถึงเจ้าหน้าที่ภาครัฐในแต่ละท้องถิ่น ได้เห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละแห่ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกแหล่งท่องเที่ยวเพื่อกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 15 แหล่งเพื่อจัดเป็นเส้นทางที่เหมาะสมออกมา 5 เส้นทาง จึงควรทำการวิจัยโดยครอบคลุม แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดเพิ่มเติม เพื่อจะได้ข้อมูลมาวางแผนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่หลากหลายมากขึ้น

2.2 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาลักษณะและประเภทของนักท่องเที่ยวต่อการจัดเส้นทางท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมกับความต้องการของนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มมากที่สุด

2.3 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 15 แหล่งเพื่อจัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวแบบผสมผสานออกมา 5 เส้นทาง ในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรทำการวิจัยโดยศึกษาศักยภาพของเส้นทางท่องเที่ยวแบบเฉพาะเจาะจง เช่น เส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร เส้นทางท่องเที่ยวประเภทแหล่งโบราณคดี เส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หรือเส้นทางท่องเที่ยวตามอำเภอ เป็นต้น เพื่อจะได้ข้อมูลมาวางแผนพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัลยารัตน์ ศิริรัตน์. (2550). การวางแผนเพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดนครศรีธรรมราช. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2538). จังหวัดเชียงราย. (แผ่นพับ). เชียงราย: สำนักงานภาคเหนือเขต 2 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- . (2544ก). คำศัพท์ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัทตรีเพทเทรด จำกัด.
- . (2544ข). แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- . (2551ก). สถิตินักท่องเที่ยว 1998 – 2007. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2551, จาก http://www2.tat.or.th/stat/web/static_index.php
- . (2551ข). ข้อมูลท่องเที่ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2551, จาก http://www.tat.or.th/province.asp?prov_id=24
- ชุติมา รุ่งประพันธ์. (2549). การศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ดุษฎี ชุมสาย; และคนอื่น ๆ. (2527). ปฐมบทแห่งวิชาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทวีศักดิ์ ทิพนมหงษ์. (2544). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยว จังหวัดชลบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา. ฉะเชิงเทรา: สถาบันราชภัฏราชชนครินทร์.
- ธงชัย อินทรพันธุ์. (2544). การจัดการหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทย : ศึกษาเฉพาะตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. ปริญญาานิพนธ์ ปว.ด. (การบริหารทั่วไป). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2550). รายงานเศรษฐกิจและการเงิน ปี 2550. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธรรมศักดิ์ วิจารณ์สุนทร. (2542). สรุปผลการสัมมนาการพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- นิตา ชัยกุล. (2550). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พจนนา สนวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พรทิพย์ เรียงวิทย์. (2548). *อุตสาหกรรมนำเที่ยวในกรุงเทพฯ. เอกสารภายใต้ชุดโครงการมูลค่าเพิ่มในประเทศของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนัส สุวรรณ และคนอื่น ๆ. (2544). *โครงการศึกษาเพื่อจัดทำดัชนีวัดคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2545). *เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 1 – 8*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุ่งทิพ ร่องปฏิการ. (2544). *การท่องเที่ยวกับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม*. จุลสารการท่องเที่ยว. 20(1): 18 – 37.
- โรงเรียนวัดบางโจง. (2551). *สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2551, จาก <http://chachoengsaolearning.net/cont1.htm>
- วิกิพีเดีย. (2551). *จังหวัดฉะเชิงเทรา*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2551, จาก http://th.wikipedia.org/wiki/วิบูลย์_เหลียวรุ่งเรือง;_สุจินณา_พานิชกุล;_และ_ปัทมา_จันทร์วิโรจน์. (2547). *เส้นทางท่องเที่ยว* สถาบันพัฒนกรรมการท่องเที่ยว: รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- วิภาวรรณ ปิ่นแก้ว. (2551). *การศึกษาเพื่อเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*. ปริญญาโท วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี. (2532, เมษายน – มิถุนายน). *ศักยภาพสำคัญอย่างไรต่อการท่องเที่ยว*. จุลสารการท่องเที่ยว. 8: 42.
- ศิริรัตน์ ไตรสัมพันธุ์มงคล. (2550). *การวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก*. ปริญญาโท วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2538). *โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ: กรณีภาคใต้*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. 2548: 77 – 79
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (2540). *รายงานขั้นสุดท้าย การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

- สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2548). *โครงการศึกษาและกำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2544). *รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาเพื่อจัดทำดัชนีวัดคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สมชาย เลี้ยงพรพรรณ. (2546, กรกฎาคม – ธันวาคม). การศึกษาศักยภาพของแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในบริเวณทะเลสาบสงขลา. *วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ*. 6(2): 1 – 19.
- สมา ณะรอง. (2545). *การจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะกรณี : ชุมชนศรีวัง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สาติยา มิ่งวงศ์. (2550). *ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานแห่งชาติเขื่อนศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี*. สารนิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2551). *ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดฉะเชิงเทรา*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2551, จาก www.chachoengsao.go.th/data/klang/basic1.html
- สิริกร เลิศลักษณ์ธาร. (2550). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวทางน้ำอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา แม่น้ำแควน้อย จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรเชษฐ์ เชษฐมาส. (2538). *ท่องเที่ยวแบบ “นิเวศสัญจร” ทางรอดแหล่งท่องเที่ยวไทย*. มติชน. 21.
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2550). *กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดฉะเชิงเทรา พ.ศ. 2550 – 2552*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2550, จาก <http://www.chachoengsao.go.th>
- Auntonio, J. (1971). *Environmental Management Planning for Traffic*. UK: McGraw Hill.
- Boo, E. (1991). *Making Ecotourism Sustainable: Recommendations for Planning, Development, and Management, In Nature Tourism; Managing for the Environment*. Washington D.C.: Island Press.
- Ceballos-Lascurain, H. (1988). *The Future of Ecotourism*. Mexico Journal. 17(1): 13 – 14.
- Godfrey, K.B.; & Clarke, J.R. (2000). *The Tourism Development Handbook: A Practical Approach to Planning and Marketing*. New York: Continuum.

- Inskeep, E. (1999). *Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Kutay, K. (1989). *The New Ethic in Adventure Travel: Buzzworm*. The Environmental Journal. 1(4): 31 - 34.
- Royal Thai Scholar Official Website. (2551). *ดอกลานทิพย์*. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2551, จาก <http://www.ts48.org/JLtest/>
- Rubenstein, M.H. (1992). *Pedestrian Mall, Street Scape and Urban Scapes*. USA: John Wille & Son.
- The Australian Department of Tourism. (1994). *National Ecotourism Strategy*. Canberra: Australian Government Publishing Service.
- The Ecotourism Society. (n.d.). *A Collection of Ecotourism Guidelines*. Vermont: The International Ecotourism Society.
- Untermann, K.R. (1984). *Accommodation the Pedestrian*. New York: Van Nostrand Reinhold.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการเงินที่เกี่ยวข้อง

แบบตรวจสอบทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยว	ประเภท	ลักษณะเด่น

สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว

ประเภท	ที่ตั้ง	จำนวน	เวลาบริการ	รายละเอียด
การคมนาคม				
สาธารณูปโภค				
ภัตตาคารและร้านอาหาร				
ร้านสินค้าที่ระลึกและของฝาก				
บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์				
ศูนย์บริการข่าวสารข้อมูล				
บริการอื่นๆ				

ตารางแสดงเวลาของงานประเพณี งานเทศกาล และกิจกรรม

ประเพณี งานเทศกาล และกิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.

ภาคผนวก ข.

แบบประเมินศักยภาพ สำหรับประชาชนท้องถิ่น
เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

แบบประเมินศักยภาพ สำหรับประชาชนท้องถิ่น เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

โปรดดูแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวทั้ง 5 เส้นทางประกอบในตอนท้ายของแบบประเมิน และประเมินเส้นทางท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของท่าน โดยใช้คะแนน 1 – 3

3 หมายถึง เหมาะสมมาก

2 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

1 หมายถึง เหมาะสมน้อย

หมายเหตุ:

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1: “ทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา ทศนาวิถีสวัสดิ์สองฝั่งบางปะกง”

1) วัดโสธรวรารามวรวิหาร 2) ลงเรือล่องตัวเมืองผ่านแม่น้ำบางปะกง 3) ตลาดบ้านใหม่ 4) วัดจีนประชาสโมสร 5) วัดโพธิ์บางคล้า 6) แหล่งผลิตหมวกก๊วยเล้ง 7) พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช 8) ล่องเรือรอบเกาะลัด และ 9) กิจกรรมทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2: “ไหว้พระพุทธรูปโสธร ท่องเมืองประวัติศาสตร์ ทศนาวิถีสวัสดิ์สองฝั่งบางปะกง”

1) วัดโสธรวรารามวรวิหาร 2) ลงเรือล่องตัวเมืองผ่านแม่น้ำบางปะกง 3) ตลาดบ้านใหม่ 4) วัดจีนประชาสโมสร 5) วัดโพธิ์บางคล้า 6) วัดปากน้ำโจ้ได้ 7) พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และ 8) ล่องเรือรอบเกาะลัด

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3: “เที่ยวตลาดน้ำบางคล้า ผ่านพนมสารคาม ศึกษาธรรมชาติงามเขาหินซ้อน แวะงานมะม่วงแปดริ้ว”

1) ตลาดน้ำบางคล้า 2) ร้านอาหารสมคิดโกชนา 3) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติเขาหินซ้อน ฯ และ 4) งานเทศกาลมะม่วงและของดีแปดริ้ว

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4: “เที่ยวสามตลาด กวาดมะม่วงริมสวน ชวนดูฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย”

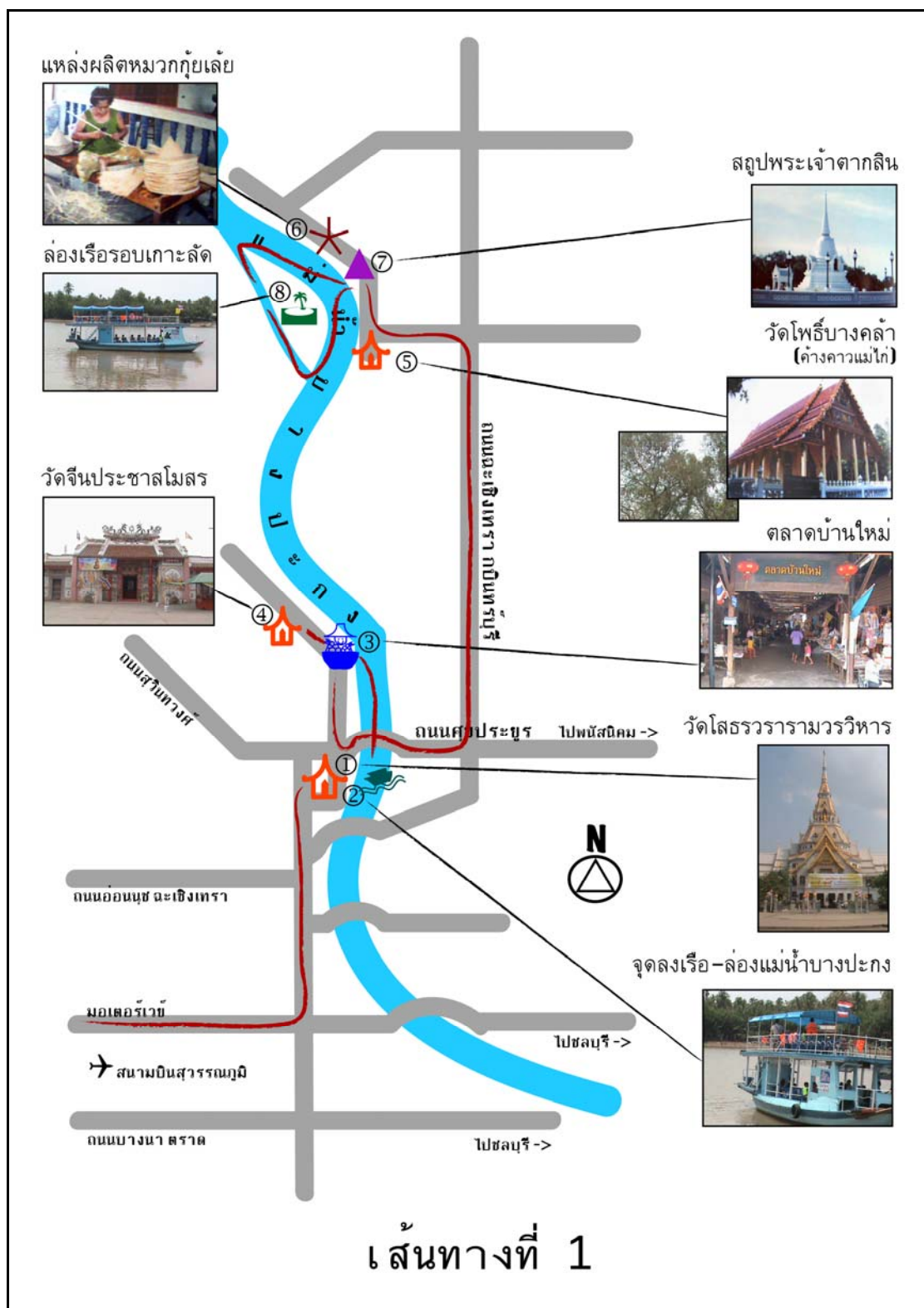
1) ตลาดคลองสวน 2) ตลาดบ้านใหม่ 3) ตลาดน้ำบางคล้า 4) สวนมะม่วงกฤษณา 5) ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ และ 6) ล่องแพชมหิ่งห้อย

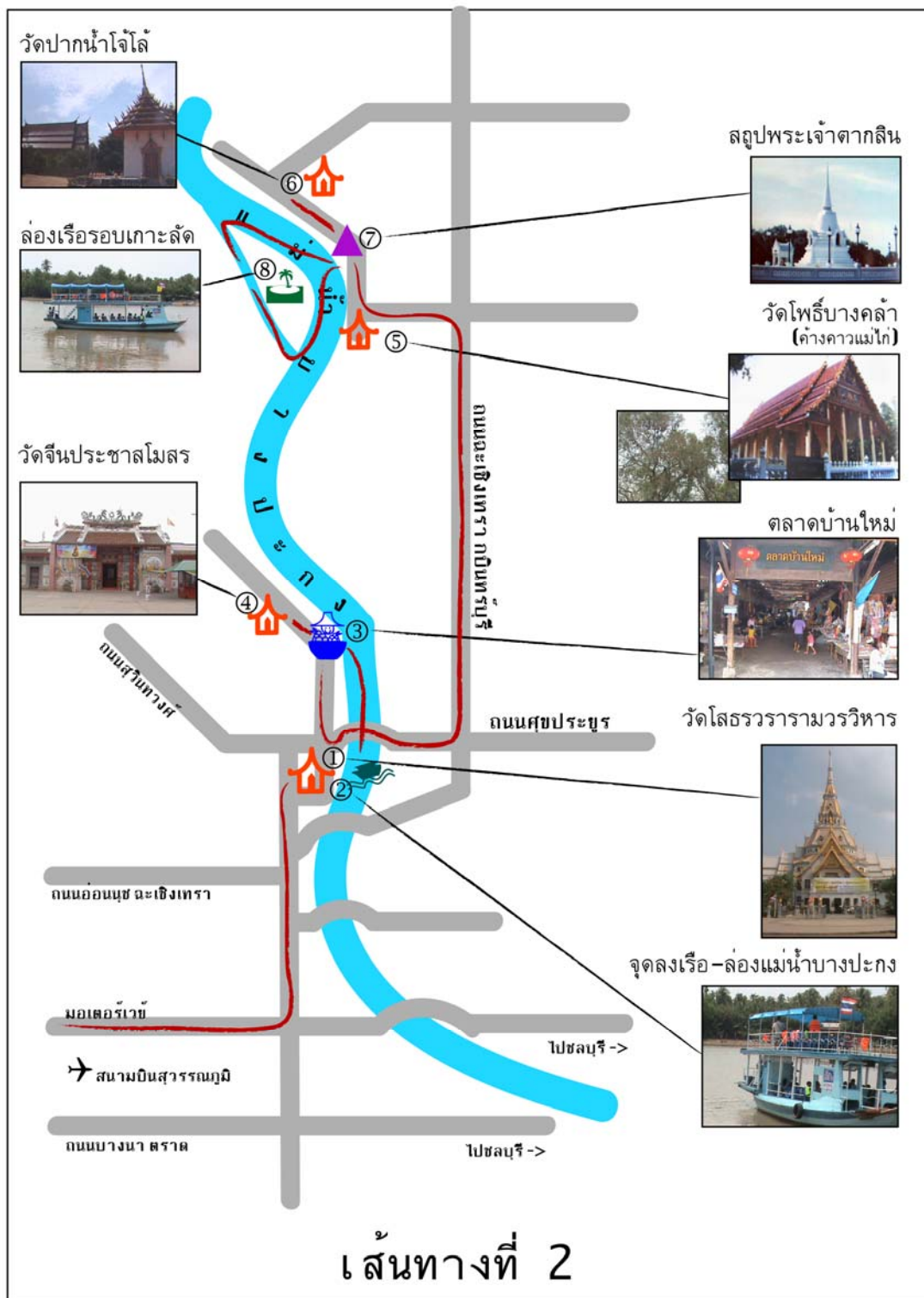
เส้นทางท่องเที่ยวที่ 5: “เที่ยวสองตลาด อุดหนุนหัตถกรรมพื้นบ้าน ดูงานฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย”

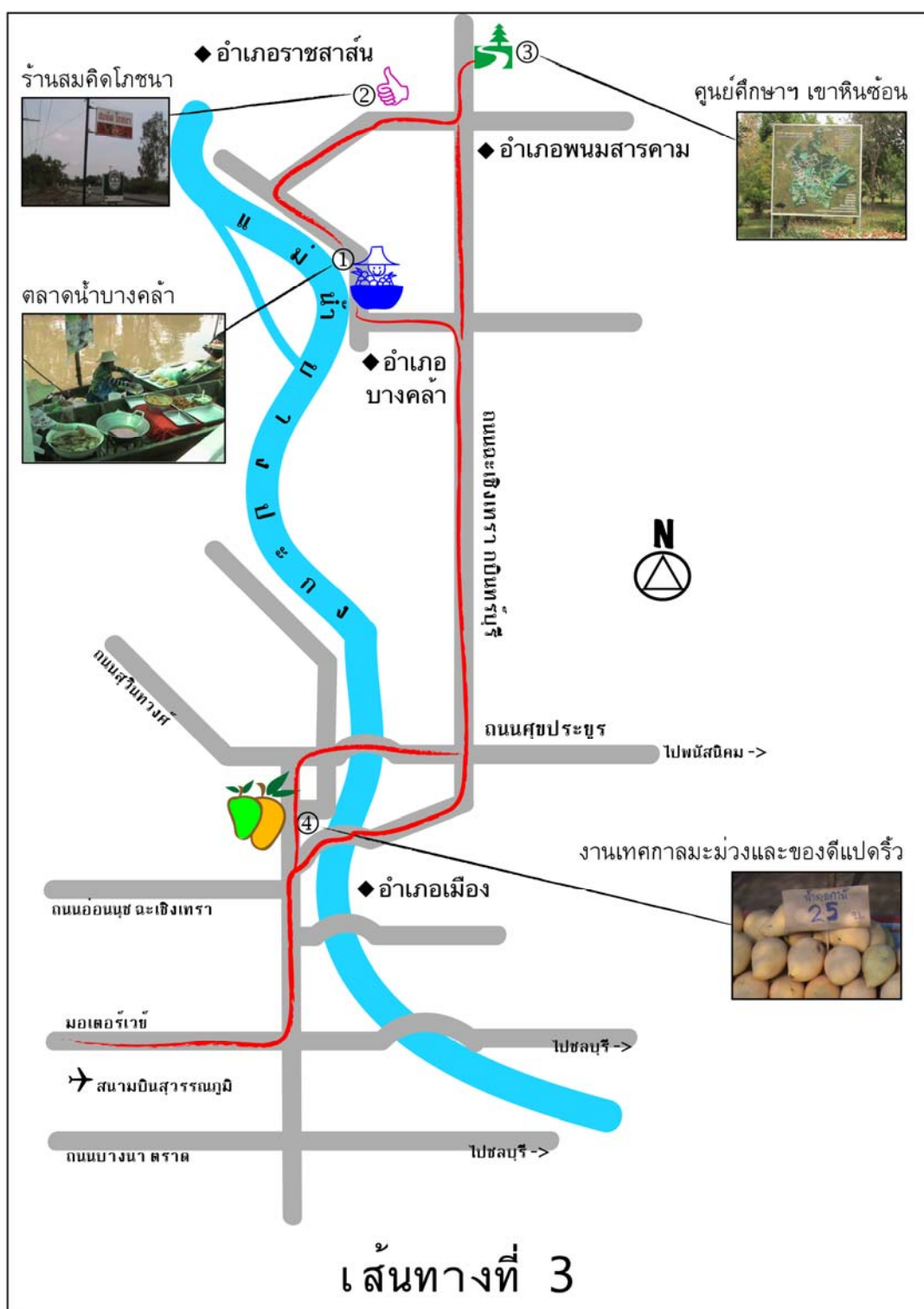
1) ตลาดคลองสวน 2) ตลาดบ้านใหม่ 3) ผลิตภัณฑ์ของเหลือจากจักสาน 4) ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ และ 5) ล่องแพชมหิ่งห้อย

เกณฑ์ประเมิน	คะแนนที่ได้				
	เส้นทาง ที่ 1	เส้นทาง ที่ 2	เส้นทาง ที่ 3	เส้นทาง ที่ 4	เส้นทาง ที่ 5
1. ความสะดวกในการเข้าถึง					
- ลักษณะถนน					
- พาหนะที่เข้าถึง					

เกณฑ์ประเมิน	คะแนนที่ได้				
	เส้นทาง ที่ 1	เส้นทาง ที่ 2	เส้นทาง ที่ 3	เส้นทาง ที่ 4	เส้นทาง ที่ 5
- ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว - ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว					
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว - น้ำประปา - ถังขยะ การกำจัดขยะ - สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ - ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม - ห้องน้ำ สุขา - การดูแลความปลอดภัย					
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว - สภาพทางธรรมชาติ - ระบบนิเวศ - สภาพทางวัฒนธรรม - มลภาวะ					
4. คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว - ทางธรรมชาติ - ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม - ทางวัฒนธรรม					
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น - การต้อนรับนักท่องเที่ยว - การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว - การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน - การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว					
6. การจัดการ - การให้การศึกษา - ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว - ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง - ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง					

ภาคผนวก ค.

แบบประเมินศักยภาพ สำหรับนักท่องเที่ยว

เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

แบบประเมินศักยภาพ สำหรับนักท่องเที่ยว
เส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ

ส่วนที่1: โปรดประเมินเส้นทางท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของท่าน โดยใช้เครื่องหมาย x ลงในช่องว่างที่กำหนดไว้

3 หมายถึง เหมาะสมมาก	2 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง	1 หมายถึง เหมาะสมน้อย
----------------------	--------------------------	-----------------------

เส้นทางที่ :

เกณฑ์ประเมิน	คะแนนที่ได้				
	เส้นทาง ที่ 1	เส้นทาง ที่ 2	เส้นทาง ที่ 3	เส้นทาง ที่ 4	เส้นทาง ที่ 5
1. ความสะดวกในการเข้าถึง - ลักษณะถนน - พาหนะที่เข้าถึง - ระยะทางระหว่างแหล่งท่องเที่ยว - ป้ายบอกทางสู่แหล่งท่องเที่ยว					
2. สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว - น้ำประปา - ถึงขยะ การกำจัดขยะ - สถานที่จอดรถ ท่าเทียบเรือ - ร้านอาหาร ร้านเครื่องดื่ม - ห้องน้ำ สุขา - การดูแลความปลอดภัย					
3. สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว - สภาพทางธรรมชาติ - ระบบนิเวศ - สภาพทางวัฒนธรรม - มลภาวะ					

เกณฑ์ประเมิน	คะแนนที่ได้				
	เส้นทาง ที่ 1	เส้นทาง ที่ 2	เส้นทาง ที่ 3	เส้นทาง ที่ 4	เส้นทาง ที่ 5
4. คุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว - ทางธรรมชาติ - ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรม - ทางวัฒนธรรม					
5. การตอบรับของประชาชนในท้องถิ่น - การต้อนรับนักท่องเที่ยว - การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว - การรักษาเอกลักษณ์ของคนในชุมชน - การได้รับประโยชน์ของคนในชุมชนจากการท่องเที่ยว					
6. การจัดการ - การให้การศึกษา - ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละจุดท่องเที่ยว - ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง - ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวในเส้นทาง					

ส่วนที่ 2: ข้อเสนอแนะและความคิดเห็น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง.

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

แบบสัมภาษณ์นี้สร้างขึ้นเพื่อใช้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อสอบถามเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของเส้นทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา: วันเดียวเที่ยวใกล้กรุงเทพ ฯ ในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเหล่านี้ให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว โดยดูแผนที่เส้นทางท่องเที่ยวประกอบการสัมภาษณ์

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 1: “ทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา ทัศนวิถีวิตสองฝั่งบางปะกง”

1) วัดโสธรวรารามวรวิหาร 2) ลงเรือล่องตัวเมืองผ่านแม่น้ำบางปะกง 3) ตลาดบ้านใหม่ 4) วัดจีนประชาสโมสร 5) วัดโพธิ์บางคล้า 6) แหล่งผลิตหมวกกล้วย 7) พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช 8) ล่องเรือรอบเกาะลัด และ 9) กิจกรรมทอดผ้าป่า ถวายเทียนพรรษา

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 2: “ไหว้พระพุทธรูปโสธร ท่องเมืองประวัติศาสตร์ ทัศนวิถีวิตสองฝั่งบางปะกง”

1) วัดโสธรวรารามวรวิหาร 2) ลงเรือล่องตัวเมืองผ่านแม่น้ำบางปะกง 3) ตลาดบ้านใหม่ 4) วัดจีนประชาสโมสร 5) วัดโพธิ์บางคล้า 6) วัดปากน้ำโจ้โล้ 7) พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช และ 8) ล่องเรือรอบเกาะลัด

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 3: “เที่ยวตลาดน้ำบางคล้า ผ่านพนมสารคาม ศึกษาธรรมชาติงามเขาหินซ้อน แวะงานมะม่วงแปดริ้ว”

1) ตลาดน้ำบางคล้า 2) ร้านอาหารสมคิดโกชนา 3) ศูนย์ศึกษาธรรมชาติเขาหินซ้อน ฯ และ 4) งานเทศกาลมะม่วงและของดีแปดริ้ว

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 4: “เที่ยวสามตลาด กวาดมะม่วงริมสวน ชวนดูฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย”

1) ตลาดคลองสวน 2) ตลาดบ้านใหม่ 3) ตลาดน้ำบางคล้า 4) สวนมะม่วงกฤษณา 5) ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ และ 6) ล่องแพชมหิ่งห้อย

เส้นทางท่องเที่ยวที่ 5: “เที่ยวสองตลาด อุดหนุนหัตถกรรมพื้นบ้าน ดูงานฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ ล่องแพชมหิ่งห้อย”

1) ตลาดคลองสวน 2) ตลาดบ้านใหม่ 3) ผลิตภัณฑ์ของเหลือจากจักสาน 4) ฟาร์มกุ้งเชิงนิเวศ และ 5) ล่องแพชมหิ่งห้อย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววนัทยา หนูแก้ว
วันเดือนปีเกิด	23 มิถุนายน 2521
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	236/ 81 ซอยสุขุมวิท 64 พระโขนง บางนา กรุงเทพมหานคร 10260
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย
พ.ศ. 2541	ศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2551	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ